
Predmet br.: S1 1 K 00 3541 10 Krl

Datum: 21.05.2014. godine

Datum otpreme: 11.09.2014.godine

**Pred sudskim vijećem u sastavu: sudija Darko Samardžić , predsjednik vijeća
sudija Jasmina Kosović
sudija Davorin Jukić**

**PREDMET TUŽILAŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE
protiv
Kornjača Miluna**

PRESUDA

Tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine:

Tužilac Dževad Muratbegović

Branilac optuženog:

Advokat Milana Bulić Borovčanin

SADRŽAJ

I. UVOD	12
II. PROVEDENI dokazi	13
1. Tužilaštvo BiH.....	13
2. Odbrana.....	14
3. Sud.....	14
A. ZAVRŠNE RIJEČI	15
1. Tužilaštvo BiH.....	15
2. Odbrana.....	16
B. PROCESNE ODLUKE	18
1. Odluka o zaštiti svjedoka.....	18
2. Odluka o isključenju javnosti.....	19
3. Protek roka od 30 (trideset) dana.....	20
4. Odluka vijeća da se pretres odvija bez prisustva optuženog.....	21
Odluka Vijeća po prijedlogu Tužilaštva BiH i odbrane optuženog Kornjača Miluna za izvođenjem dokaza replike, duplike i dodatnih dokaza	26
5. Odluka vijeća o prigovorima odbrane na materijalne dokaze Tužilaštva BiH.....	30
6. Odluke vijeća kojom se prihvataju prijedlozi da se provede dokaz uvidom i čitanjem zapisnika o ispitivanju svjedoka u skladu sa odredbom člana 273. stav 2. ZKP BiH	31
7. Rješenje o utvrđenim činjenicama	33
III. PRIMJENJIVI ZAKON.....	43
IV. STANDARDI OCJENE DOKAZA I OPĆA OCJENA DOKAZA.....	46
A. ISKAZ OPTUŽENOG KORNJAČA MILUNA U SVOJSTVU SVJEDOKA.....	48
V. utvrđeno činjenično stanje	50
A. OPŠTI ELEMENTI KRIVIČNOG DJELA ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI IZ ČLANA 172. STAV 1. TAČKA H) ZKP BIH.....	50
1. ŠIROK I SISTEMATIČAN NAPAD.....	50
2. NAPAD USMJEREN PROTIV CIVILNOG STANOVNIŠTVA.....	61
3. STATUS OPTUŽENOG MILUNA KORNJAČE.....	63

4. ZNANJE OPTUŽENOG O POSTOJANJU NAPADA I DA NJEGOVA DJELA PREDSTAVLJAJU DIO TOG NAPADA.....	64
B. ČINJENIČNA I PRAVNA UTVRĐENJA.....	67
1. Kvalifikacija progona iz tačke h) stav 1. član 172. KZ BiH	67
C. PROGON ZATVARANJEM I DRUGIM NEČOVJEČNIM DJELIMA SLIČNE PRIRODE	73
1. TAČKA 1 IZREKE PRESUDE (zatvaranje na Mostini).....	76
2. Uslovi u metalnom kontejneru	90
3. TAČKA 2 IZREKE PRESUDE (Druga nečovječna djela slične prirode).....	91
4. TAČKA 3 IZREKE PRESUDE (druga nečovječna djela slične prirode).....	105
D. OSLOBAĐAJUĆA PRESUDA	109
1. Tačka 1g) izreke presude (Premlaćivanje Bukva Zlatka zv. Prle i Čolak Saliha)...	109
2. Tačka 1l) izreke presude (komandna odgovornost optuženog Kornjača Miluna za ubistva civila na Mostini).....	110
3. Tačka 1n) izreke presude (saizvršilaštvo u ubistvima civila iz sela Brdo).....	117
VI. ODBIJAJUĆA PRESUDA.....	123
VII. KRIVIČNA ODGOVORNOST	123
VIII. Kazna.....	126
A. KAZNA KOJA JE NEOPHODNA I SRAZMJERNA TEŽINI KRIVIČNOG DJELA	126
1. Izrečena kazna mora biti neophodna i srazmjerna jačini opasnosti za zaštićena lica i vrijednosti (član 2. KZ BiH)	127
2. Kazna mora biti srazmjerna stepenu patnje, te mora biti dostatna kako bi uticala na druge da ne čine slična djela u budućnosti (člana 6. i 39. KZ BiH).....	127
3. Krivičnopravna sankcija mora odražavati društvenu osudu ponašanja optuženog (član 39. KZ BiH)	127
4. Kazna mora biti neophodna i srazmjerna vaspitnoj svrsi Zakona, a to je da lica budu upoznata sa pogibljenošću zločina, te sa pravednošću kažnjavanja učinitelja (član 39. KZ BiH).....	128
B. KAZNA ILI KRIVIČNOPRAVNA SANKCIJA MORA BITI NEOPHODNA I SRAZMJERNA INDIVIDUALNOM POČINIOCU.....	128
C. OPTUŽENI	129
1. Stepen odgovornosti	129
2. Držanje i lične prilike optuženog prije, za vrijeme i nakon počinjenja krivičnog djela	129

3. Odvratanje i društvena rehabilitacija.....	132
D. ZAKLJUČAK.....	132
IX. ODLUKA O TROŠKOVIMA KRIVIČNOG POSTUPKA I IMOVINSKO PRAVNOM ZAHTJEVU.....	132
X. DOKAZI.....	133

U IME BOSNE I HERCEGOVINE!

Sud Bosne i Hercegovine, Odjel I za ratne zločine, u vijeću sastavljenom od sudija, Darko Samardžić kao predsjednik vijeća, Davorin Jukić i Jasmina Kosović kao članovi vijeća, u prisustvu pravne savjetnice Elme Karović, u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženog Kornjača Miluna zbog krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkama a), e), f), k) u vezi sa odredbom člana 180 stav 1. i 2. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu KZ BiH) nakon okončanog glavnog pretresa tokom kojeg je djelomično bila isključena javnost, u prisustvu optuženog Kornjača Miluna, njegovog branioca, advokata Milane Bulić - Borovčanin, te tužioca Dževada Muratbegovića ispred Tužilaštva Bosne i Hercegovine, nakon vijećanja i glasanja, dana 21.05.2014. godine donio je i objavljuje sljedeću:

PRESUDU

OPTUŽENI KORNJAČA MILUN, od oca Nikole i majke Dobrinke rođene Kajević, rođen 06.01.1954. godine u ..., ..., gdje je i stalno nastanjen, po nacionalnosti ..., državljanin ..., pismen, po zanimanju sjekač, penzioner, oženjen, otac dvoje djece, odslužio vojsku, JMBG: ..., nije osuđivan.

I

KRIV JE

Što je,

U periodu od polovine aprila 1992. godine pa do sredine maja 1992. godine u opštini Čajniče u okviru širokog i sistematičnog napada pripadnika TO opštine Čajniče, pripadnika jedinice "Plavi orlovi" i policije Stanice javne bezbjednosti opštine Čajniče, potpomognuti paravojnim formacijama koje su dolazile iz Srbije i Crne Gore, usmjerenog protiv nesrpskog civilnog stanovništva na području opštine Čajniče, znajući za taj napad, kao komandir jedinice „Plavi orlovi“, koja je poslije prerasla u „7. pješadijsku četu“,

naredio i učinio progon nesrpskog civilnog stanovništva na području opštine Čajniče na nacionalnoj i vjerskoj osnovi i to zatvaranjem i drugim nečovječnim djelima slične prirode, učinjenim u namjeri nanošenja velike patnje ili ozbiljne fizičke ili psihičke povrede ili narušenja zdravlja, tako što je:

1. U periodu od 16.aprila 1992. godine do sredine maja 1992. godine, u gradu Čajniču koji je bio pod kontrolom srpskih snaga i na Mostini, nedaleko od Čajniča, gdje su na punktu dežurali pripadnici jedinice "Plavi orlovi" i policije Stanice javne bezbjednosti Čajniče, naredio ili lišio slobode zajedno sa drugim pripadnicima jedinice „Plavi orlovi“ Paldum Sulju, Šeko Dževada, Omeragić Safeta, Tanjo Safeta, Korora Rasima i Hurlov Hamdu, te su iste bez ikakvog pravnog osnova zatočili u metalni kontejner dimenzija 2,5m x 3,5m na Mostini, gdje su zatočenici držani u nehumanim uslovima u krajnje skućenom prostoru, bez adekvatnog smještaja, dovoljno zraka, svjetlosti, hrane i vode.
2. (Odnosno tačke 1a, 1b, 1c, 1d, 1e, 1f, 1h, 1i i 1j izmijenjene optužnice) U periodu od 16.aprila pa do sredine maja mjeseca 1992.godine, na **Mostini**, opština Čajniče, obučen u maskirnu uniformu i naoružan automatskom puškom i pištoljem, vršio premlaćivanje civila Korora Rasima na način da ga je više puta udarao rukama i nogama po ramenima i nogama, a Agović Mehmeda na način da ga je oborio na tlo i više puta nogama udario u glavu, dok je Omeragić Safeta udarao pištoljem u predjelu lica, te zajedno sa drugim pripadnicima jedinice „Plavi orlovi“ vršio premlaćivanje civila Paldum Sulje tako što ga je udarao šakama i kundakom automatske puške u predio glave, nogu i leđa, civila Šeko Dževada kojeg je udarao šakama po čitavom tijelu istovremeno ga psujući da bi ga potom udario kundakom u potiljak, Tanjo Safeta kojeg je udario dva do tri puta kundakom u predio leđa, te u dva navrata vršio premlaćivanje Trgo Mehmeda kojeg je više puta udarao pesnicama i bajonetom u predio glave, nogu i ruku usljed čega je isti gubio svijest, a Šehović Dedu, Čaušević Jusufa i Hurlov Hamdu tjerao da trčecim korakom idu za vozilom „Lada“ u kojem je sjedio na mjestu suvozača od Mostine do Metaljke i nazad te je tom prilikom Hurlov Hamdu udario nogom u predio bubrega, a po povratku na Mostinu svu trojicu natjerao da legnu u „potok“, na koji način je svim navedenim civilima nanio snažne fizičke i psihičke bolove.

3. Noću 05.maja 1992. godine, na istom mjestu kao pod tačkom 2. izreke presude obučen u maskirnu uniformu i naoružan pištoljem, u metalnom kontejneru premlatio Bukva Zlatka, tako što ga je udario koljenom u predjelu grudi, nanijevši mu snažne fizičke i psihičke bolove.

čime je:

počinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti progonom iz člana 172. stav 1. tačke h) KZ BiH i sve u vezi sa članom 180. stav 1. KZ BiH i članom 29. KZ BiH

i to radnjama opisanim u izreci presude zatvaranjem i drugim nečovječnim djelima slične prirode.

pa ga Sud na osnovu odredbe člana 285. ZKP BiH, uz primjenu odredbi iz članova 39., 42., 48., 49. i 50. KZ BiH,

OSUĐUJE

NA KAZNU ZATVORA U TRAJANJU OD 5 (PET) GODINA

***

Optuženom Kornjača Milunu se u skladu sa članom 56. KZ BiH u izrečenu kaznu zatvora uračunava vrijeme provedeno u pritvoru i to od **16.12.2009. godine do 30.08.2012. godine** određen Rješenjem Suda BiH, broj X-KRN-09/848 od 18.12.2009. godine, a ukinut Rješenjem Suda BiH broj S1 1 K 003541 10 Kri (X-KR-09/848-1) od 30.08.2012. godine.

***

Optuženi se u smislu člana 188. stav 4. ZKP BiH oslobađa obaveze da naknadi troškove krivičnog postupka i paušala koji u cijelini padaju na teret budžetskih sredstava Suda.

***

Na osnovu člana 198. stav 2. ZKP BiH oštećeni se sa imovinsko pravnim zahtjevom upućuju na parnicu.

II

Na osnovu odredbe člana 284. stav 1. tačka c) ZKP BiH,

7

OSLOBAĐA SE OD OPTUŽBE

Da je:

U periodu od polovine aprila 1992. godine pa do kraja maja 1992. godine u opštini Čajniče u okviru širokog i sistematičnog napada pripadnika TO Srpske opštine Čajniče, pripadnika paravojne jedinice "Plavi orlovi" i policije Stanice javne bezbjednosti Srpske opštine Čajniče, potpomognuti paravojnim formacijama koje su dolazile iz Srbije i Crne Gore, usmjerenog protiv nesrpskog civilnog stanovništva na području opštine Čajniče, znajući za taj napad, kao komandir jedinice „Plavi orlovi“, naredio i učinio progon nesrpskog civilnog stanovništva na području opštine Čajniče na nacionalnoj i vjerskoj osnovi i to ubistvima, zatvaranjem, mučenjem i drugim nečovječnim djelima slične prirode, učinjenim u namjeri nanošenja velike patnje ili ozbiljne fizičke ili psihičke povrede ili narušenja zdravlja, te kao nadređena osoba propustio da preduzme nužne i razumne mjere da učinilac ubistva zatočenih civila bošnjaka u Lovačkom domu na Mostini bude kažnjen, tako što je:

1g. Dana 01. maja 1992. godine ili približno tog datuma, na istom mjestu kao pod tačkom 1a), 1b), 1c), 1d), 1e) i 1f) izmjenjene optužnice obučen u maskirnu uniformu i naoružan pištoljem, civile Čolak Salih i mlđb.Bukva Zlatka zv.Prle, izveo iz metalnog kontejnera, a zatim zatočeniku Čolak Salihu, cijev pištolja ugurao u usta i isti snažno okretao, kojom prilikom mu je slomio nekoliko zuba, a mlđb.zatočeniku Bukva Zlatku zv.Prle oštricom noža na prsima urezao krst, nanijevši im snažne fizičke i psihičke bolove,

1k. Noću 05. maja 1992. godine, na istom mjestu kao pod tačkom 1a), 1b), 1c), 1d), 1e), 1f), 1g), 1h), 1i) i 1j) izmjenjene optužnice obučen u maskirnu uniformu i naoružan pištoljem, u metalnom kontejneru premlatio zatočenike Šehović Dedu, Agović Ahmu i M-1, tako što je zatočenika Šehović Dedu udario debljim dijelom noža ručne izrade sa obje strane lica, zatočenika Agović Ahmu, širim dijelom noža ručne izrade po licu, a zatočeniku M-1 širi dio noža ručne izrade spustio na rame i rekao mu: "Ti si moj, tebe ne smije niko dirati", nanijevši im snažne fizičke i psihičke bolove.

11. Od 19. maja 1992. godine, kao komandir jedinice "Plavi orlovi", a nakon što je Tadić Veljo, pripadnik jedinice "Plavi orlovi" dana 19. maja 1992. godine u popodnevnim časovima na Mostini u Lovačkom domu, iz automatske puške lišio života zatočenike, Bukva Zlatka, Čaušević Jusufa, Gluščić Envera, Hasović Hasana, Kulelija Safeta, Došlo Jasmina, Gabela Fuada, Bavčić Hamzaliju, Oruč Fehima, Trgo Hajrudina, Čolak Saliha, Cicvara Muharema, Hurlov Hamdu, Šehović Dedu, Agović Ahmu, Agović Mehmeda, Živojević Mehmeda, Vrana Mušana, Velić Zijada, Bukva Mehu, Gazap Hajrudina, Paldum Šemsudina, Čolak Fehima, Gabela Suada, Kešan Hamšu, Kešan Ibru, Kešan Muju i Kešan Ismeta i pored toga što je istog dana kada je izvršeno ubistvo zatočenih lica od prisutnih u prostorijama štaba TO Čajniče u Čajniču saznao da je Tadić Veljo, pripadnik jedinice "Plavi orlovi" izvršio ubistva zatočenih lica u Lovačkom domu na Mostini, nije ništa preduzeo u skladu sa svojim pravima i dužnostima komandira jedinice "Plavi orlovi" da izvršilac ubistava zatočenih lica bude kažnjen.
- 1n. Dana 27. maja 1992. godine ili približno toga datuma, ispred hotela "Čajniče" u Čajniču, a nakon što su pripadnici jedinice "Plavi orlovi" u selu Brdo, opština Čajniče po njegovoj naredbi lišili slobode civile, Bakal Mirsada, Drakovac Šefku, Džambegović Dževada, Džambegović Suada, Džambegović Fuada, Džambegović Envera, Džambegović Izeta, Džambegović Džemala, Hurlov Sabahudina, Borovac Nedžada, Hurlov Safeta i Šišić Džemala i doveli ih pred pomenuti hotel, u namjeri da se zatočeni civili liše života, naredio naoružanim pripadnicima jedinice "Plavi orlovi" da zatočene civile na karoseriji teretnog vozila odvezu na Mostinu i da ih bez ikakvog pravnog osnova zatvore u metalni kontejner, što su ovi i učinili, odakle su nepoznati pripadnici jedinice "Plavi orlovi" narednog dana, zatočena lica Bakal Mirsada, Drakovac Šefku, Džambegović Dževada, Džambegović Suada, Džambegović Fuada, Džambegović Envera, Džambegović Izeta, Džambegović Džemala, Hurlov Sabahudina, Hurlov Safeta i Šišić Džemala izveli iz metalnog kontejnera i odveli na obližnju livadu, gdje su ih iz automatskog oružja lišili života, nakon čega su tijela oštećenih pripadnici jedinice "Plavi orlovi" zatrпали zemljom, koja tijela su ekshumirana dana 21. i 22. oktobra 2002. godine i dana 29. juna 2006. godine iz grobnica na Mostini i na lokalitetu Podjovanovići, opština Čajniče, te identifikovana dana 29. oktobra 2002. godine i dana 2. i 3. novembra 2006. godine u prostorijama JP

“Azot” u Vitkovićima kod Goražda.

Čime bi:

Optuženi Kornjača Milun počinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172., stav 1., tačka h) KZ-a BiH (progon) u vezi s tačkama a), e), f) i k) u vezi s odredbom člana 180., stav 1. i 2. KZ BiH i član 29.

Na osnovu člana 189. stav 1. ZKP BiH, optuženi se oslobađa plaćanja troškova krivičnog postupka, te isti padaju na teret budžetskih sredstava Suda.

Na osnovu člana 198. stav 3. ZKP BiH, svi oštećeni se sa eventualnim imovinsko pravnim zahtjevom upućuju na parnični postupak.

III

Na osnovu člana 283. tačka b) ZKP BiH, prema optuženom Kornjača Milunu sa podacima kao u spisu,

ODBIJA SE OPTUŽBA

Da je,

U periodu od polovine aprila 1992. godine pa do kraja maja 1992. godine u opštini Čajniče u okviru širokog i sistematičnog napada paravojne jedinice „Plavi orlovi“, policije i pripadnika TO Srpske opštine Čajniče, potpomognute paravojnima formacijama koje su dolazile iz Srbije i Crne Gore na civilno muslimansko stanovništvo opštine Čajniče, znajući za taj napad, te da njihove radnje čine dio tog napada, I – osumnjičeni Kornjača Milun, u svojstvu komadanta paravojne jedinice „Plavi orlovi“, II – osumnjičeni Živković Milorad zv.Žika u svojstvu načelnika Stanice javne bezbjednosti Čajniče i člana Kriznog štaba opštine Čajniče i III – osumnjičeni Tadić Duško zv.Rus u svojstvu pripadnika paravojne jedinice „Plavi orlovi“, kao svjesni učesnici udruženog zločinačkog poduhvata koji je otpočeo polovinom aprila 1992. godine i trajao do kraja maja 1992. godine i koji su činili osumnjičeni Kornjača Duško, kao predsjednik Kriznog štaba opštine Čajniče, koji se nalazi u bjekstvu, Karadžić Goran, Pejović Duško, koji je bio poslanik u Skupštini Republike Bosne i Hercegovine i Pejović Miodrag, kao članovi Kriznog štaba Srpske

opštine Čajniče u zajedničkoj namjeri da izvrše progon civilnog muslimanskog stanovništva opštine Čajniče na političkoj, nacionalnoj, etničkoj, kulturnoj i vjerskoj osnovi i to protivpravnim lišenjem slobode i zatvaranjem uključujući i predviđene posljedice da će civilno muslimansko stanovništvo biti ubijano, podvrgnuto prisilnom nestanku, mučeno i podvrgnuto drugim nečovječnim djelima slične prirode učinjena u namjeri nanošenja velike patnje ili ozbiljne ili fizičke povrede ili narušenja zdravlja, tako što su:

Dana 24. aprila 1992. godine na istom mjestu kao pod tačkom 1-a), 1-b), 1-c) i 1-d) obučen u maskirnu uniformu i naoružan pištoljem, naredio pripadnicima svoje jedinice III – osumnjičenom Tadić Dušku zv.Rus i vojniku zv.Čebavac da liše slobode civila Čaušević Salku i da ga u putničkom vozilu marke “Lada-Niva” odvedu na Mostinu, iako je bio svjestan mogućnosti da će oštećeni Čaušević Salko biti premlaćen s obzirom da je kao komandant paravojne jedinice “Plavi orlovi” često dolazio na Mostinu i gledao premlaćivanje zatočenika, nakon čega su oštećenog Čaušević Salku III - osumnjičeni Tadić Duško zv.Rus i vojnik zv.Čebavac zatvorili u metalni kontejner kojom prilikom mu je nepoznati pripadnik paravojne jedinice “Plavi orlovi” gazom povezao oči, a zatim ga izvukao iz kontejnera, oborio ga na zemlju, udario ga nogama obuvenim u vojničke čizme i kundakom puške po tijelu, a zatim ga ugurao u putničko vozilo i odvezao na nepoznato mjesto, izgurao ga iz vozila, ispitivao ga zašto je bio u partiji, da li ima oružja kod kuće i kako je održavao veze sa Habibović Hačkom, oborio ga na zemlju, kojom prilikom mu je stao nogom na leđa i podizao mu noge prema gore i čupao ga za kosu, posljedicom čega je oštećeni Čaušević Salko zadobio prijelom zuba.

Čime bi:

Optuženi Kornjača Milun počinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172., stav 1., tačka h) KZ-a BiH (progon) u vezi s tačkama a), e), f) i k) u vezi s odredbom člana 180., stav 1. i 2. KZ BIH.

Na osnovu člana 189. stav 1. ZKP BiH, optuženi se oslobađa plaćanja troškova krivičnog postupka, te isti padaju na teret budžetskih sredstava Suda.

Na osnovu člana 198. stav 3. ZKP BiH, svi oštećeni se sa eventualnim imovinsko pravnim zahtjevom upućuju na parnični postupak.

O b r a z l o ž e n j e

I. UVOD

1. Optužnicom Tužilaštva Bosne i Hercegovine broj T20 0 KTRZ 0000 213 05 od 04. juna 2010. godine, Kornjača Milun optužen je za krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) progonom i to *ubistvom, zatvaranjem ili drugim teškim oduzimanjem fizičke slobode suprotno osnovnim pravilima međunarodnog prava, mučenjem, prisilnim nestankom osoba i drugim nečovječnim djelima slične prirode, učinjnim u namjeri nanošenja velike patnje ili ozbiljne fizičke ili psihičke povrede ili narušenja zdravlja*, a sve u vezi sa odredbom člana 180. stav 1. KZ BiH. Navedenom optužnicom bili su obuhvaćeni i optuženi Živković Milorad i Tadić Duško, ali je dana 20.12.2010. godine predmet u odnosu na njih razdvojen.
2. Sudija za prethodno saslušanje je dana 08.06.2010. godine potvrdio predmetnu optužnicu, nakon čega se optuženi dana 01.07.2010. godine izjasnio da nije kriv za krivična djela koje mu se stavljaju na teret.
3. Glavni pretres je počeo 11.02.2011. godine.
4. U toku glavnog pretresa dana 15.01.2014. godine Tužilaštvo BiH je u skladu sa odredbom člana 275. ZKP BiH u sudski spis uložilo izmijenjenu optužnicu, koja je i javno pročitana. Izmijenjenom optužnicom od 15.01.2014. godine tužilac je odustao od jedne tačke optužnice koja se odnosi na radnje mučenja oštećenog Čaušević Salke, te skratio činjenični opis ostalih tačaka i precizirao pravnu kvalifikaciju.
5. Optuženi Kornjača Milun je izmijenjenom optužnicom optužen po komandnoj odgovornosti iz člana 180. stav 2. KZ BiH za radnje iz tačke **1l)** optužnice odnosno za radnje ubijanja zatvorenih civila na Mostini od strane pripadnika jedinice "Plavi orlovi" Tadić Velje, zbog toga što je kao komandir jedinice "Plavi orlovi" propustio da kazni učinioca tog djela. Za radnje ubijanja, mučenja, nečovječnog postupanja i zatvaranja civila na Mostini iz tačaka **1, 1a), 1b), 1h), 1i) i 1n)** izmijenjene optužnice optuženi se tereti kao saizvršilac sa drugim pripadnicima jedinice "Plavi orlovi", a za radnje zatvaranja i nečovječnog postupanja iz tačaka **1, 1c), 1d), 1e), 1f), 1g), 1j),**

1k) kao direktni izvršilac.

6. U toku dokaznog postupka na prijedlog Tužilaštva BiH neposredno je saslušano ukupno 50 svjedoka i saslušana su dva vještaka Dr. Vedo Tuco i Dr. Hamza Žujo. U skladu sa članom 273. stav 2. ZKP BiH uvedeni su zapisnici o saslušanju pet svjedoka, te prezentirano i uvedeno u sudski spis ukupno 193 materijalna dokaza. Na prijedlog odbrane optuženog Kornjače saslušano je ukupno 7 svjedoka, optuženi i vještak Dr. Lazarević Zorica, te ukupno uvedeno 40 materijalnih dokaza. Sud je u toku glavnog pretresa na okolnosti zdravstvenog stanja optuženog, u više navrata angažirao timove vještaka¹, te saslušavao zavodsku doktoricu dr. Dijanu Košarac u cilju provjere procesne sposobnosti optuženog Miluna Kornjača. U svim nalazima vještaka konstatovana je procesna sposobnost optuženog i sposobnost praćenja suđenja, ali je zbog lošeg zdravstvenog stanja optuženog trajanje suđenja ograničeno na 90 minuta o čemu je Sud u toku cijelog postupka vodio računa.

II. PROVEDENI DOKAZI

1. Tužilaštvo BiH

7. U toku dokazanog postupka Tužilaštva BiH u svojstvu svjedoka saslušani su Borovac Neđad, zaštićeni svjedok M-1, Cicvara Hiba, Trgo Rabija, Šeko Dževad, Gabela Almas, Hamdija Hasović, Čolak Samka, Valeria Gebs Aquila, Močević Suad, Bavčić Alen, Gazap Behija, Jašarević Mujo, Hurlov Nura, Drakovac Amela,

---

¹ Nalaz i mišljenje od **06.09.2010. godine**, po sudskim vještacima Prim. Kaučić Komšić Dr. Marija (specijalista iz neuropsihijatar) i Golijanin Dr. Radojka (spec iz interne medicine) u kojem je konstatovano da je privremeno raspravno nesposoban sa psihijatrijskog i internističkog stanovišta do okončanja zatraženih kardioloških pretraga. Nalaz i mišljenje od **07.12.210. godine** je dopuna nalaza od 06.09.2010. godine po vještaku spec. Interne medicine Golijan dr. Radojka u kojem je data preporuka operativnog zahvata što je prije moguće, a ukoliko pacijent ne pristane upoznat ga da sam snosi rizik koje nosi ovo oboljenje. Ako su vrijednosti krvnog pritiska u granicama normalnih, ispitanik može učestvovati u sudskom procesu, ali ne duže od dva sata, uz mogućnost pauze od 15-20 minuta radi uzimanja terapije; Nalaz i mišljenje vještaka Jokić Gordane (spec. interne medicine – kardiolog) od **04.01.2011. godine** konstatovano je da zbog ... (.... Nalaz i mišljenje Prim. Kaučić Komšić dr. Marije od 10.01.2011.godine u kojem je konstatovano da je optuženi Kornjača Milun raspravno sposoban uz ograničeno vremensko trajanje sudskog postupka na 90 minuta .... Uz napomenu da ukoliko bi u toku suđenja dobio ... raspravni postupak bi se odložio do prestanka napada. Nalaz i mišljenje tima vještaka od **21.03.2012. godine** (Dr. Gordana Jokić – spec interne medicine/subspecijalista kardiolog, Dr. Radojka Golijanin - spec. interne medicine, Prim. Dr. Omer Čemalović - specijalista neuropsihijatar), u kojem je konstatovano da ostaju pri ranijoj preporuci da se ograniči dužina ročišta na 90 minuta dnevno, dok se ne dostave traženi nalazi kada će se definitivno izjasniti o dužini trajanja ročišta (predlaže se optuženom da uradi dodatne pretrage u Centru za srce Tuzla), sa psihijatrijskog aspekt optuženi je raspravno sposoban. I u ovom mišljenju vještaka data je preporuka redovne kontrole svakih 6 mjeseci ultrazvuka srca. Optuženi pušten iz pritvora 30.08.2012. godine;

Pita Arifa, Bakal Ramiza, Kešan Sajma, Agović Hamid, Džambegović Rifet, Došlo Jasmina, Kulelija Muharem, Pirija Ibrahim, Agović Šefrija, Živojević Nihada, Šišić Hajrudin, svjedok Kraj 280, Šehović Ševala, Kešan Fahrudin, Šuman Senada, Džambegović Mujesira, Korora Rasim, Šišić Hatiđa, Trgo Selim, Paldum Suljo, Imširević Rabija, Šišić Safeta, Pirija Nafija, Bavčić Aiša, Džambegović Fadila, Gabela Midhat, Hurlov Hamdo, Alija Močević, Mirzet Čolak, zaštićeni svjedok M2, Himzo Čolak, Đerić Desimir, Obuća Mirsad, Čimpo Nermin, Homoraš Sulejman, te saslušan vještak Vedo Tuco, a u skladu sa članom 273. stav 2. ZKP BiH pročitani su zapisnici o saslušanju svjedoka Fazlagić Ajke, Bičo Safeta, Tanjo Safeta, Čaušević Salke i Trgo Mehmeda dati u toku istražnog postupka. U dodatnom dokaznom postupku Tužilaštvo BiH je saslušalo svjedoka Forto Behudina i vještaka Dr. Hamzu Žuju.

2. Obrana

8. U toku dokaznog postupka odbrana optuženog Kornjača Miluna je saslušala optuženog Kornjača Miluna, te svjedoke Milović Ratomira, Perendija Slobodana, Vujević Sinišu, Manović Njegoša, Laković Miloša, Danilović Radu i vještaka Lazarević dr. Zoricu. Prije početka izvođenja dokaza odbrane optuženi je kao svoj dokaz izveo saslušanje dr. Mandić Dragane na okolnost svoje procesne sposobnosti i sposobnosti da prati suđenja.²

3. Sud

9. Sud je u toku dokaznog postupka saslušao svjedoke na okolnost zdravstvenog stanja optuženog Kornjača Miluna i to, dr. Dijanu Košorac, te vještake Golijan Radojku i dr. Gordanu Jokić, a na okolnosti zdravstvenog stanja svjedoka Pita Avde, saslušan je svjedok dr. Kimeta Bojičić.

---

² Dr. Dragana Mandić saslušana 12.03.2013. godine, kada je konstatovano da je optuženi procesno sposoban; Za optuženog navodi da ima ..., ali može pratiti suđenje u trajanju od 90 minuta, uz neki monitoring zdravstvenog stanja svaki put prije suđenja;

A. ZAVRŠNE RIJEČI

1. Tužilaštvo BiH

10. U sklopu svojih završnih riječi koje je tužilac Tužilaštva BiH iznio dana 19.02.2014 godine ističe se tvrdnja kako je Tužilaštvo van razumne sumnje uspjelo dokazati da je optuženi Kornjača Milun počinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkama a), e), f) i k) KZ BiH u vezi sa odredbama člana 180. stav 1. i 2. KZ BiH. Tužilac se tom prilikom osvrnuo i na pojedine tačke optužnice u okviru kojih se optuženi Kornjača optužuje da je izvršio naprijed navedeno krivično djelo u okviru individualne krivične odgovornosti, a u odnosu na tačku 1.I optužbe u okviru komandne odgovornosti.

11. Osvrćući se na postojanje opštih elemenata krivičnog djela Zločina protiv čovječnosti tužilac navodi da je utvrđeno postojanje širokog i sistematičnog napada usmjerenog protiv civilnog stanovništva na području opštine Čajniče, te da je optuženi Kornjača znao za takav napad i da su njegova djela bila dio tog napada. Kako navodi tužilac, napad na nesrpsko stanovništvo na području te opštine počeo je polovinom aprila 1992. godine, nakon prvih hapšenja i zatvaranja civila Bošnjaka, u kome su učestvovali pripadnici jedinice "Plavi orlovi" čiji je komandir bio optuženi Kornjača Milun. Prema ocjeni Tužilaštva BiH elementi širokog napada proizlaze iz činjenice da su se kritični događaji odigrali na čitavom području opštine Čajniče, koja je prema popisu iz 1991. godine imala 8.956 stanovnika i 36 naselja, a u okviru kojeg su počinjeni brojni zločini koji su za posljedicu imali veliki broj direktnih i indirektnih žrtava - civila Bošnjaka.

12. Da je optuženi znao za napad i postupao u okviru tog napada, proizlazi iz činjenice da je optuženi u poređenju sa običnim građanima zasigurno bio u poziciji da ima potpuniji uvid, a time i znanje o onome što se dešava na području opštine Čajniče, naročito imajući u vidu njegovu ulogu odnosno njegov položaj u vojnoj hijerarhiji opštine Čajniče u tom periodu. Osim toga, iz iskaza saslušanih svjedoka, prema ocjeni Tužilaštva, može se sa sigurnošću utvrditi da je optuženi u relevantno vrijeme boravio na području opštine Čajniče i da je učestvovao u nezakonitom lišenju slobode civila nesrpske nacionalnosti.

13. Pored opštih elemenata krivičnog djela iz člana 172. stav 1. KZ BiH, Tužilaštvo je dokazivalo elemente konkretnih krivičnih djela i to zatvaranje, mučenje i druga nečovječna djela slične prirode, učinjena u namjeri nanošenja velike patnje ili ozbiljne fizičke ili psihičke povrede ili narušavanja zdravlja, te se u odnosu na navedene pojedinačne inkriminacije osvrnulo u završnoj riječi.

14. U vezi konkretnih radnji optuženog Kornjača Miluna, tužilac se osvrnuo na iskaze mnogobrojnih svjedoka koji su, kao žrtve ali i očevici svjedočili na okolnosti iz optužnice, cijeneći iskaze tih svjedoka istinitim, potpunim i međusobno saglasnim u bitnim činjenicama.

15. Činjenica da je optuženi Kornjača navedena krivična djela počinio sa diskriminatornom namjerom, po ocjeni Tužilaštva, proizilazi iz činjenice da niti jedno krivično djelo nije počinjeno nad osobama srpske nacionalnosti, te da je svojim učešćem u protivpravnim radnjama, pokazao namjeru da realizuje politiku progona nesrpskog civilnog stanovništva sa područja opštine Čajniče.

2. Odbrana

16. Branilac optuženog Kornjača Miluna, advokat Borovčanin Bulić Milana je dana 26.03.2014. godine iznijela završne riječi. Odbrana smatra da Tužilaštvo BiH nije dokazalo da je optuženi Kornjača počinio krivično djelo za koje je optužen.

17. U prilog navedene tvrdnje, odbrana navodi da jedinica "Plavi orlovi" u opštini Čajniče u vremenu od polovine aprila 1992. godine do kraja maja 1992. godine nije ni postojala, te samim time da optuženi nije mogao biti pripadnik iste. Pored toga, odbrana ističe da optuženi Kornjača Milun radnje izvršenja za koje se optužuje nije počinio na osnovu individualne krivične odgovornosti, te da nikada nije izdavao naredbe za hapšenja bilo kojih lica, niti je učinio progon nesrpskog civilnog stanovništva na području opštine Čajniče, po nacionalnoj i vjerskoj osnovi.

18. Osim toga, odbrana ukazuje kako nije dokazano da je optuženi Kornjača Milun imenovan za komandira čete, te da to istovremeno znači i nepostojanje elemenata nadređeni – podređeni, te u konačnici da iz tog razloga ne može biti

odgovoran po osnovu komandne odgovornosti.

19. U odnosu na postojanje opštih elemenata krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. KZ BiH, odbrana navodi da nije dokazano postojanje širokog i sistematskog napada odnosno da se dešavanja na području opštine Čajniče ne mogu tako okarakterisati. Postojanje drugog opšteg elementa – da je napad usmjeren protiv civilnog stanovništva, odbrana takođe osporava navodeći da je iz Saopštenja građanima opština Čajniče od 08.04.1992. godine, data mogućnost da muslimanski narod o svom daljem statusu u toj opštini zauzme stav. Odbrana dalje navodi da nije dokazano kakav je stav po tom pitanju muslimanski narod zauzeo, te da postoji mogućnost i pretpostavka da se zbog tadašnje političke situacije zajednički odlučio da se dobrovoljno iseli sa područja te opštine, dok traju ratna dešavanja. Postojanje trećeg opšteg elementa – da je optuženi znao za postojanje širokog i sistematičnog napada, odbrana također osporava. Naime, kako odbrana navodi, optuženi nije mogao znati šta su političke stranke dogovorile i kako se muslimanski narod odlučio da riješi pitanje svog statusa povodom navedenih događaja.

20. Odbrana posebno ističe da je u toku postupka dokazano da je optuženi u kritičnom vremenu pomagao civilima nesrpske nacionalnosti, odnosno da ih je spašavao na razne načine. Zbog lošeg zdravstvenog stanja nije mogao učestvovati u velikim borbama i predratnim dešavanjima, a što dokazuje i činjenica da je bio kažnjavan jer je izbjegavao da se odazove na ratnu obuku.

21. Takođe, po ocjeni odbrane optužba nije uspjela dokazati diskriminatorne namjere optuženog i progon nesrpskog stanovništva sa područja opštine Čajniče po toj osnovi, te da u toku postupka nije utvrđeno ko je postavio metalne kontejnere, na Metaljci, odnosno utvrđeno je da je to bilo po naređenju tadašnjih političkih struktura a ne po naređenju optuženog. Konačno odbrana optuženog Kornjača Miluna je predložila da Sud u odnosu na optuženog donese oslobađajuću presudu i da se ukinu mjere zabrane, te da se optuženi oslobodi obaveze plaćanja troškova krivičnog postupka obzirom da je lošeg imovnog i materijalnog stanja.

22. Optuženi Milun Kornjača u svojoj završnoj riječi ukazuje da niko od svjedoka optužbe nije izjavio da je on bio kod Lovačkog doma i da je učestvovao u ubistvima koja su se desila kod Lovačkog doma. Takođe osporava svjedočenje

svjedoka Tanjo Safeta, te predlaže da sud ne prihvati njegov iskaz, koji je svjedok Tanjo dao u Tužilaštvu isti dan kada nije mogao svjedočiti pred Sudom i tom prilikom svoj iskaz dao na sedam stranica. Pored toga ukazuje da nema dokaza o pretrpljenim povredama Trgo Mehmeda, koje mu je on navodno počinio, a vještak je u tom smislu jedino naveo da je svjedok Trgo Mehmed 1992. godine imao tuberkulozu. Iskaz svjedoka Šeko Dževada osporava u pogledu opisa kojeg je dao o njemu iz tog perioda, te tvrdi da on nikada nije nosio redenike. Smatra da ne bi bilo rata u Čajniču da se nije desio događaj kod Lovačkog doma, jer je Duško Kornjača dogovorio da ne bude rata. Također izražava žaljenje što nije saslušan svjedok Živković Milorad, jer bi se iz njegovog svjedočenja vidjelo ko je još bio sa Veljom Tadićem prilikom ubistva u Lovačkom domu i da li je on još nekog uhapsio i predao u štab kada se vratio iz Novog Sada. Osporava i iskaz svjedoka Nedžada Borovca i smatra ga neistinitim, te smatra da nije odgovoreno na pitanje ko je odveo ljude na Mostinu. Za svoju jedinicu tvrdi da je bila regularna, i da nikada nije bila paravojna te da je on bio vojnik Vojske Republike Srpske u periodu od 04.07.1992. godine do 07.04.1994. godine. Smatra da je općepoznata stvar da je on bio u bolnicu od 04.05 – 11.05.1992. godine jer je bio ranjen. Analizirao je i dokumenta u kojem je tužilac Haškog tribunala dao ocjenu krivičnih predmeta sa područja Čajniča, gdje se predmet protiv optuženog označava slovom F³, a protiv drugih optuženih slovom A.

B. PROCESNE ODLUKE

1. Odluka o zaštiti svjedoka

23. Mjere zaštite određene svjedoku **KRAJ 280** u predmetu *Krajišnik Momčilo* pred MKSJ-om, ostale su na snazi i pred Sudom BiH u ovom predmetu temeljem odredbe člana 75 F) tačka i)⁴ Pravila o postupku i dokazima MKSJ-a, koja nalaže da je svaki sud u obavezi primijeniti mjere zaštite određene svjedoku u predmetu

---

³ O-36;

⁴ Član 75 (F), tačka i) – „Kad su u nekom postupku pred Međunarodnim sudom za neku žrtvu ili svjedoka određene zaštitne mjere, te zaštitne mjere:

pred MKSJ-om sve dok iste odlukom MKSJ ne budu ukinute ili izmijenjene te je svjedok KRAJ 280 svjedočio pod pseudonimom uz isključenje javnosti za vrijeme svjedočenja.

24. Rješenjem Suda BiH broj X-KRN-09/848 od 24.02.2010. godine određene su mjere zaštite za svjedoka kojem je dat pseudonim M1, koje osiguravaju da svi lični podaci tog svjedoka ostaju povjerljivi u toku istrage i nakon podizanja optužnice, pa je u ovom predmetu i svjedočio pod tim pseudonimom.

25. Sud je u toku cijelog postupka, vodio računa da se u svrhu zaštite identiteta svjedoka ne otkrije bilo koji podatak koji ih identifikuje, tako da se sa istim ciljem ni u presudi ne spominju svjedoci pod punim imenom i prezimenom, nego pod dodijeljenim pseudonimima. Svi podaci o zaštićenim svjedocima se nalaze u spisu i pod posebnom su zaštitom.

26. Na glavnom pretresu održanom 06.06.2012. godine zbog prirode posla kojim se bavi svjedok i činjenice da mu članovi porodice često posjećuju područje Čajniča Vijeće je odredilo mjere zaštite za svjedoka M2 u vidu pseudonima..

2. Odluka o isključenju javnosti

27. Sa nekih dijelova glavnog pretresa Vijeće je isključilo javnost u skladu sa članom 237. ZKP BiH koji propisuje da "odluku o isključenju javnosti donosi sudija, odnosno vijeće rješenjem koje mora biti obrazloženo i javno objavljeno" iz razloga propisanih članom 235. ZKP BiH. U interesu zaštite svjedoka, na ročištima za nastavak glavnog pretresa koja su održana **28.02.2011.** i **06.06.2012. godine** bila je isključena javnost kako bi se raspravilo i donijela odluka o mjerama zaštite za svjedoka M1 i M2.

28. Vijeće je odluku o isključenju javnosti donijelo i **05.09.2011. godine** za vrijeme saslušanja svjedoka KRAJ 280, kako je to već naprijed navedeno u smislu člana

---

(i) ostaju na snazi, *mutatis mutandis*, u svakom drugom postupku pred Međunarodnim sudom ili u nekoj drugoj jurisdikciji dok god ne budu ukinute, izmijenjene ili pojačane u skladu s procedurom predviđenom ovim pravilom

75. f) Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju.

29. U interesu zaštite svjedoka, javnost je bila isključena i **26.09.2011. godine** za vrijeme raspravljanja o statusu svjedoka.

3. Protek roka od 30 (trideset) dana

30. Odredbom člana 251. stav 2. ZKP BiH je propisano da "Glavni pretres koji je odgođen mora ponovo početi ako se izmjeni sastav vijeća ili ako je odgađanje trajalo duže od 30 dana, ali uz saglasnost stranaka i branioca vijeće može odlučiti da se u ovakvom slučaju svjedoci i vještaci ne saslušavaju ponovo i da se ne vrši novi uviđaj, nego da se koriste iskazi svjedoka i vještaka dati na ranijem glavnom pretresu, odnosno da se koristi zapisnik o uviđaju". Kako je u ovom predmetu između glavnih pretresa održanih **11.07.2011. godine** i **22.08.2011. godine**, zatim **20.02.2012. godine** i **15.05.2012. godine**⁵, **09.07.2012. i 27.08.2012. godine**⁶, **22.10.2012. godine** i **13.02.2013. godine**⁷, **20.11.2013. godine** i **24.12.2013. godine**⁸, proteklo više od trideset dana, postupajući u skladu sa gore navedenom odredbom, Vijeće je uz prethodno pribavljenu saglasnost stranaka u postupku i branioca optuženog, odlučilo da se ranije izvedeni dokazi neće ponovo izvoditi, nego da se postupak nastavi, a koriste izvedeni dokazi sa ranijih glavnih pretresa. Tužilaštvo, odbrana i optuženi su pokazali konzistentnost i uvijek davali svoju saglasnost u smislu citirane zakonske odredbe, tako da se glavni pretres

---

⁵ Optuženi Kornjača Milun nije pristupio na nastavke glavnih pretresa 27.02.2012 i 05.03.2012. godine zbog lošeg zdravstvenog stanja. Dr. Dijana Košarac, zavisna doktorica 09.03.2012. godine potvrdila da je optuženi Kornjača Miluna sposoban da prati sudjenja. 09.03.2012. godine optuženi je bio prisutan u sudnici; Vijeće 20.04.2012. godine pozvalo vještake Golijan Radojku i Jokić Gordanu da obrazlože internistički nalaz, te su navedeni vještaci potvrdili da je optuženi Kornjača Milun sposoban da prati sudjenja i sudjenje može trajati 90 minuta sa pauzama. Vještaci su dali preporuke za njegovo dalje liječenje;

⁶ Optuženi Kornjača Milun odbio da pristupi 09.07./13.07./13.08.2012. godine zbog lošeg zdravstvenog stanja. Nakon provjera Suda, zavisni doktor je potvrdio da je Kornjača Milun sposoban da prati sudjenje, optuženi je upozoren da će se glavni pretres voditi i bez njegovog prisustva, te je u tom smislu doneseno i rješenje 21.08.2012. godine da će sudjenje voditi i u njegovom odsustvu. Optuženi Kornjača Milun je pristupio 27.08.2012. godine;

⁷ Optuženi Kornjača nije pristupio na ročište zakazano 09.01.2013. godine, ali je pristupio na ročište 30.01.2013. godine, kada je naveo da nije sposoban da prisustvuje sudjenju i priložio nalaz specijalsite, JZU Dom Zdravlja „Vaso Pelagić“, Čajniče od 29.01.2013. godine u kojem se navodi da se optuženi Kornjača ne osjeća sposobnim za sudjenje, a ne da nije sposoban za sudjenje; Za 13.02.2013. godine predlaže svog vještaka saslušanje interniste kardiologa dr. Mandić Draganu;

⁸ Odbrana nije bila spremna za ispitivanje vještaka dr. Lazarević Zorice, pa je otkazan nastavak glavnog pretresa od 11.12.2013. godine)

nastavljao bez ponovnog saslušanja svjedoka i vještaka, a korišteni su njihovi iskazi sa ranijih glavnih pretresa.

4. Odluka vijeća da se pretres odvija bez prisustva optuženog

31. Vijeće je dana 21.08.2012. godine donijelo rješenje kojim se utvrđuje da će se glavni pretres protiv optuženog Miluna Kornjače održati i bez njegovog prisustva u slučaju neopravdanog odbijanja optuženog da pristupi zakazanom ročištu na koje je blagovremeno i uredno pozvan, a u vrijeme kada je egzistirala mjera pritvora. Prema ovom rješenju, optuženi ima pravo u svakom trenutku pristupiti Sudu i prisustvovati glavnom pretresu, te da će na ročištima koja se održavaju bez prisustva optuženog prisustvovati njegovi branioci. Također je navedeno da će Sud obavještavati optuženog o toku postupka bez odlaganja na način što će mu se snimak kompletnog ročišta dostavljati istog dana kada je ročište održano, te zapisnik u pisanoj formi po njegovoj izradi kao i da će Sud tokom cijelog postupka preispitivati ovu odluku i cijeliti njenu daljnju primjenu.

32. U obrazloženju navednog rješenja se također navodi da je posljednji nastavak glavnog pretresa održan dana 04.07.2012. godine, kada je saslušan svjedok Homoraš Sulejman. Dana 05.07.2012. godine branilac optuženog, advokat Milan Romanić i optuženi su lično obavjestili Sud da optuženi više neće prisustovati nastavcima glavnog pretresa dok se ne dopusti ponovno ispitivanje svjedoka Homoraš Sulejmana, jer smatra da mu je povrijeđeno pravo na odbranu.

33. Sud je optuženom Kornjača Milunu za nastavak glavnog pretresa 13.07. i 13.08.2012. godine uputio poziv sa napomenom da će Sud prije održavanja ročišta za glavni pretres zatražiti od zavodskog ljekara mišljenje o njegovom zdravstvenom stanju i sposobnosti da pristupi na glavni pretres. U slučaju pozitivnog izjašnjenja zavodskog ljekara o njegovom zdravstvenom stanju i neopravdanog odbijanja optuženog da pristupi istom, glavni pretres će se održati bez optuženog uz prisustvo njegovog branioca.

34. Imajući u vidu da je optuženi odbijao prijem podnesaka, po nalogu Suda službenici Pritvorske jedinice su navedene podneske upućene optuženom ostavljali na stolicu u njegovoj ćeliji, kako bi isti nedvojbeno bio obaviješten o terminima suđenja.

35. Optuženi Kornjača je odbio da primi pozive Suda za nastavke glavnog pretresa 13.07. i 13.08. 2012. godine, uz obrazloženje da je slabog zdravstvenog stanja i da nije u mogućnosti da dođe, te je dana 13.07.2012. godine odbio da bude sproveden od strane Sudske policije radi prisustva glavnom pretresu.

36. Dana 14.08.2012. godine od zavodskog ljekara je dostavljena službena zabilješka u kojoj se navodi da je optuženi Kornjača Milun nepromijenjenog zdravstvenog stanja te da je sposoban da prati suđenje, a dana 21.08.2012. godine kada je bio zakazan sljedeći nastavak glavnog pretresa optuženi je odbio pregled od strane zavodskog ljekara.

37. Kao razlog svog nepristupanja pred Sud, optuženi Kornjača je još naveo i činjenicu da vijeće nije odlučilo o njegovom prijedlogu za razrješenje branioca po službenoj dužnosti, advokata Milana Romanića.

38. Sud je nakon toga 21.08.2012. godine na glavnom pretresu donio i usmeno objavio odluku da će se glavni pretres održati i bez prisustva optuženog.

39. Ovakvu odluku Sud je donio zbog toga što je optuženi Kornjača Milun upoznat da se protiv njega vodi krivični postupak zbog krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačke h) u vezi sa tačkama a), e), f), i) i k) KZ BiH, a sve u vezi sa odredbom iz člana 180. stav 1. KZ BiH te kako se trenutno nalazio u pritvoru, time je bilo obezbjeđeno njegovo prisustvo u krivičnom postupku, pa se zbog toga zabrana suđenja u odsustvu propisana zakonskom odredbom iz člana 247. ZKP BiH ne dovodi u pitanje.

40. U konkretnom slučaju, evidentno postoje terminološke razlike između suđenja u odsustvu i suđenja bez prisustva optuženog, jer suđenje u odsustvu podrazumijeva situaciju gdje je prisustvo optuženog onemogućeno iz razloga kojima on ne može upravljati ili su izvan njegove kontrole, dok suđenje bez prisustva optuženog podrazumijeva da je optuženi u mogućnosti da prisustvuje, ali

on to ne želi.

41. Do sada je optuženi uredno i blagovremeno informisan o svim zakazanim ročištima u krivičnom postupku koji se vodi protiv njega. Na svim održanim ročištima, u cilju zaštite procesnih prava optuženog uvijek je prisustvovao i poduzimao radnje jedan od njegova dva branioca, koja mu je Sud postavio po službenoj dužnosti.

42. Sud također konstatuje da razlozi koje optuženi navodi nisu konzistenti, na samom početku je kao uslov za svoje pristupanje tražio ponovo pozivanje i unakrsno ispitivanje svjedoka Homoraš Sulejmana, a zatim odlučivanje po prijedlogu za razrješenje branioca Milana Romanić, a na kraju je nedolaske pred Sud opravdavao svojim slabim zdravstvenim stanjem.

43. Cijelokupno dosadašnje ponašanje optuženog, uključujući i odbijanje da pristupi na Sud BiH, dovode Sud do zaključka da se radi o svjesnom ponašanju optuženog koje za cilj ima ometanje i odugovlačenje krivičnog postupka.

44. Saslušanje svjedoka Homoraš Sulejmana, kao svjedoka Tužilaštva BiH završeno je 04.07.2012. godine, te je istog dana optuženi Kornjača od strane sudećeg vijeća upoznat da prilikom ispitivanja mora poštovati pravila unakrsnog ispitivanja, ali da zadržava pravo da navedenog svjedoka pozove kao svog svjedoka. U pogledu ponovnog zahtjeva optuženog za razrješenje branioca po službenoj dužnosti, advokata Milana Romanića, sud je na ročištu održanom 13.08.2012. godine, obavijestio branioca optuženog da odluku po navedenom zahtjevu neće donositi dok se optuženi lično i branilac Milan Romanić usmeno ne izjasne i ne obrazlože svoje razloge.

45. Sud je cijelo vrijeme imao u vidu posljednji sudsko psihijatrijski nalaz i mišljenje tima vještaka od 22.03.2012. godine u kojem je utvrđeno da je optuženi Kornjača Milun ..., ali da je psihofizički sposoban da prati suđenje u vremenskom trajanju od 90 minuta.

46. Imajući u vidu da je tim vještaka zaključio da je optuženi sa psihičkog i fizičkog aspekta procesno sposoban da prati suđenje, te da je i zavodska doktorica

dana 14.08.2012. godine potvrdila isto, nedolazak optuženog na zakazana ročišta ne predstavlja ništa drugo nego svojevolian izbor samog optuženog da ne pristupi suđenju.

47. Dakle, u ovom slučaju postavlja se pitanje opravdanosti nastavka postupka bez prisustva optuženog kada on ne želi da pristupi Sudu, a njegov nedolazak motivisan je isključivo razlozima lične, subjektivne prirode, pri čemu optuženi nije objektivno spriječen da prisustvuje suđenju.

48. Prinudno dovođenje optuženog koji je uredno pozvan u smislu člana 246. stav 1. ZKP BiH odnosi se na situacije u kojoj se optuženi ne nalazi u pritvoru i ima prije svega za svrhu da se optuženi upozna sa krivičnim postupkom koji se protiv njega vodi.

49. Prema tome Sud smatra da prinudno dovođenje i upotreba fizičke sile nisu adekvatan način da se optuženom stavi do znanja da će se suđenje nastaviti i bez njegovog prisustva, te smatra da je cjelishodnije uredno i blagovremeno obavijestiti optuženog da će se suđenje nastaviti i bez njegovog prisustva, uz pouku da može pristupiti Sudu kada god to bude želio.

50. U vezi sa navedenim valja podsjetiti da je Evropski sud za ljudska prava više puta jasno naglasio da se prisustvo optuženog na svom suđenju smatra suštinski važnim⁹, ali isto tako Evropski sud za ljudska prava nikada nije ustanovio kršenje Konvencije u predmetima gdje je optuženi adekvatno obaviješten o predstojećem suđenju, svojevolian izabrao da ne pristupi, a suđenje se nastavilo. Sud naglašava, da je prisustvo optuženog tokom suđenja u suštini njegovo pravo, a ne obaveza, tako da je i prema praksi Suda u Strasbourgu postupak bio pravičan u svim onim situacijama kada je optuženi na cjelovit način bio obaviješten, te postupak regularno počeo, odnosno nastavio se.

51. Imajući u vidu kriterije¹⁰ Evropskog suda u Strasbourgu, u ovom konkretnom slučaju nema dileme da je optuženi na jeziku koji razumije upoznat sa krivičnim

---

⁹ Vidjeti npr. *Poitrimol protiv Francuske*, Presuda od 23.11.1993. god. par. 35; *Pelladoah protiv Nizozemske*, Presuda od 22.9.1994.god. par. 40; *Lala protiv Nizozemske*, Presuda od 22.9.1994. god. par. 33;

¹⁰ Evropski sud u Strasbourg u predmetima u kojima optuženi nije lično prisustovao suđenju u vezi člana 6.EKLJP sljedeće okolnosti smatra relevantnim: da li je optuženi na jeziku koji razumije obaviješten o optužbi protiv njega/da li je optuženi blagovremeno pozvan na sudenje/da li je optuženi neopravdano odsutan, odnosno da li se optuženi

postupkom koji se protiv njega vodi. Nadalje, uvidom u sudski spis evidentno je da je optuženi uredno i blagovremeno pozivan na sva zakazana ročišta, te da je svojevrijedno odlučio i izričito saopštio sudu svoju odluku da ne prisustvuje suđenjima.

52. Sud konstatuje da je branilac Milan Romanić bio prisutan na ročištu održanom 21.08.2012. godine, a dodatni branilac Milana Bulić - Borovčanin na ročištima održanim 13.07.2012. godine i 13.08.2012. godine te navedeni branioci mogu i ubuduće istupati u ime optuženog.

53. Na ovaj način, Sud je sve vrijeme poštivao procesna prava optuženog, te će ga i dalje redovno upoznavati sa tokom krivičnog postupka koji se vodi protiv njega, na način da će mu se snimak kompletnog suđenja dostavljati istog dana kada je ročište održano, a zapisnik u pisanoj formi po njegovoj izradi. Za svaki nastavak glavnog pretresa Sud će optuženom uredno slati pozive i dostavljati naredbu za dovođenje Sudskoj policiji.

54. Dakle, u slučajevima kada optuženi ima sve potrebne garancije da ostvaruje svoje pravo da prisustvuje i interveniše tokom suđenja, neopravdano je smatrati suđenje u njegovom odsustvu kršenjem prava optuženog. Stoga, praktični interesi pravičnosti idu u prilog odluci o započinjanju ili nastavku krivičnog postupka bez prisustva optuženog. Takva odluka je u skladu sa zahtjevima „vladavine prava“, te sa osnovnim idejama Vijeća Europe i Evropske konvencije o ljudskim pravima, a to su pravičnost, demokratija, poštivanje ljudskih prava i javnog interesa.

55. Iz tog razloga, Sud je mišljenja da ukoliko optuženi koji je punoljetan i prema nalazu ljekara psihofizički sposoban da učestvuje u sudskom postupku, svojevrijedno odluči da istom ne prisustvuje, u načelu ne postoji nikakav objektivan razlog, da ova njegova odluka obustavi krivični postupak dok eventualno ne odluči da se pojavi.

---

nedvojbeno i svojevrijedno odrekao prava da prisustvuje sudu (presuda Suda u predmetu FCB vs. Italija, od 28.08.1991.godine, paragraf (29-36))

56. S obzirom na sve navedeno, Sud u zaključuje da optuženi Kornjača Milun ima pravo da prisustvuje suđenju. Međutim, iako uredno obaviješten i svjestan posljedica neodazivanja, odnosno nepristupanja na Sud, on se tog prava svjesno odriče, izražavajući općenito zdravstvene smetnje/tegobe zbog kojih ne može pratiti suđenje, bez da su iste potvrđene ljekarskim nalazima.

57. Shodno svemu navedenom, vijeće je odlučilo nastaviti postupak bez prisustva optuženog, u svim slučajevima kada neopravdano odbije pristupiti na koje je uredno pozvan, što se neće smatrati suđenjem u odsustvu u smislu člana 247. ZKP BiH.

58. Optuženi će biti obavještavan o toku postupka koji se vodi protiv njega, a ukoliko u bilo kojem trenutku promijeni svoju odluku, obezbijedit će mu se pristup Sudu saglasno članu 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima.

59. U vezi sa svim gore navedneim, Sud konačno primjećuje da je u skladu sa članom 239. i članom 241. BiH, dužnost predsjednika vijeća da osigura da se eliminiira sve što odugovlači postupak, a što ne služi pojašnjenju predmetne stvari, te da osigura održavanje reda u sudnici kao i dostojanstvo suda.

60. Iako se u ovom slučaju radi o procesnoj odluci vijeća, koje se može pobijati samo u žalbi na presudu i koja je u skladu sa članom 239. stav 1. ZKP BiH objavljena uz kraće obrazloženje unesena u zapisnik o glavnom pretresu, Sud se opredijelio da ovu odluku donese i u obliku posebnog rješenja, u pismenoj formi, imajući u vidu da je optuženi svojevrijem odbio da pristupi, te imajući u vidu važnost pitanja prisustva optuženog na glavnom pretresu.

61. Nakon donošenja rješenja, optuženi Kornjača Milun je pristupio na nastavak glavnog pretresa dana 27.08.2012. godine

Odluka Vijeća po prijedlogu Tužilaštva BiH i odbrane optuženog Kornjača Miluna za izvođenjem dokaza replike, duplike i dodatnih dokaza

62. Tužilaštvo BiH je 28.11.2013. godine dostavilo Sudu prijedlog dokaza **replike** kojim se predlaže saslušanje svjedoka Forto Behudina, na okolnost uzimanja izjave od Trgo Mehmeda u prostorijama Centra službe bezbjednosti Goražde 12.03.1996. godine o čemu je sačinjen zapisnik broj 01/139/96, a u cilju uvođenja i čitanja iskaza svjedoka Trgo Mehmeda u smislu člana 273. stav 2. ZKP BiH. Pored toga predloženo je saslušanje vještaka dr. Žujo Hamze, na okolnosti težine i karaktera povreda oštećenih Trgo Mehmeda i Hurllov Hamde, kao i ulaganje nalaza i mišljenja pomenutog vještaka. Tužilaštvo je kao dodatne dokaze predložilo i objektivnu dokumentaciju: *Obavještenje Doma zdravlja Pjevlje br. 01-364 od 26.03.2012. godine* kojim dokazom Tužilaštvo pobija navode optuženog Kornjača Miluna da je liječen u maju 1992. godine u Domu zdravlja Pljevlja, *Naredba Danilović Rade, komande 3. PL Br. od 07.04.1993. godine* kojim dokazom se pobija dokaz O-10 i Zabilješka Komande Hercegovačkog korpusa - Organa za bezbjedonosno obavještajne poslove str. Pov. Broj: 140/42 od 14.02.1995. godine kojim pobijaju tezu odbrane da "*Plavi orlovi*" nisu bili paravojna jedinica.

63. Iako se odbrana protivila saslušanju svjedoka Forto Behudina, odnosno ulaganju izjave Trgo Mehmeda i saslušanju vještaka dr. Hamze Žuje smatrajući da isti neće dovesti do razrješenja predmetne stvari i samo će dovesti do odugovlačenja postupka, Sud je prihvatio sve predložene dokaze replike, te je gore pobrojane materijalne dokaze zaveo pod brojevima T-187, T-188, T-189, a svjedoka Forto Behudina i vještaka Hamzu Žuju odlučio saslušati na sljedećem nastavku glavnog pretresa zakazanog za 15.01.2014. godine i 22.01.2014. godine smatrajući, nasuprot navodima odbrane, da će saslušanje ovih svjedoka dovesti do dodatnog razrješenja predmetne stvari.

64. Odbrana je 15.01.2014. godine podnijela prijedlog dokaza **duplike** u okviru kojih je predložila da se ponovo sasluša u svojstvu svjedoka Danilović Rade na okolnost izdavanja naredbe komande 3. PLB od 07.04.1993. godine, odnosno odbrana je željela da ispita svjedoka o kakvoj se naredbi radilo, kako je ona mogla uticati na vojni i komandni status optuženog Kornjača Miluna i status vojne jedinice čiji je on bio komandir. Istim podneskom odbrana je predložila i izvođenje dodatnih dokaza i to materijalnih dokaza: *Personalni karton vcjnog odsjeka opštine Čajniče o statusu vcjnog obveznika Kornjača Miluna; Matični karton vcjnog odsjeka opštine Čajniče o ličnim podacima vcjnog obveznika Kornjača Miluna*. Pored toga u sklopu

dokaza duplike odbrana je predložila i da se izvrši uvid u nalaz magnetne rezonanse mozga optuženog Kornjača Miluna, koji nalaz bi bio dostavljen po odobrenju Suda i vještačenju po vještaku specijalisti psihijatru, prof. dr. sci.med. Milanu B. Stojakoviću iz Banja Luke na okolnost duševnog zdravlja i uračunljivost optuženog i patoloških promjena kod optuženog Kornjača Miluna u vrijeme april/maj 1992. godine i u vrijeme vođenja ovog krivičnog postupka. U predmetnom prijedlogu odbrana navodi da bi od vještaka tražila da odgovori i na pitanja o tome da li je optuženi bio izložen hroničnoj traumatizaciji uslijed ratnih dejstava i konzumiranja alkohola, i da li je to uticalo na trajnu izmjenu ličnosti uslijed katastrofalnog iskustva, kao i da li to isključuje procesnu sposobnost ličnosti. Na kraju da se utvrdi da li optuženi Kornjača pokazuje opasno ponašanje prema okolini i kakav je njegov mentalni sklop u odnosu na ljude u okolini, te da li prema njemu treba indikovati mjeru bezbjednosti medicinskog karaktera Tužilaštvo je 21.01.2014. godine dostavilo svoje pismeno izjašnjenje u kojem navodi da se protivi prijedlogu odbrane za izvođenje dokaza duplike, navodeći da je odbrana već kao svog svjedoka saslušala Danilović Radeta, te je imala mogućnost da ispita svjedoka na okolnost izdavanja pomenute naredbe kao i na sve druge okolnosti koje je smatrala potrebnim, naročito ističući da je svjedok Danilović prilikom direktnog i unakrsnog ispitivanja izjavio kada je došao na područje opštine Čajniča, po čijoj naredbi, koju dužnost je obavljao, na kojoj dužnosti je zatekao optuženog Kornjaču, kao i kakav je vojnik bio Kornjača, a o kakvoj se naredbi radilo Tužilaštvo smatra da proizlazi iz same naredbe, a pored toga tu naredbu nije potpisao Danilović Rade.

65. Tužilaštvo se izjasnilo i vezano za predložene **dodatne dokaze** te istaklo da uvođenje personalnog i matičnog kartona vojnog odsjeka o statusu i matičnim podacima vojnog obveznika Kornjača Miluna smatra nepotrebnim, naročito imajući u vidu brojnost dokumenata uloženi na ove okolnosti kako od strane optužbe tako i odbrane u toku dokaznog postupka, tako da predmetni dokazi ne bi promijenili činjenično stanje. U vezi prijedloga odbrane da se izvrši uvid u nalaz magnetne rezonanse Tužilaštvo također smatra nepotrebnim, imajući u vidu odgovor vještaka Lazarević dr. Zorice koja je na pitanje branioca optuženog da li bi njen nalaz i mišljenje bio isti da je izvršila uvid u nalaz MR, ista ustvrdila da bi njen zaključak u pogledu duševnog zdravlja i uračunljivosti optuženog Kornjača Miluna i u slučaju da je imala nalaz MR bio istovjetan.

66. Također i prijedlog odbrane za vještačenjem optuženog po dr. Stojaković Milanu Tužilaštvo je smatralo nepotrebnim, jer je na okolnost uračunljivosti optuženog na prijedlog odbrane svoj nalaz i mišljenje već dala vještak dr. Lazarević Zorica.

67. I prijedlog odbrane da se utvrdi sposobnost Kornjača Miluna da učestvuje u postupku, da li shvata optužnicu, da li razumije pitanja, Tužilaštvo takođe smatra nepotrebnim jer je optuženi u prisustvu svog branioca, prilikom čitanja optužnice izjasnio da je razumije, aktivno je učestvovao u postavljanju pitanja u toku pretresa, i što je na oklonosti iz optužnice i sam učestvovao i dao iskaz u svojstvu svjedoka, kao i da je u toku postupka od strane vještaka Kaučić dr. Marije utvrđena sposobnost optuženog Kornjača Miluna.

68. Vezano za prijedlog odbrane da se provede vještačenje kako bi se utvrdilo da li je potrebno nastaviti psihijatrijsko liječenje optuženog i da li optuženi pokazuje opasno ponašanje prema okolini, Tužilaštvo ukazuje da prema optuženom niti je izrečena mjera sigurnosti obaveznog psihijatrijskog liječenja niti je u toku suđenja, boravka u pritvoru i puštanja na slobodu pokazao opasno ponašanje prema okolini odnosno licima sa kojima je bio u kontaktu. Tužilaštvo smatra neosnovanim i navode braniteljice optuženog da dr. Lazarević nije mogla dati konačan zaključak o duševnom stanju optuženog bez angažovanja psihijatra, jer je dr. Lazarević vještak neuropsihijatar i subspecijalista forenzičke psihijatrije, i njene konstatacije da se rezultati nalaza koji su nad optuženim provedeni 1991. godine od strane dr. Kostić nisu mnogo promjenili, te nije došlo do značajne mentalne deterioracije te da stoga nema potrebe za vještačenjem optuženog od strane dr. Stojakovića.

69. Sud je odbio prijedlog odbrane za izvođenje dokaza duplike i to ponovnog saslušanja svjedoka Danilović Radeta, jer je u taj dokaz odbrana već izvela i svjedoka ispitivala na predmetne okolnosti.

70. Sud je 22.01.2014. godine donio odluku kojom je u cijelosti odbio prijedlog za izvođenje dodatnih dokaza prihvatajući u cijelosti naprijed navedene argumente Tužilaštva BiH i kao i zbog toga što odbrana nije navela okolnosti kojim bi učinila vjerovatnim, odnosno dokazala sudu da predloženi dokazi nisu mogli biti izvedeni u toku dokaznog postupka, te isti po ocjeni vijeća nezadovoljavaju standard dodatnih dokaza posebno imajući u vidu da je odbrana već kao svoj dokaz provela

vještačenje optuženog po vještaku dr. Zorici Lazarević, a predloženi dodatni dokazi na okolnosti statusa i matičnih podataka vojnog obveznika Kornjača Miluna su već ranije bili uloženi kao dokaz odbrane.

71. Odbrana je predložila da se u svojstvu svjedoka sasluša Živković Milorad, koji je pravosnažno osuđen pred Sudom BiH za zločine u Čajniču, presudom Suda BiH S 1 1 K 03833 12 Kri od 12.04.2013. godine, a koja je postala pravosnažna 05.12.2013. godine. Nakon što je Sud pozvao svjedoka Živković Milorada dana 12.06.2013. godine, branilac optuženog Živkovića, advokat Slaviša Prodanović je obavjestio Sud da će optuženi Živković koristiti svoje pravo da ne svjedoči imajući u vidu da predmet koji se vodi za isti događaj pred ovim Sudom nije bio pravosnažno okončan, a u vrijeme podizanja optužnice su i Kornjača i Živković bili obuhvaćeni istom optužnicom koja je iz razloga ekonomičnosti razdvojena na dvije odvojene. Date razloge optuženog Živković Milorada i njegovog branioca Vijeće je u cijelosti prihvatio.

5. Odluka vijeća o prigovorima odbrane na materijalne dokaze Tužilaštva BiH

72. Odbrana je uložila prigovor relevantnosti na dokaze Tužilaštva BiH od broja T-49 do T-185 iz razloga što se isti ne odnose lično na optuženog, a na dokaze T-186 i T-187 prigovor zakonitosti jer su radnjama pribavljanja ovih dokaza povrijeđena ljudska prava optuženog Kornjača Miluna.

73. Vijeće je navedene prigovore relevantnosti izjavljene na dokaze odbilo kao neosnovane, jer osporavane dokaze koji se odnose na radnje ekshumacije Kantonalnog suda u Goraždu, zatim na postojanje širokog i sistematičnog napada na području Čajniča, ratnog stanja i društveno političkih događaja koje su prethodile ratnom stanju, te izvode iz matične knjige za umrla lica u Čajniču smatra relevantnim i potrebnim za razrješenje predmetne krivično pravne stvari, a istaknute prigovore nekonkretnim i paušalnim.

74. Prigovore zakonitosti izjavljene na dokaze pod brojem T-186 i T-187 vijeće je također odbilo kao neosnovane, jer braniteljica nije navela zbog čega smatra navedene dokaze nezakonitim, te kojim radnjama i na koji način su povrijeđena ljudska prava optuženom, međutim na istim Vijeće nije ni zasnivalo presudu.

6. Odluke vijeća kojom se prihvataju prijedlozi da se provede dokaz uvidom i čitanjem zapisnika o ispitivanju svjedoka u skladu sa odredbom člana 273. stav 2.

ZKP BiH

75. Na prijedlog Tužilaštva BiH, nakon ulaganja relevantne medicinske dokumentacije, odnosno izvoda iz matične knjige umrlih lica, Vijeće je odobrilo da se u smislu člana 273. stav 2.¹¹ ZKP BiH pročitaju iskazi svjedoka, **Bičo Safeta, Fazlagić Ajke, Safeta Tanje, Čaušević Salke i Trgo Mehmeda.**

76. Svjedoci **Bičo Safet**¹², **Fazlagić Ajka**¹³ i Čauševi Salko¹⁴ su nakon davanja iskaza u toku istrage preminuli, a na te okolnosti Tužilaštvo je uložilo kao dokaz izvode iz matične knjige umrlih¹⁵ pa je odbrana iskoristila zakonsku mogućnost, te na glavnom pretresu postavila pitanja koja bi postavili svjedocima u fazi unakrsnog ispitivanja.

77. I svjedok Trgo Mehmed je u međuvremenu preminuo¹⁶, pa je Vijeće nakon što je saslušan svjedok Forto Behudin, koji je 1996. godine u SJB Goražde u svojstvu mlađeg inspektora uzimao izjavu od Trgo Mehmeda prihvatilo prijedlog Tužilaštva, te u sudski spis uložilo Izjavu o saslušanju svjedoka **Trgo Mehmeda**¹⁷ sačinjenu te godine. Međutim Vijeće je odbilo prihvatiti spisak imena lica zatočenih na Mostini a koji je sačinio svjedok Trgo Mehmed, jer taj spisak nije bio sastavni dio te izjave već je sačinjen poslije, zbog čega nakon njegove smrti nije bilo moguće utvrđivati autentičnost rukopisa lica koje je taj spisak sačinilo.

---

¹¹ Član 273. stav 1.i 2. ZKP BiH navodi: (1)Iskazi dati u istrazi dopušteni su kao dokaz na glavnom pretresu i mogu biti korišteni prilikom direktnog ili unakrsnog ispitivanja ili pobijanja iznesenih navoda ili u odgovoru na pobijanje, nakon čega se prilažu kao dokazni materijal. U ovom slučaju, osobi se može dati mogućnost da objasni ili pobije svoj prethodni iskaz. (2) Izuzetno od stava 1. ovog člana, zapisnici o iskazima datim u istrazi mogu se po odluci sudije, odnosno vijeća pročitati i koristiti kao dokaz na glavnom pretresu samo u slučaju ako su ispitane osobe umrle, duševno oboljele, ili se ne mogu pronaći, ili je njihov dolazak pred Sud nemoguć, ili je znatno otežan iz važnih uzroka.

¹² Zapisnik o saslušanju svjedoka Bičo Safeta, broj KT-RZ-40/05 od 29.aprila 2010. godine

¹³ Zapisnik o saslušanju svjedoka Fazlagić Ajke, broj 17-04/2-04-2-709/06 od 28.11.2006. godine;

¹⁴ Izvod iz matične knjige umrlih na ime **Čaušević Salko** uloženo je pod rednim brojem T-15, a Iskaz svjedoka Čaušević Salke, dat u Kantonalnom sudu u Goraždu, dana 24.03.2003. godine Tužilac je uložio pod rednim brojem T-15A

¹⁵ T-39 Izvod iz matične knjige umrlih na ime Bičo Safet i Izvod iz matične knjige umrlih na ime Fazlagić Ajka pod rednim brojem T-36;

¹⁶ Izvod iz matične knjige umrlih na ime Trgo Mehmeda, T-8;

¹⁷ Izjava svjedoka Trgo Mehmeda, broj 02-139/96 od 12.03. 1992.godine, data CJB Goražde – T-193;

78. Na okolnosti uzimanja prethodno navedene izjave saslušan je i Valerio Gebbs Aquila. Svjedok Valerio Gebbs Aquila je u svojstvu haškog istražitelja 2000. godine obavio razgovor sa Trgo Mehmedom na okolnost davanja izjave iz 1996. godine u Ministarstvu unutrašnjih poslova - Centar službe bezbjednosti Goražde, i koji je registrovana pod broj 02-139/96 od 12.03.1996. godine. Svjedok Aquila je naveo da je svjedok Trgo Mehmed u razgovoru sa njim još jednom potvrdio da je izjava koju je dao 1996.godine u cijelosti tačna i da ostaje pri toj izjavi, te je tačnost izjave potvrdio stavljanjem potpisa na svaku stranicu sa naznačenim datumom 21.06.2000.godine (u vrijeme uzimanja iskaza prethodna izjava nije bila potpisana).

79. Svjedok Aquila je prilikom svjedočenja na glavnom pretresu 30.05.2011. godine naveo da svjedok Trgo Mehmed prilikom razgovora sa njim nije priložio nikakvu medicinsku dokumentaciju, ali jeste donio spisak zarobljenih lica u kontejneru na Mostini koji je sam sačinio. Nakon što je svjedok Ferto Fahrudin saslušan na iste okolnosti, Vijeće je prihvatilo izjavu Trgo Mehmeda jer se temelji na saglasnim iskazima svjedoka Ferto Fahrudina i svjedoka Aquile koji su potvrdili da je svjedok Mehmed Trgo dao ovu izjavu i da je na njoj njegov potpis. Vijeće je ovakvu odluku donijelo nakon što je odbrana osporavala autentičnost uložnog zapisnika iako je zapisnik imao ovjeru haškog tribunala, te prigovarala da zapisnik nema pečat niti imena lica koja su uzela izjavu od Trgo Mehmeda.

80. Prije čitanja iskaza svjedoka **Tanjo Safeta** 10.09.2012. godine, koji je dat na zapisnik Tužilaštvu Bosne i Hercegovine, broj **T-20** KTRZ 00021305 od 09. septembra 2011. Godine, pod brojem **T-38** Tužilaštvo je uložilo i medicinsku dokumentaciju koja se odnosi na svjedoka Tanjo Safeta, iz koje je vidljivo da se radi o nalazu i mišljenju ljekara specijaliste dr Emira Guše od 25.01.2012. godine u kojem se navodi da se pacijentu (Trgo Safetu) strogo preporučuje da se ne izlaže fizičkom, psihičkom i emocionalnom naporu. Navedena potvrda je izdata u svrhu pravdanja izostanka sa sudskog procesa u kojem je pacijent pozvan u svojstvu svjedoka. Predmetna medicinska dokumentacija uložena je pod brojem **T-39**. Sud je ostavio mogućnost odbrani da pozove svjedoka Tanjo Safeta radi unakrsnog ispitivanja, no svjedok nije bio u mogućnosti da pristupi na Sud, te je na te okolnosti uložena i Službena zabilješka odjela za podršku svjedocima od 17.09.2012. godine

u kojoj se navodi da Tanjo Safet nije dobrog psiho-fizičkog stanja, te se izražava zabrinutost da li bi izdržao napor dolaska na Sud.

81. Nasuprot tome Sud nije dozvolio čitanje Zapisnika o saslušanju svjedoka **Pita Avde**, jer je njegova onesposobljenost da pristupi na Sud bila privremenog karaktera.

82. Na te okolnosti Sud je izveo dokaz saslušanja dr. Kimete Bojičić koja je 17.09.2012. godine pročitala svoj nalaz i mišljenje o zdravstvenom stanju svjedoka Pita Avde, te zaključila da njegovo trenutno zdravstveno stanje ne dozvoljava dolazak na Sud. Tužilaštvo je BiH 20.11.2013. godine odustalo od prijedloga saslušanja tog svjedoka.

7. Rješenje o utvrđenim činjenicama

83. Sud Bosne i Hercegovine je 23.01.2012. godine donio rješenje kojim se **DJELOMIČNO PRIHVATA** Prijedlog Tužilaštva BiH za formalno primanje na znanje utvrđenih činjenica broj,T 20 0 KT RZ 0000 213 05 od 25.08.2010. godine, (u daljem tekstu: Prijedlog).

84. Činjenica koju je utvrdilo raspravno vijeće Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (u daljem tekstu: MKSJ) u pravosnažnoj presudi **Tužilac protiv Momčila Krajišnika broj IT-00-39-T presuda od 27.09.2006. godine**, prihvata se kao "dokazana", u obimu kako je to dole ispod navedeno, prema članu 4. Zakona o ustupanju:

- (2)Prema popisu stanovništva Bosne i Hercegovine iz 1991. godine, u nacionalnom sastavu stanovništva opštine Čajniče bilo je 4709 (53 posto) Srba, 4024 (45 posto) Muslimana, 5 Hrvata, 77 Jugoslovena i 141 osoba druge ili nepoznate nacionalnosti. (Paragraf 615 predmet Krajišnik).

85. Ostale predložene činjenice u Prijedlogu Tužilaštva BiH, **se odbijaju** iz razloga koji su detaljno navedeni u obrazloženju ovog rješenja, a koje su utvrđene u predmetu **Tužilac protiv Kunarac Dragojuba, Kovač Radomira i Vuković**

Zorana, drugostepena presuda broj: IT-96-23/1-A od 12.06.2002. godine, u tekstu kako slijedi:

- (1) Područje na kojem se konkretno odvijaju borbe ne poklapa se nužno sa geografskom zonom na koju se primjenjuje ratno pravo. Ono se primjenjuje na čitavoj teritoriji zaraćenih država, odnosno, u slučaju internih oružanih sukoba, na čitavoj teritoriji pod kontrolom jedne od strana, nezavisno od toga da li se na tom mjestu stvarno vode borbe, sve do zaključenja mira ili, u slučaju unutrašnjih sukoba, sve dok se ne pronađe mirno rješenje. Dakle, kršenja zakona i običaja ratovanja mogu se počinuti u vrijeme i na mjestu gdje se ne vode nikakve borbe. Kao što je napomenulo Pretresno vijeće, između djela optuženih i oružanog sukoba može postojati tijesna veza, čak i ako zločini nisu počinjeni u vrijeme aktuelnih borbi ili na samom mjestu njihovog odvijanja. Da bi taj uslov bio zadovoljen, dovoljno je, na primjer, da su navodni zločini u tijesnoj vezi sa neprijateljstvima koja su se odvijala na drugim dijelovima teritorije pod kontrolom strana u sukobu.

86. Kao i u predmetu **Tužilac protiv Momčila Krajišnika**, prvostepena presuda broj IT-00-39-T presuda od 27.09.2006. godine:

- (3) U martu 1992., vođa lokalnog SDS-a i predsjednik opštine Duško Kornjača, preuzeo je kontrolu nad lokalnim vojnim snagama i funkciju predsjednika Kriznog štaba Čajniče, a postao je i ministar odbrane SAO Hercegovine. (Paragraf 616 Krajišnik)
- (4) Tog mjeseca i lokalni Srbi u toj opštini formirali su paravojnu brigadu. (Paragraf 616 Krajišnik)
- (5) U martu 1992.godine Srbi su počeli otvoreno nositi oružje. (Paragraf 616 Krajišnik)
- (6) U aprilu lokalne srpske vlasti otpustile su policajce Muslimane i smijenile mnogo Muslimana s položaja u državnim ustanovama. (Paragraf 616 Krajišnik)
- (7) Srpske vlasti su postavile barikade na izlaze iz Čajniča, čime je uvedena kontrola kretanja Muslimana u toj opštini. Da bi otišli iz Čajniča, Muslimani su morali imati dokumente s Kornjačinim potpisom. Zbog tih događaja, mnogi Muslimani iz te opštine počeli su odlaziti u Goražde i Crnu Goru. (Paragraf 616 Krajišnik)
- (8) U aprilu 1992., Krizni štab Čajniče je naredio da se lokalni Muslimani razoružaju i da se poznati Muslimani uhapsu. (Paragraf 617 Krajišnik)
- (9) Srpske vlasti su 1992. godine u toj opštini civile pretežno hrvatske i muslimanske nacionalnosti držale zatočene u sljedeća tri zatočenička centra: u Lovačkom domu Mostina (C9.1.), u gradskoj policijskoj stanici u Čajniču (C9.2) i u školi (C9.3). (Paragraf 617 Krajišnik)

- (10) Sredinom aprila 1992., nekoliko civila Muslimana uhapšeno je i zatočeno u kontejneru za skladištenje u lovačkom domu „Mostina“ (C9.1), koji je bio srpski kontrolni punkt na putu iz Čajniča za Pljevlje u Crnoj Gori. (Paragraf 618 Krajišnik)
- (11) Pripradnici te paravojne grupe su povremeno izvodili zatočeničke iz kontejnera i tukli ih. Zlostavljanje je postojalo sve gore. (Paragraf 618 Krajišnik)
- (12) Dana 18.maja 1992., pripadnici „Plavih orlova“ izvršili su pokolj nad 30 zatočeničke u kontejneru (B5.1), navodno kao odmazdu za smrt srpskog vojnika koji je poginuo negdje drugdje. (Paragraf 618 Krajišnik)
- (13) Nakon tog događaja, većina Muslimana je bila prisiljena da ode iz Čajniča. (Paragraf 619 Krajišnik)
- (14) Lokalni ogranak SDS-a organizovao je autobuse kako bi im omogućio da smjesta odu iz opštine, dok su drugi otišli u svojoj organizaciji. Kornjača Duško je kasnije opravdavao tu evakuaciju tvrdeći da je ona bila u interesu Muslimana. (Paragraf 619 Krajišnik).
- (15) U međuvremenu, početkom maja 1992. srpske snage, od kojih je dio bio u uniformama JNA, a dio u policijskim uniformama, zauzele su u sadejstvu s paravojnim snagama, uključujući „Plave orlove“, i uz upotrebu sile, muslimanske gradove na tom području. Domovi Muslimana su opljačkani i spaljeni u više dijelova grada u zapadnom i centralnom Čajniču. (Paragraf 619 Krajišnik)
- (16) U junu 1992., srpske vlasti su artiljerijom i eksplozivom srušile džamije u gradu Čajniču (D9.1, D7.2). Predsjednik Kriznog štaba SDS-a Kornjača je navodno u javnosti iskazao oduševljenje u vezi s tom akcijom. On je kasnije u toku 1992 .godine naredio da se razore i svi drugi muslimanski vjerski lokaliteti kako bi se uništili tragovi prisustva Muslimana u Čajniču. (Paragraf 620 Krajišnik)
- (17) Dana 17.septembra 1992., predsjedništvo bosanskih Srba imenovalo je Kornjaču za člana Ratnog povjereništva opštine Čajniče. (Paragraf 620 Krajišnik)
- (18) U maju 1992. u toj opštini sve u svemu ubijeno približno 30 Muslimana. Nakon što su u aprilu Muslimanima uvedene brojne restriktivne mjere i nakon što su otpušteni policajci muslimanske nacionalnosti, te smijenjeni Muslimani s položaja u državnim ustanovama, mnogi Muslimani su počeli odlaziti iz te opštine u Goražde i Crnu Goru. (Paragraf 621 Krajišnik)
- (19) Početkom maja 1992.godine, srpske snage su upotrebom sile zauzele muslimanska mjesta u toj opštini. Domovi Muslimana su opljačkani i spaljeni, džamije u gradu Čajniču su razorene. Vijeće zaključuje da su zatočeni Muslimani i Hrvati u opštini Čajniče bili smješteni u tri zatočenička centra. (Paragraf 621 Krajišnik)

- (20) Dana 18. – 19. maja 1992., pripadnici „Plavih orlova“ ubili su približno 30 zatočenih u lovačkom domu. Nakon toga većina Muslimana je otišla iz Čajniča - dio je protjeran, a dio je sam napustio Čajniče. (Paragraf 621 Krajišnik)
- (21) U slučajevima lišavanja života ispunjen je uslov masovnosti, s obzirom na broj žrtava u svakom od tih slučajeva i okolnosti njihove smrti, uključujući izbor žrtava, vrijeme i mjesto ubijanja, te način na koji su žrtve lišene slobode. Vijeće nije uključilo one događaje u kojima je veliki broj ljudi ubijen u nedovoljno razjašnjenim okolnostima. Dokazana su sljedeća lišavanja života velikih razmjera: .... Čajniče, (Jugoistok) tridesetak muslimana zatočenih u kontejneru u blizini lovačkog doma u Mostini koje su ubili pripadnici paravojne grupe „Plavi orlovi“ 18.maja 1992.godine ili približno tog datuma (B 5.1). (Paragraf 720 Krajišnik)
- (22) Srpske vlasti i srpske snage ograničavale su slobodu kretanja pretežno muslimanim, ali i određenom broju Hrvata i to uvođenjem policijskog časa, postavljanjem kontrolnih punktova, uvođenjem obaveznog javljanja lokalnoj policiji ili obaveznih dozvola za putovanje u sljedećim opštinama: Bileća, Čajniče... i Trnovo. (Paragraf 784 Krajišnik)
- Srpske vlasti otpuštale su policajce, sudije, javne službenike, pripadnike oružanih snaga i dr. zaposlene koji su pretežno bili muslimanske nacionalnosti, iako je određen broj bio i hrvatske nacionalnosti u sljedećim opštinama: Banja Luka, Bileća... Čajniče... i Vlasenica. (Paragraf 785 Krajišnik)
- Srpske vlasti u zatočeništvu držali su pretežno civile muslimane, ali i hrvate u više od 350 zatočeničkih objekata u sljedeće 33 opštine... Banja Luka, Bjeljina... Čajniče... i Zvornik. (Paragraf 810 Krajišnik)

87. U svom Prijedlogu, broj T 20 0 KT RZ 0000 213 05 od 25.08.2010. godine Tužilaštvo BiH je na osnovu člana 4. Zakona o ustupanju predmeta, predložilo da se prihvate kao dokazane činjenice utvrđene u drugostepenoj presudi Međunarodnog krivičnog Suda za bivšu Jugoslaviju u predmetu, *Tužilac protiv Kunarac Dragojuba, Kovač Radomira i Vuković Zorana (predmet br. IT-96-23-A presuda od 12.06.2002. godine) i u prvostepencj presudi Tužilac protiv Momčila Krajišnika (predmet broj IT-00-39-T presuda od 27.09.2006. godine)*. Tužilaštvo u svom prijedlogu navodi paragrafe i njima obuhvaćene činjenice na kojima temelji svoj prijedlog. U obrazloženju prijedloga navode se osnovni principi kojim bi se vijeće trebalo rukovoditi prilikom donošenja odluke, te ističe da pored kriterija relevantnosti i proceduralno dokaznih posljedica prihvaćenih činjenica, vijeće ne bi trebalo imati fiksne i stroge kriterije, jer isti nisu zakonom ni propisani.

88. Nakon što je prijedlog Tužilaštva BiH proslijeđen odbrani, advokat Milan Romanić, branilac optuženog Kornjača Miluna je dostavio svoje izjašnjenje.

89. Advokat Milan Romanić, branilac optuženog Kornjača Miluna dostavio je svoje izjašnjenje dana 05.12.2011. godine, kojim se protivi prihvatanju predloženih činjenica. U obrazloženju svog izjašnjenja branilac Romanić navodi iz kojih razloga navedeni prijedlog Tužilaštva smatra nezakonitim, neprihvatljivim i neosnovanim, pozivajući se na Ustav BiH, Zakon o Sudu BiH, Europsku konvenciju o ljudskim pravima i osnovim slobodama. Na kraju svog izjašnjenja branilac je analizirao svaku predloženu činjenicu sa osvrtom na kriterije utvrđene pred MKSJ-om, a koji su prihvaćeni i u praksi Suda BiH. Činjenice pod rednim brojem 1 i 2. branilac smatra općepoznatim pa ih stoga ne treba ni prihvatiti, u odnosu na činjenice pod rednim brojem 3, 5, 16, 22, 23 branilac ističe prigovor relevantnosti, činjenice pod rednim brojem 4, 7, 11, 12, 13 Tužilac tek treba dokazati u ovom predmetu, a činjenice pod rednim brojem 15 su po ocjeni branioca nejasne, a 19, 20, 21, 22, 23 se svojim sadržajem ponavljaju, odnosno odnose na istu stvar.

90. Sud je dana 23.01.2012. godine stranama u postupku i advokatu optuženog ponudio još jedno ročište na kojem bi strane iznijele svoje argumente u vezi sa prijedlogom za prihvatanje utvrđenih činjenica.

91. Na ovom ročištu i odbrana i Tužilaštvo su u potpunosti ostali kod svojih ranijih pismenih izjašnjenja.

92. Nakon detaljnog razmatranja argumenata koje su iznijele strane u postupku, Sud je donio odluku kako je navedeno u dispozitivu, iz sljedećih razloga: Članom 4. Zakona o ustupanju¹⁸ propisano je da: „Nakon saslušanja stranaka, sud može, na vlastitu inicijativu ili na prijedlog jedne od stranaka, odlučiti da prihvati kao dokazane činjenice, koje su utvrđene pravosnažnom odlukom u bilo kojem drugom postupku pred MKSJ-om, ili da prihvati pismeni dokazni materijal iz postupka pred MKSJ-om, ako se odnosi na pitanje od značaja u tekućem postupku.“

---

¹⁸ Prema članu 4. Zakona o ustapanju predmeta: „Nakon saslušanja stranaka, sud može, na vlastitu inicijativu ili na prijedlog jedne od stranaka, odlučiti da prihvati kao dokazane činjenice koje su utvrđene pravosnažnom odlukom u drugom postupku pred MKSJ-om, ili da prihvati pismeni dokazni materijal iz postupka pred MKSJ-om ako se odnosi na pitanje od značaja u tekućem postupku.“

93. Saslušanjem stranaka u postupku ispunjena je i prva formalna pretpostavka citiranog **propisa za odlučivanje o pitanju prihvatanja utvrđenih činjenica dokazanim. Valja podsijetiti da je** Zakon o ustupanju *lex specialis* **i da je** kao takav primjenjiv u postupcima pred sudovima u Bosni i Hercegovini. Osnovna svrha člana 4. Zakona o ustupanju predmeta jeste efikasnost i ekonomičnost sudskog postupka. Efikasnost postupka podrazumijeva njegovo sažimanje na ono što je za postupak od suštinskog značaja za izvođenje dokaza strana u postupku i što eliminiše neophodnost ponovnog dokazivanja činjenica koje su već ranije utvrđene u prethodnim postupcima. Cilj zakonodavca davanjem diskrecionog prava Sudu da prihvati "kao dokazane" utvrđene činjenice u svrhu ekonomičnosti postupka, obuhvata i promovisanje prava optuženih na suđenje u razumnom roku, te uvažavanje svjedoka na način da se smanji broj sudova na kojima bi morali da se pojave zbog ponovnog svjedočenja i tako izbjegne njihova dodatna traumatizacija.

94. Sud je imao na umu da se u ostvarivanju cilja ekonomičnosti postupka mogu ugroziti prava optuženih na pravično suđenje i pretpostavku nevinosti i da se navedeni ciljevi mogu promovisati samo na način koji garantuje poštivanje tih prava, a da su dole navedeni kriteriji osmišljeni upravo za tu svrhu. U korišćenju diskrecionog prava iz člana 4. Zakona o ustupanju i donošenju odluke o konkretnom pitanju, Vijeće je imalo u vidu i sa posebnom pažnjom cijenilo prava optuženog u svjetlu člana 6. Evropske Konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, te i odredbe članova 3., 13., i člana 15. ZKP. Međutim Sud je svjestan da u primjeni ove odredbe mora pristupati sa oprezom poštujući princip pravičnosti konkretnog postupka **tako da Sud neće prihvatiti** one činjenice koje bi na direktan ili indirektan način inkriminisale optuženog.

95. U smislu odredbe člana 15. ZKP Sudu je jasno da nije u obavezi svoju presudu zasnovati na bilo kojoj činjenici koja je prihvaćena kao dokazana budući da će sve one nakon okončanja krivičnog postupka biti predmetom pojedinačne ocjene i ocjene u kontekstu svih provedenih dokaza na glavnom pretresu koja će za rezultat imati odgovarajuću presudu sa ocjenom svih provedenih dokaza.

96. Proceduralni i pravni učinak formalnog primanja na znanje utvrđene činjenice je u tome da se teret dokazivanja u osporavanju činjenice prenosi sa optužbe na

odbranu¹⁹. U slučaju da optuženi, u toku suđenja, želi da ospori utvrđenu činjenicu koju je sud formalno primio na znanje, optuženi ima pravo (kao garanciju pravičnosti postupka) da izvodi dokaze kojima se osporava vjerodostojnost presuđenih činjenica.²⁰

97. Imajući u vidu da ni Zakon o ustupanju niti ZKP BiH ne sadrže kriterije koji moraju biti ispunjeni da bi se određene činjenice prihvatile kao utvrđene od strane MKSJ, vođen svojom obavezom poštivanja prava na pravično suđenje koje garantuje Evropska konvencija i ZKP BiH, Sud je primjenjivao kriterije koje je MKSJ utvrdio u predmetu *Tužilac protiv Vujadina Popovića i drugih* (predmet br. IT-05-88-T) i *Tužilac protiv Momčila Krajišnika* (predmet br. IT-00-39-T).

98. Da bi utvrđeni kriteriji bili ispunjeni, prema stavu koje je zauzelo raspravno vijeće u predmetu *Tužilac protiv Momčila Krajišnika* činjenica mora biti: 1) dovoljno određena, konkretna i ona koja se može identifikovati; 2) ograničena na činjenični nalaz i ne smije predstavljati karakterizaciju pravne prirode; 3) pobijana u postupku, te da je dijelom presude koja nije osporavana žalbom, odnosno koja je utvrđena pravosnažnom odlukom u žalbenom postupku; ili 4) pobijana u postupku i čini dio presude koja se trenutno osporava po žalbi, ali spada u pitanja koja u žalbenom postupku nisu sporna; 5) ne potvrđuje krivičnu odgovornost optuženog; 6) nije predmetom racionalnog spora između strana u konkretnom postupku; 7) nije zasnovana na sporazumu o priznanju krivnje iz ranijih predmeta; i 8) ne smije utjecati na pravo optuženog na pravično suđenje.²¹

99. Prema odluci u predmetu *Tužilac protiv Vujadina Popovića i drugih*, kriteriji prihvatljivosti za potrebe formalnog primanja na znanje činjenica su da: 1) činjenica mora biti relevantna za neko od pitanja u postupku koji je u toku; 2) činjenica mora biti jasna, konkretna i mora se moći identifikovati; 3) strana u postupku koja traži formalno primanje na znanje mora činjenicu formulisati na način koji se ni u kom smislu suštinski ne razlikuje od formulacije u izvornoj presudi; 4) činjenica ne smije biti nejasna ili navoditi na pogrešan zaključak u kontekstu u koji je stavljena u

---

¹⁹Praksa Suda BiH: rješenje u predmetu protiv Momčila Mandića br. X-KR-05/58 od 5.2.2007; rješenje u predmetu protiv Kreše Lučića br. X-KR-06/298 od 27.3.2007.

Praksa MKSJ: Odluka o presuđenim činjenicama u predmetu protiv Vujadina Popovića i drugih br. IT-05-88-T od 26.9.2006. kojom se dalje razrađuju kriteriji navedeni u dvjema odlukama MKSJ o presuđenim činjenicama u predmetu protiv Momčila Krajišnika br. IT-00-39-T od 28.2.2003. i 24.3.2005. godine.

²⁰ Član 6. stav 2. ZKP BiH i član 6. stav 3. tačka d) Evropske konvencije.

zahtjevu strane u postupku; 5) činjenica mora biti precizna; 6) ne smije sadržavati kvalifikacije koje su u suštini pravne prirode; 7) činjenica se ne smije zasnivati na dogovoru strana u ranijem postupku; 8) činjenica se ne smije odnositi na djela, postupke ili duševno stanje optuženog; 9) mora biti očito da činjenica nije predmet žalbenog postupka ili postupka preispitivanja koji je u toku;

100. Očigledno je da su utvrđeni kriteriji za prihvatanje presuđenih činjenica kao utvrđenih u predmetu *Krajišnik i Popović* slični, sa tendencijom da su kriteriji u predmetu *Popović* još dalje razrađeni. I u prvoj i u drugoj odluci kao kriteriji se navode da činjenica mora biti jasna, konkretna, da se može identifikovati, odnosno da je precizna, ne smije sadržavati kvalifikaciju pravne prirode, odnosno ne smije predstavljati karakterizaciju pravne prirode, te da je dijelom presude koja nije osporavana žalbom, odnosno koja je utvrđena pravosnažnom odlukom u žalbenom postupku, pobijana u postupku i čini dio presude koja se trenutno osporava po žalbi, ali spada u pitanja koja u žalbenom postupku nisu sporna.

101. Shodno navedenom, Sud je prilikom donošenja odluke kao u izreci rješenja imao u vidu gore navedne kriterije.

102. Predložene činjenice koje je ovo Vijeće prihvatilo pod tačkom I dispozitiva, zadovoljavaju sve naprijed navedne kriterije, pa će u daljem obrazloženju rješenja biti navedeni razlozi iz kojih predložene činjenice pod tačkom II nisu prihvaćene.

103. Da bi se ispunio kriterij da činjenica mora biti dovoljno određena, konkretna i ona koja se može identifikovati, prema Odluci MKSJ-a u predmetu *Popović i dr.*, predložena činjenica ne smije biti nerazlučivo pomiješana kako sa drugim činjenicama koje i same ne zadovoljavaju kriterije za utvrđene činjenice tako i sa drugim činjenicama koje prikrivaju glavnu činjenicu. Kako bi se ispitalo da li je to tako, Sud mora razmotriti predloženu činjenicu u kontekstu originalne presude.²²

104. Ovaj kriteriji je kroz praksu MKSJ-a i Suda BiH dopunjen, te je ovo vijeće svaku činjenicu cijeni na slijedeći način:

105. Činjenica stvarno mora biti „činjenica“ koja:

---

²² Odluka MKSJ o presuđenim činjenicama u predmetu protiv Momčila Krajišnika br. IT-00-39-T od 28.2.2003. godine.

- a) je dovoljno određena, konkretna i prepoznatljiva;
- b) nije zaključak, mišljenje ili usmeno svjedočenje;²³

106. Prema navedenom kriteriju ovo vijeće je cijenilo predložene činjenice, te utvrdilo da slijedeće činjenice ne ispunjavaju tražene uslove.

107. Vijeće zapaža da sadržaj predloženih činjenica pod rednim brojevima **3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16** iz Prijedloga Tužilaštva BiH predstavlja citirane dijelove iskaza svjedoka (**iskaz svjedoka 280**)²⁴, a nikako utvrđene činjenice u predmetu, te iste prema ocjeni ovog vijeća nisu dovoljno jasne i konkretne. Navedne činjenice ne mogu se posmatrati izolovano od ostatka izjava svjedoka, pa ih ovo Vijeće ne može prihvatiti, jer predstavljaju usmeno svjedočenje, a ne činjenično utvrđenje. A činjenice pod rednim brojem **9, 10, 11, 12**, pored navedenog su svojim sadržajem u bliskoj vezi sa individualnim činjeničnim navodima protiv optuženih, te se kao takve indirektno odnose na njihovu krivičnu odgovornost, pa i iz tog razloga nisu prihvatljive. Nadalje, u sadržaju činjenica pod rednim brojevima **9 i 10** definiše se i status lica zatočenih u kontejnerima na „Mostini“ kao civila, te i sa tog aspekta ovo vijeće ne može prihvatiti navedene činjenice, jer iste predstavljaju pravnu karekterizaciju.

108. U pogledu predloženih činjenica pod rednim brojevima **17, 18, 19 i 20** u Prijedlogu Tužilaštva BiH ovo Vijeće prihvata prigovor odbrane o nerelevantnosti istih, te također dodaje da iste sadrže određene činjenice kao dokazane, a iste su predmet dokazivanja konkretno ovog predmeta (postojanje paravojne formacije „Plavi orlovi“, čiju su pripadnici ubili 30 zatočenika na „Mostini“), a pored navedenog činjenica pod rednim brojem **19**, predstavlja i zaključak pretresnog vijeća, što ukazuje i na drugi aspekt njene neprihvatljivosti.

109. Predložene činjenice navedene pod rednim brojem **21, 22, 23, 24** predstavljaju zaključke, nalaze i mišljenja pretresnog vijeća, te iste nije moguće jasno identifikovati za potrebe ovog predmeta. Sadržaj navedenih činjenica pored

---

²² Vidi : Odluka MKSJ-a o činjenicama o kojima je presuđeno u predmetu protiv Vujadina Popovića i drugih, predmet MKSJ-a, broj IT-05-88-T od 26.09.2006.godine, par.6;

²³ Praksa Suda BiH:Rješenje Suda BiH broj X-KR-07/394, broj 13.11.2008.godine, Rješenje Suda BiH X-KR-06/202 od 03.07.2007.godine, Rješenje Suda broj X-KR/06/165 od 26.06.2007.godine;

²⁴Presuda Presuda Tužilac protiv Mornčila Krajišnika (predmet broj IT-00-39-T presuda od 27.09.2006.godine, izjava svedjoka 280;

toga što predstavljaju mišljenje i zaključak pretresnog vijeća također su u bliskoj vezi sa individualnim činjeničnim navodima protiv optuženih, te se kao takve indirektno odnose na njihovu krivičnu odgovornost.²⁵ Pa stoga navedene predložene činjenice ovo Vijeće nije prihvatilo.

110. Predloženu činjenicu, pod brojem 1, ovo Vijeće nije prihvatilo, jer sadržaj iste ne predstavlja činjenično utvrđenje, već tumačenje odredbi međunarodnog humanitarnog prava, tj; pravne zaključke pretresnog vijeća u predmetu Tužilac protiv *Kunarac Dragojuba, Kovać Radomira i Vuković Zorana brj: IT-96-23/1-A presuda od 12.06.2002. godine*, odnosno kategorizaciju pravne prirode.

111. Naime, sadržaj se ne odnosi na neko činjenično utvrđenje, već na primjenu ratnog prava i postojanje kršenja zakona i običaja ratovanja, što vrlo jasno ukazuje da se radi o tumačenju prava i pravnih propisa.

112. S druge strane, prihvatanje kao dokazanih činjenica iz ovih tačaka u fazi postupka kada je Tužilaštvo pri kraju saslušanja svojih svjedoka, po ocjeni Vijeća nije u skladu sa osnovnim principom ekonomičnosti i efikasnosti koje predviđa član 4. Zakona o ustupanju. Ovo pogotovu što su gotovo svi saslušani svjedoci svjedočili na iste okolnosti na koje su predložene utvrđene činjenice, tako da Vijeće u spisu već ima dovoljno dokaza za utvrđivanje okolnosti.

113. Pozivajući se na pravni test za prihvatanje činjenica koji je za njega obavezujući, ovaj Sud mora odbiti formalno primanje na znanje činjenica ukoliko one ne ispunjavaju utvrđene kriterije.

114. Na kraju, radi se o procesnoj odluci Vijeća, koja se prema članu 239. stav 4. ZKP BiH, „uvijek objavljuje i uz kraće obrazloženje relevantnih činjenica unosi na zapisnik o glavnom pretresu“, i može se pobijati samo u žalbi na presudu. Ipak, Sud se opredijelio da ovo rješenje donese u pisanoj formi, stoga na ovaj način i optuženi i javnost mogu biti bolje informirani o toku ovog krivičnog postupka.

---

²⁵ Presuda Gojko Janković od 04.08.2006.godine;

III. PRIMJENJIVI ZAKON

115. U pogledu pitanja primjenjivog materijalnog zakona, neophodno je raspraviti zašto se ne primjenjuju odredbe Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (KZ SFRJ), koji je bio na snazi u vrijeme inkriminiranih događaja.

116. Zločin protiv čovječnosti kao krivično djelo nije bio propisan KZ SFRJ, koji je na osnovu Uredbe sa zakonskom snagom od 22.05.1992. godine preuzet kao zakon Republike BiH, a stupio je na snagu danom objavljivanja. Međutim, KZ BiH koji je stupio na snagu 01.03.2003. godine, propisuje Zločine protiv čovječnosti u članu 172. kao krivično djelo za koje je zapriječena kazna zatvora od najmanje 10 godina ili kazna dugotrajnog zatvora.

117. S obzirom na vrijeme izvršenja krivičnog djela (april/maj 1992. godine) i materijalni zakon koji je tada bio na snazi, Vijeće smatra da je nužno obratiti pažnju na načelo zakonitosti (na obje strane: *nullum crimen sine lege i nulla poena sine lege*) i načelo vremenskog važenja krivičnog zakona (*tempore criminis*).

118. Naime, član 3. KZ BiH propisuje načelo zakonitosti, odnosno da se krivična djela i krivičnopravne sankcije propisuju samo zakonom, te da nikome ne može biti izrečena kazna ili druga krivičnopravna sankcija za djelo koje, prije nego što je učinjeno, nije bilo zakonom ili međunarodnim pravom propisano kao krivično djelo i za koje zakonom nije bila propisana kazna.

119. Član 4. KZ BiH propisuje da se na učinioca krivičnog djela primjenjuje zakon koji je bio na snazi u vrijeme učinjena krivičnog djela, a ako se poslije učinjenja krivičnog djela jednom ili više puta izmijeni zakon, primjenit će se zakon koji je blaži za učinioca.

120. Načelo zakonitosti propisano je također i članom 7. stav 1. Europske

konvencije o ljudskim pravima (EKLJP), koja prema članu 2. stav 2. Ustava BiH ima prioritet nad svim ostalim zakonima u BiH. Data odredba EKLJP sadrži generalno načelo kojim se zabranjuje teža kazna od one koja je bila primjenjiva u momentu kada je kazneno djelo počinjeno, ali se ne propisuje primjena najblažeg zakona.

121. Međutim član 4. a) KZ BiH propisuje da članovi 3. i 4. KZ BiH ne sprječavaju suđenje i kažnjavanje bilo kojeg lica za bilo koje činj enje ili nečinjenje koje je u vrijeme kada je počinjeno predstavljalo "krivično djelo u skladu sa općim načelima međunarodnog prava".

122. Isto tako i član 7. stav 2. EKLJP daje isti izuzetak uz uslov da stav 1. istog člana "ne utiče na suđenje ili kažnjavanje bilo koje osobe koja je kriva za činj enje ili nečinjenje, ako je to djelo u vrijeme izvršenja predstavljalo krivično djelo prema opštim pravnim načelima priznatim kod civiliziranih naroda".²⁶

123. Ovi ugovori (Europska konvencija i Međunarodni pakt) su obavezujući za BiH, a član 4. a) KZ BiH kodificira ovaj princip.

124. Ovim se utvrđuje mogućnost odstupanja, pod posebnim uslovima, od načela utvrđenih članom 3. i 4. KZ BiH, te članom 7. stav 1. EKLJP, a time i primjene važećeg zakona u postupcima koji se vode za djela koja predstavljaju djela međunarodnog prava.

125. Kako je ranije navedeno, KZ BiH predviđa Zločine protiv čovječnosti u članu 172. KZ BiH, za čije izvršenje je propisana kazna zatvora od 10 godina ili dugotrajni zatvor. Međutim, Zločini protiv čovječnosti, kao zasebno krivično djelo nije bio predviđen u KZ SFRJ. Slijedom gore navedenog, mora se konstatovati da je u vrijeme kada su počinjena krivična djela, Bosna i Hercegovina kao nasljednica države SFRJ, bila strana potpisnica svih relevantnih međunarodnih konvencija o ljudskim pravima i međunarodnom humanitarnom pravu.

126. Prema principu univerzalne nadležnosti, običajno međunarodno humanitarno pravo obavezuje svaku državu u svijetu, bez obzira da li je ratifikovala odgovarajuće

---

²⁶ Pogledati takođe i član 15. stav 1 i 2. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima koji sadrže slične odredbe;

međunarodne pravne instrumente, da krivično goni ili izruči (*aut dedere aut judicare*) sve osobe za koje se sumnja da su izvršile povredu običajnog međunarodnog humanitarnog prava. Bilo kakvo ograničenje koje nametne država u vezi sa izručenjem osobe koja se tereti da je prekršila međunarodno običajno humanitarno pravo, predstavlja kršenje međunarodnih obaveza te države.

127. Stoga, bez obzira da li se posmatra sa aspekta međunarodnog običajnog prava, međunarodnog ugovornog prava ili "principa međunarodnog prava", nesporno je da su ratni zločini, uključujući zločine protiv čovječnosti, predstavljali krivično djelo u kritičnom periodu, čime je načelo zakonitosti zadovoljeno.

128. Stoga, Vijeće nalazi da primjena člana 172. KZ BiH ne predstavlja kršenje prava na zabranu retroaktivne primjene krivičnog zakona.

129. U kontekstu gore navedenog bitno je spomenuti da je 10.04.2012. godine Europski Sud za ljudska prava donio presudu po aplikaciji osuđenog lica *Bobana Šimšića*, kojom se ista odbija kao neosnovana. U navedenoj presudi se ističe:

*Sud opaža da je sadašnji aplikant bio osuđen 2007. godine za progon kao zločin protiv čovječnosti s obzirom na djela koja su se desila 1992. godine. Kako pobijana djela nisu sadržavala zločin protiv čovječnosti prema domaćem pravu sve do stupanja na snagu Kaznenog zakona, evidentno je iz dokumenata citiranih u gore navedenim stavcima od 8-13 da su pobijana djela, u vremenu kada su bila počinjena, sadržavala zločin protiv čovječnosti prema međunarodnom pravu. U tom smislu, primjećuje se da su svi sastavni elementi zločina protiv čovječnosti ispunjeni u ovom slučaju: pobijana djela su izvršena u kontekstu šireg i sistematičnog napada s ciljem na civilno stanovništvo i aplikant je bio svjestan ovih napada (suprotno slučaju *Korbely*, gore navedeni stavci, §§ 83-85).*

*1. Aplikant je tvrdio da nije mogao predviđeti da su njegova djela mogla sadržavati zločin protiv čovječnosti prema međunarodnom pravu. Primjećeno je, također, da je aplikant počinio ova djela kao policijski službenik. Sud drži da se osobe koje obnašaju profesionalnu dužnost moraju procesuirati s najvećim stupnjem opreza sljedeći njihovo zanimanje, te se može očekivati da dobiju posebnu pažnju u procjeni rizika koja je ta aktivnost povlačila za sobom (vidjeti *Kononov*, gore navedeno, § 235) Nada je, imajući u vidu strahovitu, nezakonitu prirodu njegovih djela, koja uključuju ubistva i mučenja Bošnjaka unutar konteksta šireg i sistematičnog napada bošnjačkog civilnog stanovništva opštine Višegrad, čak bi i površna reakcija od strane aplikanta navela da su djela riskantna sadržavajući zločin protiv čovječnosti za koje bi se on mogao držati odgovornim.*

2. Sud zaključuje da su djela aplikanta, u vremenu kada su izvršena, sadržavala kazneno djelo definirano⁴⁵ dovoljno dostupnosti i

predvidivosti prema međunarodnom pravu.

Ova je žalba, zbog toga, očigledno neosnovana i mora se odbiti prema članu 35. stavkama 3(a) i 4. Konvencije.

IV. STANDARDI OCJENE DOKAZA I OPĆA OCJENA DOKAZA

130. Osnovna obaveza Vijeća u pogledu svih dokaza propisana je članom 281. stav 2. ZKP-a BiH u kojem se navodi: "Sud je dužan savjesno ocijeniti svaki dokaz pojedinačno i u vezi s ostalim dokazima i na osnovu takve ocjene izvesti zaključak je li neka činjenica dokazana."

131. Sudska praksa je za osuđujuću presudu definisala standard "*dokaza van razumne sumnje*". Prema opšteprihvaćenom stanovištu, dokazi van razumne sumnje su dokazi na osnovu kojih se pouzdano može zaključiti da postoji veći stepen vjerovatnoće da je optuženi počinio krivično djelo.

132. Sud je razmatrao i cijenio sve izvedene dokaze, ali će se u presudi osvrtni samo na one dokaze koji su relevantni za donošenje odluke, te obrazlagati i iznositi zaključke samo o činjenicama koje su od suštinske važnosti za odluku. Sud podsjeća da član 15. ZKP BiH predviđa princip slobodne ocjene dokaza, koji je ograničen jedino principom zakonitosti dokaza, što znači da je ocjena dokaza oslobođena formalnih pravnih pravila koja bi *a priori* određivala vrijednost pojedinih dokaza. Uspostavljajući ovaj princip, zakonodavac je dao neophodnu slobodu sudskoj vlasti i pokazao povjerenje u prosudbenu moć sudija.

133. Član 10. ZKP BiH (zakonitost dokaza) predviđa da:

"Sud ne može zasnovati svoju odluku na dokazima pribavljenim povredama ljudskih prava i sloboda propisanih ustavom i međunarodnim ugovorima koje je Bosna i Hercegovina ratifikovala, niti na dokazima koji su pribavljeni bitnim povredama ovog zakona."

134. Osim što iskaz svjedoka treba biti dat iskreno, neophodno je i da je iskaz pouzdan. Imajući to na umu, Vijeće je tokom cijelog postupka bilo svjesno da je u iskazima o činjenicama koje su se dogodile puno godina prije davanja iskaza, prisutna nesigurnost usljed nestalnosti ljudske percepcije u odnosu na traumatične

događaje i sjećanja tih događaja. Prilikom ocjene iskaza svjedoka koji su svjedočili u predmetnom postupku, vijeće je posebno cijenilo njihovo držanje, ponašanje i karakter, razmotrivši u odnosu na njih i druge dokaze i okolnosti u vezi sa ovim predmetom.

135. Nedosljednosti u iskazu svjedoka ne znače same po sebi da sudsko vijeće koje postupa razložno to svjedočenje mora odbaciti kao nepouzdana.²⁷ Slično tome, faktori kao što su vremenski razmak između događaja i svjedočenja, mogući uticaj trećih lica, nepodudarnosti, ili stresne okolnosti u vrijeme događaja ne isključuju automatski mogućnost da se Vijeće osloni na takav iskaz. Međutim, trebalo bi da pretresno Vijeće prilikom ocjenjivanja i odmjeravanja težine dokaza vodi računa i takve faktore uzme u obzir.²⁸

136. Vezano za posredne dokaze (dokaze iz druge ruke), Vijeće ističe da su u praksi ovog Suda takvi dokazi prihvatljivi. Naravno, dokazna vrijednost takvih dokaza zavisi od konteksta i karaktera predmetnog iskaza, kao i od toga da li je taj iskaz potkrijepljen i drugim dokazima. Osim toga, Vijeće podsjeća da je Sud slobodan u ocjeni dokaza (u skladu sa članom 15. ZKP BiH).

137. Vijeće je imalo u vidu i praksu Evropskog Suda za ljudska prava²⁹ prema kojoj se Sud, iako je obavezan dati razloge za svoju odluku, ne mora detaljno baviti svakim argumentom koji je iznijela neka od strana u postupku.

138. Ne postoji zakonska obaveza da se u presudi izlože svi pojedini dokazi. Zakonska obaveza je razmatranje svih iznesenih dokaza prilikom donošenja odluke. Bilo bi nesvrishodno nametati bilo kojem sudećem Vijeću obavezu da svaki pojedinačni dokaz, dakle, svako svjedočenje i svaki materijalni dokaz koji su izneseni tokom glavnog pretresa, pojedinačno obrazlaže u presudi.

139. Žalbeno vijeće u predmetu *Kvočka* podsjeća na to da je stvar diskrecione ocjene pretresnog vijeća koje će pravne argumente razmotriti. Što se tiče zaključaka o činjenicama, pretresno Vijeće je dužno da izvede samo one zaključke o činjenicama koji su od suštinske važnosti za utvrđivanje krivice po određenoj tački

---

²⁷ Drugostepena presuda u predmetu *Čelebić*, par.485 i 496 – 498.

²⁸ Predmet *Kupreškić i dr.*, br. IT-95-15-A, Presuda žalbenog vijeća od 23.10.2001.godine, strana 12, par 31;

²⁹ Predmet Evropskog suda za ljudska prava *García Ruiz v. Spain*, No. 30544/96, 21.01.1999. godine

optužnice. Nije nužno osvrutati se na svaki iskaz svjedoka ili svaki dokaz u sudskom spisima.³⁰

140. Isti stav je iznesen od strane Žalbenog vijeća MKSJ i u predmetu *Mucić i dr.*: „Pretresno vijeće nije dužno da u svojoj presudi iznosi i opravdava svoje nalaze u vezi sa svime što je izneseno tokom suđenja“³¹.

141. Žalbeno Vijeće podsjeća da pretresno vijeće ima puno diskreciono pravo da odmjeri koju će težinu i vjerodostojnost pripisati iskazu nekog svjedoka³². Pritom pretresno vijeće mora uzimati u obzir relevantne faktore u zavisnosti od konkretnog slučaja, uključujući i ponašanje svjedoka u sudnici, njegovu ulogu u datim događajima, uvjerljivost i jasnoću njegovog iskaza, pitanja da li ima protivrječnosti ili nedosljednosti u njegovim uzastopnim izjavama ili između njegovog svjedočenja i drugih dokaza, ranije primjere lažnog svjedočenja, motivaciju za davanje lažnog iskaza, te odgovore tog svjedoka tokom unakrsnog ispitivanja.³³

142. U ovome predmetu, Sud je cijenio dokaze u skladu sa odredbama ZKP BiH, prevashodno primjenjujući pretpostavku nevinosti iz člana 3. ZKP BiH, koja otjelovljuje opšti princip prava prema kojem je na Tužilaštvu teret utvrđivanja krivice optuženog, koje to mora uraditi van razumne sumnje.

A. ISKAZ OPTUŽENOG KORNJAČA MILUNA U SVOJSTVU SVJEDOKA

143. Optuženi **Kornjača Milun** je u svojstvu svjedoka dao iskaz na glavnim pretresima održanim 27.02. /27.03. /03.04. /17.04. 2013. godine.

144. Optuženi Kornjača Milun navodi da je odmah po dobivanju poziva za vojsku zadužio opremu, maskirnu uniformu, maskirni kačket, međutim da je pretežno nosio svoj šljem kao i pušku M70 sa preklopnim kundakom. Bio je izričit u tome da formacija “Plavi orlovi” nije postojala, ali ne isključuje mogućnost da ju je neko tako zvao. Za jedinicu kojoj je pripadao i gdje je bio komandir navodi da se radilo isprva

---

³⁰ Presuda Žalbenog vijeća u predmetu *Kvočka i dr.*, par. 23-25

³¹ *Mucić i dr.*, Presuda Žalbenog vijeća, 20. februara 2001. godine, par. 498

³² Drugostepena presuda u predmetu *Nahimana i drugi*, par.194, Međunarodni krivični sud za Ruandu;

³³ Drugostepena presuda u predmetu *Nahimana i dr.*, par 194,;

o interventnoj jedinici koja je imala zadatak da obezbjeđuje mostove, pa tako i dionicu puta na Mostini, a onda je prerasla u 7. pješadijsku četvu. Sjedište čete je bilo u hotelu "Čajniče".

145. Odgovarajući na pitanje da li je izdavao naredbe za hapšenje, optuženi kategorično tvrdi da nije, te navodi da je ranjen 04.05.1992. godine u čelo tako što je zrna udarilo u pušku i dobilo rikošet, te ga pogodilo u čelo.

146. Iznoseći svoju odbranu u odnosu na svaku tačku optužbe, optuženi Kornjača Milun je naveo da Paldum Sulju nije vidio na Mostini, a da Šeku Dževada i Omeragić Safeta nije poznavao, dok je poznavao Korora Rasima, Agović Mehmeda. U vezi svoje odgovornosti kao komandira jedinice "Plavi orlovi", smatra da nije mogao imati odgovornost nad ponašanjem vojnika koji su i po 30km daleko od Čajniča, te da nikada nije učestvovao u premlaćivanju civila niti je nekome izdao takvu naredbu.

147. U vezi optužbi vezano za selo Brdo optuženi Kornjača je naveo da je posljednji put u selu Brdo bio 1971/1972. godine na vojnim vježbama, te da je za napad na selo Brdo prvi put čuo pred Sudom BiH kada je počelo ispitivanje svjedoka na te okolnosti.

148. Potvrdio je da su pripadnici njegove čete također bili na Mostini zajedno sa pripadnicima policije, ali da nisu držali punkt, već su držali jednu dionicu puta na Mostini, te su također nekad stavljeni na raspolaganje jedinicama policije.

149. Ne može sa sigurnošću reći od koga je primao naređenja i podnosio izvještaje, da li od strane teritorijalne odbrane ili od Kriznog štaba, ali za sebe tvrdi da nikada nije postupao samovoljno. Optuženi takođe navodi da nikada naređenja nije dobijao od jednog čovjeka, već ih je uvijek bilo više, a naredbe je nekad dobivao pismeno, nekad usmeno, dok je izvještaje podnosio usmeno.

150. Navodi da je direktno od vojnika unapređen u čin potporučnika, da nije završio nikakav kurs, već je samo mnogo čitao i učio. Dva puta je odlikovan, prvi put za vojne zasluge, a drugi put po Zakonu Vojske Republike Srpske odlikovanjem za ranjenike.

151. Cijeneći svjedočenje optuženog Kornjača Miluna na koje će se Sud u daljem

obrazloženju presude osvrnati u kontekstu svih provedenih dokaza kako subjektivne tako i objektivne prirode, Vijeće isto nalazi neuvjerljivim i usmjerenim na umanjenje krivične odgovornosti za djela koja mu se optužnicom stavljaju na teret, naročito u dijelu koji se odnosi na poznavanje lica stanovnika općine Čajniče, čije mu se zatvaranje i premlaćivanje na Mostini direktno stavlja na teret.

V. UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE

A. OPŠTI ELEMENTI KRIVIČNOG DJELA ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI IZ ČLANA 172. STAV 1. TAČKA H) ZKP BIH

152. Kornjača Milun optužen je da je počinio krivično djelo Zločin protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkama a), e), f) i k) KZ BiH. Da bi se krivično djelo okvalifikovalo kao Zločin protiv čovječnosti, tužilac mora, pored konkretnih elemenata pojedinačnog djela, dokazati i opšte elemente zločina protiv čovječnosti, i to:

postojanje širokog i/ili sistematskog napada usmjerenog protiv bilo kojeg civilnog stanovništva

svijest optuženog o postojanju takvog napada

svijest da su radnje optuženog predstavljale dio napada i da je on bio svjestan da njegove radnje predstavljaju dio napada.

1. ŠIROK I SISTEMATIČAN NAPAD

153. Na temelju izvedenih dokaza, ovo Vijeće je van svake razumne sumnje zaključilo, da je u relevantnom periodu iz izreke presude, odnosno u periodu od polovine aprila 1992. godine, pa do sredine maja 1992. godine u opštini Čajniče postojao širok i sistematičan napad koji je bio isključivo usmjeren protiv civilnog nesrpskog stanovništva opštine Čajniče, a što je i potkrijepljeno iskazima svih saslušanih svjedoka.

154. U sudskoj praksi je utvrđeno da napad mora biti ili rasprostranjen ili

sistematski³⁴ za postojanje elementa krivičnog djela zločini protiv čovječnosti iz člana 5. Statuta. Izraz "**rasprostranjen**" se odnosi na velike razmjere napada i veliki broj žrtava, dok se izraz "**sistematski**" odnosi na organizovani karakter djela nasilja i malu vjerovatnoću da su ona počinjena nasumično.³⁵ Navedeno definiranje rasprostranjenog i sistematskog napada može pomoći i prilikom definiranja širokog i sistematskog napada čije postojanje zahtijeva zakonska definicija krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti prema domaćem zakonodavstvu. Prema sudskoj praksi MKSJ-a, napad je sistematski ukoliko ima organizovani karakter i predstavlja "redovito ponavljanje sličnog kažnjivog ponašanja koje nije slučajno".³⁶

155. Napad na nesrpsko stanovništvo sa područja opštine Čajniče počeo je nakon prvih hapšenja i zatvaranja civila Bošnjaka u čemu su učestvovali pripadnici policije i TO Čajniče sa pripadnicima jedinice "Plavi orlovi" i prvim većim napuštanjem nesrpskog stanovništva područja opštine Čajniče, a završio ubistvima zatočenih lica na Mostini i drugim većim napuštanjem preostalog nesrpskog stanovništva sa područja opštine Čajniče.

156. U prvostepenoj presudi vijeća u predmetu *Tužilaštvo MKSJ protiv optuženog Momčila Krajišnika*³⁷ navodi se da se pojam napada treba razlikovati od pojma "oružanog sukoba", premda napad i oružani sukob mogu biti povezani ili čak nerazlučivi.³⁸ Napad čine postupci kojima se nanose tjelesne ili duševne povrede, kao i pripremne radnje za takve postupke.³⁹

157. Da je oružanim sukobom bila zahvaćena cjelokupna teritorija sukobljenih strana ili teritorije pod kontrolom sukobljenih strana, bez obzira na to da li se na konkretnom prostoru koji se razmatra doista vodila neka borba, ukazuju i dokazi uvedeni na navedene okolnosti - *Odluka Predsjedništva Srpske Republike BiH o proglašenju neposredne ratne opasnosti i naređenju mobilizacije na cjelokupnoj teritoriji od 15.04.1992. godine*⁴⁰ i *Odluka Srpske Republike Bosne i Hercegovine Ministarstva odbrane Sarajevo o formiranju teritorijalne odbrane Srpske Republike Bosne i*

---

³⁴ Drugostepena presuda u predmetu *Kunarac i drugi*, paragraf 93.

³⁵ Drugostepena presuda u predmetu *Kordić i Čerkez*, par.94 Drugostepena presuda u predmetu *Blaškić*, par.101; Drugostepena presuda u predmetu *Kunarac i drugi*, par.94;

³⁶ Id.

³⁷ Prvostepena presuda Tužilaštva MKSJ protiv optuženog Momčila Krajišnika, broj predmeta IT-00-39-T, 27.09.2006.

³⁸ Drugostepena presuda u predmetu *Tadić*, para. 251.

³⁹ Drugostepena presuda u predmetu *Kunarac i drugi*, par. 85; Drugostepena presuda u predmetu *Blaškić*, par 124; Prvostepena presuda u predmetu *Momčilo Krajišnik*, paragraf 706;

*Hercegovine kao oružane snage SR BiH, te i Odluka Predsjedništva SR BiH o proglašenju neposredne ratne opasnosti, opštoj i javnoj mobilizaciji na cjelokupnoj teritoriji SR BiH od 16. aprila 1992. godine*⁴¹ .

158. Kao što je naprijed navedeno, napad treba razlikovati od oružanog sukoba iako nekad isti mogu biti povezani čak i nerazlučivi. Odluka Predsjedništva Srpske Republike BiH ukazuje na proglašenje ratnog stanja i opšte mobilizacije na teritoriji Srpske Republike BiH 15.04.1992. godine, a što vremenski odgovara okviru postavljenom u izreci presude da je napad trajao od polovine aprila do kraja maja 1992. godine.

159. Iz iskaza skoro svih svjedoka proizilazi da je napad na područji opštine Čajniče uključivao **širok** spektar mjera usmjerenog protiv nesrpskog stanovništva poput ograničenja slobode kretanja, podizanja barikada i kontrolnih punktova na kojima je nesrpsko stanovništvo redovno zaustavljano i pretraživano, pretresanje njihovih kuća, otpuštanje sa radnih mjesta, a opšta mobilizacija koja se desila 15.04.1992. godine obuhvatala je samo srpsko stanovništvo. Takođe, postrojavanje policije i pripadnika TO opštine Čajniče početkom maja 1992. godine ispred hotela "Orijent" i Doma kulture u samom centru Čajniča, kao i dolazak naoružanih i nepoznatih vojnika u Čajniče već od 12. aprila 1992. godine ukazivalo je na vanredno stanje u općini i napetost. Pucanje iz vatrenog oružja u noćnim satima, hapšenje u kućama, na radnim mjestima i odvođenje na Mostinu nesrpskog stanovništva, nakon čega su isti premlaćivani, te ubistva zatočenika u Lovačkom domu na Mostini, zatim spaljivanje kuća u selima Miljeno, Brdo i Borajna kao i rušenje dvije džamije u samom centru grada Čajniča su bile u funkciji napada na nesrpsko stanovništvo.

160. Dokaz Tužilaštva uložen pod rednim brojem, **T-115** ukazuje na radnje koje je Krizni štab poduzimao i prije aprila 1992. godine, tačnije 03.03.1992. godine kada Krizni štab SDS Čajniče obavještava Vladu SR BiH Sarajevo i MUP SR BiH o tome da su na području opštine Čajniče na glavnim putnim pravcima postavljene barikade i da iste neće biti uklonjene sve dok se ne ispune zahtjevi o prijemu šest milicionera i jednog veziste srpske nacionalnosti u SJB Čajniče što je bilo u uskoj vezi sa kasnijim dešavanjima.

---

⁴⁰ Dokaz T-118;

⁴¹ Dokaz T-117;

161. Također, dešavanja koja su prema ocjeni ovog Vijeća prethodila napadu su i miniranje obučarske radnje u februaru 1992. godine, o čemu su govorili svjedoci Gabela Midhat i Borovac Nedžad. Svjedok Gabela Midhat je bio vlasnik obučarske radnje, te vezano za prestanak rada i eksploziju koja se desila 28. februara 1992.godine navodi: *„Ja sam bio za vrijeme eksplozije kod kuće u općini Goraždu, zvao me je Živković, ne Živković, zvao me policajac Đerić iz Čajniča, negdje možda 11, 12 sati, zavisu, predstavio se, kaže gospodine taj i taj zovem, bila je eksplozija u obučarskoj radnji i Čajniču i molim te, pitam ga šta, kako goje, ma kaže Gabela poslušaj me nemoj večeras dolaziti situacija je napeta, možeš doći drugi dan.“*⁴² Dan poslije svjedok Gabela Midhat je došao do svoje radnje, ispred radnje su bili i stanovnici Čajniča, kao i Milun Kornjača, Duško Kornjača i Živković Milorad, krim policija iz Goražda. On je dao izjavu u policiji, i nakon toga se više nije vraćao u Čajniče, jer je situacija već u februaru bila izuzetno napeta.

162. Svjedok Borovac Nedžad u vezi eksplozije u obučarskoj radnji navodi: *„Događaj miniranja obučarske radnje, tako sam saznao, ja nisam bio očevidac tada tog trena, pukla je mina u čaršiji, znate kakav je ovaj osjećaj i događaj kad tako nešto čujete. O navedenom događaju Tužilaštvo BiH je uložilo materijalni dokaz Izvještaj o miniranju obučarske radnje februar 1992. godine.“*⁴³

163. Da su u napadu pored pripadnika TO, pripadnika jedinice “Plavi orlovi”, policajaca SJB Čajniče, učestvovali i vojnici iz Srbije i Crne Gore potvrđuju svjedoci....., Bičo Safet i drugi,
.....
.....
.....
.....

164. Svjedok **Bičo Safet** je izjavio da je na njegovo pitanje: *„Ko su ti Duško ovi ljudi“* upućeno Dušku Kornjači 12. aprila 1992. godine na sastanku, on rekao: *„To su moji prijatelji iz Pjevača“.*

---

⁴² Saslušanje svjedoka Gabela Midhata, od dana 26.12.2011.godine;

⁴³ Potvrda o eksploziji u radnji „OBUČAR“ u Čajniču dana 28.02.1992.godine – T-23;

165. **Valerio Gebs Aquila** je izjavio da je preminuli Trgo Mehmed rekao da su u odvođenjima Bošnjaka učestvovala paravojne jedinice pod kontrolom Miluna Kornjače, koje su počele patrolirati u maskirnim uniformama i nosili su oznake SDS stranke, odnosno oznake „Plavih orlova“. A svjedok Trgo Mehmed u pogledu dolaska vojnika iz Srbije i Crne Gore u svojoj izjavi navodi: „lice zvano „Vuk“, kcji je kao dobrovoljac došao u Čajniče iz Beograda dva mjeseca ranije zajedno sa izvjesnim Čarugom i izvjesnim Rađom iz Pjevača, te još 15-ak lica iz Srbije i Crne Gore, kcji su bili srješteni u hotelu „Čajniče“

166. Svjedok **Močević Alija**⁴⁴ je svjedočio na okolnosti bezbjedonosne situacije u opštini Čajniče, ističući da se situacija promijenila nakon izbora, te da su se nakon 12. aprila 1992. godine u opštini Čajniče pojavile osobe iz drugih gradova u četničkim uniformama, a domaće stanovništvo bilo naoružano do zuba. Nakon provedenih višestranačkih izbora i rezultata 60% za SDS i 40% za SDA, u skladu sa tim, trebalo je organizovati vlast. Posljedicom izbornih rezultata došlo je do preuzimanja resora od strane srpske vlasti. U kontekstu bezbjedonosne situacije pominje dokumente čiji je autor - *Apel za pomoć nesrpskom stanovništvu općine Čajniče upućen vlastima Bosne i Hercegovine*.⁴⁵

167. Za vrijeme saslušanja svjedoka Močević Alije, uložen je dokument *Saopštenje građanima Čajniča*⁴⁶, u kojem se navodi da se *kontrolni punktovi postavljaju u interesu obezbjeđenja lične i materijalne sigurnosti svih građana opštine Čajniče*. Navedeni dokument uložila je i odbrana optuženog pod rednim brojem O-17. Međutim, događaji koji će uslijediti pokazuju da isti nisu formirani u cilju obezbjeđenja materijalne i lične sigurnosti svih građana opštine Čajniče, već u cilju kontrolisanja kretanja nesrpskog stanovništva opštine Čajniče.

168. Gotovo svi saslušani svjedoci, kako Tužilaštva tako i odbrane, govorili su o napetoj situaciji i panici među nesrpskim stanovništvom u opštini Čajniče od početka 1992. godine koja je svakim danom postajala sve gora.

169. Na pitanje optuženog Kornjača Miluna da li su se i muslimani organizovano naoružavali svjedok Korora Rasim je naveo da nisu, ali u vezi pitanja da li su muslimani

---

⁴⁴ Svjedok Močević Alija, svjedočio je dana 15.05.2012. godine u predmetu Kornjača Milun;

⁴⁵ Dokaz T28;

⁴⁶ Dokaz T-29 i O-17 - Saopštenju građanima Čajniča;

držali straže isti je ostao pri svom iskazu iz istrage u kojem je naveo: *“Što se tiče muslimanskoga naroda u Čajniču odgovorno tvrdim da nije organizovano naoružavao, nisu bili organizovane neke vojne formacije. Početkom '92. godine zbog napetosti i zbog straha i (nejasno) sigurnosti u naseju (nejasno) muslimanskom stanovništvu organizovane su straže sa (nejasno) lovačkim i sportskim naoružanjem, samo je nekoliko je pojedinaca kupilo vojno naoružanje vlastitim sredstvima”*⁴⁷

170. **O ograničenju slobode kretanja nesrpskog stanovništva u opštini Čajniče,** govorili su svjedoci Močević Alija, a uvedeni su i materijalni dokazi koji govore o postojanju propusnica koje su potpisivali Kornjača Duško, Živković Milorad, a nekad Kornjača Milun u svrhu sigurnog napuštanja Čajniča. Da je optuženi potpisivao navedne dozvole potvrđuje svjedok Hamdija Hasović koji opisuje kako je napustio Čajniče. Svjedok je bio srčani bolesnik, pa mu je dr. Milan Tupeša dao uputnicu za Pljevlja, međutim trebala mu je i propusnica iz štaba SDS-a da može preći Mostinu, koju je potpisao Milun Kornjača. U svom iskazu svjedok Hasović navodi: *“Međutim, prišao je, ja sam bio nakon pognut i nako ko zamišljen, on je prišao meni pito se, šta je, reko evo bolestan dobio sam reko uputnicu da idem za, za Pljevlje, a ne znam da li treba još neka propusnica pored. Onda je on zaviko Slavku daj mi papir. Slavko mu je, Slavko je uvijek imo nakih papirića i olovki pri ruci, dao mu je papir i on je napiso „Vito pusti Amida, Milun“.* Pozdravio se sa mnom, reko doviđenja, sretno i tako je bilo“

171. Na osnovu provedenih dokaza Vijeće je utvrdilo da punktovi nisu formirani u cilju obezbjeđenja materijalne i lične sigurnosti svih građana opštine Čajniče, već u cilju kontrolisanja kretanja nesrpskog stanovništva opštine Čajniče.

172. Svjedok **Borovac Nedžad** je svjedočio na okolnosti bezbjedonosne situacije u Čajniču navodeći da su već početkom 1992. godine postavljene barikade u selu Brdo.

173. **Početkom aprila 1992. godine u opštini Čajniče počinje naoružavanje srpskog stanovništva** što potvrđuju brojni svjedoci među kojima je i svjedok Borovac Nedžad koji je gledao kada su kamioni dovozili sanduke naoružanja pred prostorije štaba TO-a. Svjedok Trgo Selim⁴⁸ je učestvovao u istovaranju sanduka sa naoružanjem

---

⁴⁷ Zapisnik o saslušanju svjedoka Korora Rasima, broj 17-14/3-1-141/06 od 24.11.2006.godine – O-4;

⁴⁸ Nastavak glavnog pretresa dana 24.10.2011.godine - svjedočenje svjedoka Trgo Selima;

zajedno sa Džambegovićem i Babićem i nakon što su otvorili jedan sanduk, unutra su vidjeli poluautomatske puške.

174. Svjedok **Borovac Nedžad** je u kontekstu događanja u Čajniču početkom 1992. godine naveo da su se stalno čule **detonacije i pucanje u daljini**. *Svakom je bilo začudo kad čuje eksploziju da otkrije sa čije strane se to desilo.* U pogledu bezbjednosne situacije svjedok Čolak Mirzet je rekao da su se već početkom 1992. godine dešavala pucanja i navodi da su Milun Kornjača i ..... pucali iz naoružanja i da je tom prilikom reagovala policija.

175. Svjedok **Močević Suad**⁴⁹ takođe svjedoči o situaciji u Čajniču: „12. aprila 1992. godine, situacija u Čajniču bila je napeta. Bila je, bila je ovaj najviše pucnjave i provokacija od strane naoružanih pripadnika nekih paravojnih ili vojnih formacija ne znam ni ja. Pucalo se svakodnevno, ustvari svako veče iz kasarne to je iznad Čajniča Kamen Selo iza Čajniča, i to sve iz automatskog oružja. I to je stvaralo paniku. Čujem i vidim, vidim vatru, vidim odsjaj oružja, vidim, vidim, plamen vidim. Kamen je desno selo od Čajniča, pucnjava svako veče u neka doba noću“. Tako je bilo od jeta 1991. od jula mjeseca pa sve do početka rata“.

176. Svjedokinja **Pita Arifa**, ističe da je u Čajniču, u aprilu i maju '92. godine vladao nemir, ljudi srpske nacionalnosti su se naoružavali, oblačili maskirne uniforme, izašli na ulice, stvorio se strah, svako veče se pucalo i narod zastrašivao. Takođe navodi da se postrojavanje vojske vršilo u aprilu mjesecu '92. godine.

177. Na okolnost **postrojavanja srpske vojske ispred Doma kulture** svjedočio je i svjedok **Borovac Nedžad**, i nazivajući navedeni događaj strašnim, kaže da su vojnici bili u različitim uniformama, a misli da je njihov broj odgovarao jednoj četi. Postrojavanje je u jednom dijelu vršio Milun Kornjača. Svjedok **Čolak Mirzet**⁵⁰ na okolnosti postrojavanja je rekao da nije znao da je taj dan ispred Doma kulture, ispred platoa bilo postrojavanje, pa je krenuo do kioska. *Bio je jedan kiosk, trafika prekoputa hotela, moro sam proći tuda i ne razmišljajući ni o čemu da će se nešto desiti sišo sam dole prolazeći pored njiha čuo sam da me prozvo po prezimenu Milun Kornjača i doslovno me maršno i isijero iz čaršje ili ću u protivnom završiti na Mostini u kontejneru. Normalno da sam se*

---

⁴⁹ Svjedok Močević Suad svjedočio na nastavku glavnog pretresa 13.06.2011. godine;

⁵⁰ Svjedok Čolak Mirzet svjedočio dana 22.05.2012. godine

okrenuo i otišo kući. Svjedok Trgo Mehmed u svoj izjavi navodi: „Krajem marta 1992.godine ispred Doma kulture Čajniče bilo je postrcjavarje tzv. Srpske vcjske. Imao sam priliku sa udajenosti od oko 50-ak metara, gdje sam došao sa vatrogasnim vozilom da napunim vodu sa hidranta, posmatram ovo postrcjavarje. Tada je bilo postrcjeno oko 200 četnika. Pred strcj je došao Kornjača Duško, predsjednik SDS-a, kome je Savić Ratimir, kcji je prije rata radio u Opštinskom štabu TO Čajniče, predao raport. Nakon što je strcj Kornjača Duško pozdravio tradicionalnim četničkim pozdravom „Pomozi bog junaci“, četnicima se obratio Duškov brat Kornjača Milun i pored ostalog rekao: „Idemo momci na zadatak, koga je strah neka izađe iz strcja“. Mišljenja sam da su ovo postrcjavarje imali prije napada na Foču.,

178. Svjedok **Paldum Suljo** je u svom iskazu naveo da je do postrojavanja ispred Doma kulture došlo 12. aprila 1992. godine te da je doktor Kornjača Duško, brat Milunov, postrojio jednu četvu vojnika, otprilike 60 do 80. Bili su u tri reda ispred Doma kulture, gdje su davali zakletvu da će braniti Republiku Srpsku i tu je bio taj neprijatan događaj, kad smo pratili, gledali. Našalio sam se ovako jednom svom prijatelju Srbinu, kad sam ga pito mogu li ja stati u te redove, on je reko da ne dolazi u obzir ovaj, ne pripadam tom narodu. To je onako bilo u šalu, a ozbiljne su stvari. Na pitanje tužioca kako se osjećao kada je gledao postrcjavarje, svjedok je odgovorio da je sve ukazivalo na rat. Dan poslije tog događaja nerspsko stanovništvo se počelo izvlačiti iz grada.

179. Na pitanje advokata da li je muslimanskim vojnim obveznicima bilo nuđeno da se priključe vojsci, svjedokinja **Pita Arifa** je izjavila: „Kako će se pr.javiti u vcjsku da ub.jaju svcj narod?“.

180. Kada govori o smotri u Čajniču,

.....
.....
.....Svjedokinja **Fazlagić Ajka**, koja je saslušana u istrazi i čiji zapisnik je kao dokaz Tužilaštva uložen u smislu člana 273. stav 2. ZKP BiH navela je:“ ...vicjela sam srpsku vcjsku kcja je bila postrcjena kod Doma kulture u Čajniču. Njegova kuća je bila odmah iznad zgrade policije. Svi su bili naoružani i bilo ih je mnogo. Sjećam se da su tada davali zakletvu a da im se obraćao Duško i Milun Kornjača. Rječi sa kcjima su im se obraćali, kod mene i danas izazivaju streprju a bile su pod navodne znake hoćemo li klati sve muslimansko što postcji, hoćemo li stvoriti

veliku Srbiju, zatvoreni znaci a na ovo su vojnici odgovarali hoćemo.“

181. Prema navodima svjedoka

.....
.....
.....

182. Svjedok Čolak Mirzet se prisjeća da su prva hapšenja počela 25/26. aprila, te da su na Mostinu prvi odvedeni Čaušević Salih, Derviš, Rasim Korora. Svjedok **Homoraš Sulejman** u kontekstu odvođenja ljudi na Mostinu navodi da su odvođenja počela i još prije aprila 1992. godine, te da je i sam tri puta hapšen i da su sva tri puta po njega dolazile različite osobe. Na okolnosti odvođenja muškaraca bošnjačke nacionalnosti iz svojih domova u toku maja mjeseca, bez zakonskog osnova, posvjedočili su mnogi svjedoci, među kojima i svjedokinja **Trgo Rabija** koja je navela da su joj muža odveli 5. maja ujutro, a sina istog dana uvečer. U tom smislu Tužilaštvo je uložilo dokaze *Spisak zarobljenih i nestalih lica opštine Čajniče*⁵¹ i *Popis žrtava u opštini Čajniče (ubijenih i nestalih)*⁵². Svjedok **Hurlov Hamdo**⁵³ je bio pripadnik rezervnog sastava policije od 1974. Godine I do 1992. godine, a kada je odbio da potpiše lojalnost, oružje, opremu i uniformu je vratio i onda je počelo hapšenje.

183. Nesrpsko stanovništvo je već 12. aprila 1992. godine počelo napuštati opštinu Čajniče, tako da su prvi konvoji sa stanovništvom otišli u pravcu Goražda i Pljevalja prema riječima svjedoka **Čolak Mirzeta**⁵⁴ da je glavni razlog što stanovništvo napušta Čajniče strah, “ *nastalo je učestalo pucnjave, strah je jednostavno. Mi smo nenaoružani, dok se po čaršiji hoda naoružani, gledamo kako odlaze na, na te vježbe, znači strah je, jednostavno strah stanovništvo, i strah*. Svjedok Čolak Mirzet je potvrdio da muslimansko stanovništvo nije bilo mobilizirano niti naoružano.

184. Spaljivanje kuća i rušenje džamija - svjedok **Trgo Selim** je naveo da su granate ispaljivane od strane grupe Miluna Kornjače na selo Đakoviće i da je paljeno sijeno. Svjedok **Bićo Safet**⁵⁵ je u svoj izjavi naveo da su srpski vojnici u proteklom ratu minirali dvije džamije. Džamija u centru grada zvala se Sinan-pašina džamija i bila je

---

⁵¹ Dokaz T-128;

⁵² Dokaz T-128;

⁵³ Nastavak glavnog pretresa 13.01.2012.godine, strana 7 - svjedočenje svjedoka Hurlov Hamde;

⁵⁴ Nastavak glavnog pretresa dana 22.05.2012.godine;

⁵⁵ Zapisnik o saslušanju svjedoka Bićo Safeta, broj KT-RZ-40/05 od 29.aprila 2010.godine;

pod zaštitom države. Kao dokaz T-141, Tužilaštvo je uložilo dokument *Naziv vjerskih objekata na opštini Čajniče i godina njihovog razaranja*, koja odgovara navodima ovog svjedoka.

185. U toku aprila mjeseca 1992. godine došlo je do **masovnog napuštanja radnih mjesta**, a svjedok Homoraš Sulejman je naveo da mu je njegov direktor rekao "Su,jo idi kući, odmaraj, kada bude posla mi ćemo te zvati", dok je svjedok Čolak Mirzet govoreći o policiji rekao da je nesrpsko stanovništvo prestalo ići na posao i da policija od aprila i potpisivanja *Protokola* nije više bila mješovitog sastava.

186. Kada se sve ovo naprijed navedeno posmatra zajedno može se zaključiti da do situacije u Čajniču nije došlo slučajno, odnosno da napad na područje opštine Čajniče nije bio izolovanog karaktera, već je riječ o organizovanom napadu poduzetom u cilju realizacije plana uspostavljanja srpske opštine Čajniče u kojoj neće živjeti nesrpsko stanovništvo, odnosno uspostavljanje Srpske Republike Bosne i Hercegovine.

187. Napad na civilno nesrpsko stanovništvo opštine Čajniče imalo je karakter sistematičnosti. Napad je preuzet na identičan način kao i u drugim opštinama i u jednom kratkom vremenskom periodu uz učešće više osoba koje su planirale progon nesrpskog stanovništva.

188. Bitno za dokazivanje postojanje **sistematičnog** napada, odnosno da je napad bio organizovan jeste dokazivanje postojanje plana ili politike.

189. Rukovodstvo bosanskih Srba htjelo je da promjeni nacionalni sastav stanovništva na teritorijama pod svojom kontrolom protjerivanjem i posljedično drastičnim smanjivanjem udjela bosanskih Muslimana i bosanskih Hrvata u tamošnjem stanovništvu. Kao što je formulisano u *Uputstvu o organizovanju i djelovanju srpskog naroda u Bosni i Hercegovini u vanrednim okolnostima*⁵⁶ gdje se navodi na koji način će biti provedene određene utvrđene aktivnosti u svim opštinama u kojima žive Srbi, a u suštini se radi o nacrtu za preuzimanje vlasti od strane bosanskih Srba u opštinama u kojima oni predstavljaju većinu stanovništva (dalje u tekstu: Varijanta A) i opštinama gdje su u manjini (dalje u tekstu: Varijanta B). Formulirani cilj Uputstva s varijantom A i B bio je "provođenje plebiscitarne odluke kojom se srpski narod u Bosni i Hercegovini

---

⁵⁶ Dokaz T-113;

opredijelio da živi u jedinstvenoj državi” i “povećanje mobilnosti i spremnosti za odbranu interesa srpskog naroda”.⁵⁷ Uputstvo s varijantom A i B sadržavalo je, između ostalog, i direktivu prema kojoj će opštinski odbori SDS-a formirati krizne štabove srpskog naroda u svojim opštinama.⁵⁸ “Zadaci, mjere i druge aktivnosti” o kojima se govori u Uputstvu s varijantom A i B provodiće se isključivo po nalogu predsjednika SDS-a.

190. Odluka o verifikaciji proglašениh srpskih autonomnih oblasti u Bosni i Hercegovini, donesena 21. novembra 1991. godine⁵⁹, govori o formiranju srpske autonomne oblasti Hercegovina koju čine opštine Bileća, Čajniče, Gacko, Kalinovik, Nevesinje, Rudo i Trebinje, kao i dijelovi drugih opština ove regije sa većinskim srpskim narodom sa sjedištem u Trebinju i utvrđuje da su sve srpske autonomne oblasti iz prethodne tačke sastavni dio Bosne i Hercegovine kao federalne jedinice u zajedničkoj državi Jugoslaviji. Posebna uputstva o daljem postupanju trebala bi biti naknadno usvojena i objavljena.

191. Prateći slijed opisanih dešavanja, jasno je da se radi o napadu kog karakteriše organizovanost. Vijeće ocjenjuje da se događaji od polovine aprila do kraja maja 1992. godine, ne mogu posmatrati kao pojedinačna, nasumice izvedena, izolovana djela, već naprotiv, ista van razumne sumnje pokazuju da su inkriminisane radnje koje čine sadržinu izvedenog napada, po svojoj prirodi, načinima sprovođenja i rezultatima morale biti rezultat planiranja, organizacije i koordinacije vojnih i civilnih struktura, što datom napadu nesumnjivo daje karakter sistematičnog.

192. U predmetu Momčilo Krajišnik⁶⁰ Vijeće zaključuje da je riječ o opštem obrascu postupanja u predmetnim opštinama, te svjesno da su postojale i razlike, uglavnom zavisno od nacionalnog sastava stanovništva određene općine. U općinama u kojima su Muslimani bili u većini i kontrolisali lokalne ustanove, poput Bratunca, Rogatice, Vlasenice i Zvornika, lokalni civili srpske nacionalnosti su evekuisani, nakon čega su srpske paravojne snage izvršile napad, proijerujući Muslimane i Hrvate, te nasejavajući te prostore rasejenim Srbima. U opštinama u kojima su Srbi bili u većini i kontrolisali

---

⁵⁷ Uputstvo s varijantom A i B, dio I, tačke 1-2. Rukovodstvo bosanskih Srba u potpunosti je bilo svjesno toga da će uspostavljanje vlasti bosanskih Srba, osobito na područjima gdje su bosanski Srbi u manjini, nužno podrazumijevati upotrebu sile i straha.

⁵⁸ Uputstvo s varijantom A i B, uputstvo 3. Stvaranje kriznih štabova u ratu bilo je u SRBiH već predviđeno zakonom. U slučaju kriznih štabova predviđenih Uputstvom s varijantom A i B izuzetno je bilo to da se tu radilo o kriznim štabovima srpskog naroda, odnosno tijelima koje je osnivala politička stranaka i čiji će članovi biti funkcioneri.

⁵⁹ Dokaz Tužilaštva BiH T-116

⁶⁰ Presuda 27.09.2006.godine - paragraf 709;

lokalne ustanove, poput Barja Luke, Bjejjine, Bosanskog Novog, srpske vlasti i oružane snage su na Muslimane i Hrvate nemilosrdno i metodički vršili pritisak, između ostalog prjetnjama, hapšenjima i ubistvima, te razaranjem njihovih vjerskih i kulturnih ustanova – kako bi ih prisilili na odlazak.

193. Utvrdivši postojanje oružanog sukoba, a onda i širokog i sistematičnog napada usmjerenog protiv civilnog stanovništva opštine Čajniče, od polovine aprila do sredine maja 1992. godine, provedenog od strane pripadnika SJB Čajniče, pripadnika TO-a, pripadnika jedinice „Plavi orlovi“ i vojnika iz Srbije i Crne Gore, ispunjen je prvi element potreban za egzistiranje krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. KZ BiH.

2. NAPAD USMJEREN PROTIV CIVILNOG STANOVNIŠTVA

194. Prilikom ocjene statusa lica na koja je izvršen napad, Vijeće se rukovalo odredbom zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija.⁶¹ Naime, navedeni član definiše uslove pod kojima lica uživaju zaštitu Konvencija, precizirajući da se civilima imaju smatrati “osobe koje ne uzimaju učešće u neprijateljstvima, uključujući pripadnike oružanih snaga koji su položili oružje, ili su onesposobjeni za borbu.”

195. Status lica odbrana nije ni osporavala.

196. Priroda samog napada ukazuje da je isti bio usmjeren prema civilnom nesrpskom stanovništvu.

197. Tokom pretresa, Vijeće je na nesumnjiv način utvrdilo da su lica na koja je izvršen napad uživala zaštitu u skladu sa odredbom zajedničkog člana 3. Konvencije.

---

⁶¹ Član 3. stav 1. Ženevske konvencije glasi: U slučaju oružanog sukoba koji nema karakter međunarodnog sukoba i koji izbije na teritoriji jedne od Visokih strana ugovornica, svaka od Strana u sukobu biće dužna da primjenjuje bar sljedeće odredbe: 1) Prema licima koja ne učestvuju neposredno u neprijateljstvima, podrazumijevajući tu i pripadnike oružanih snaga koji su položili oružje i lica onesposobljena za borbu usljed bolesti, rane, lišenja slobode, ili iz bilo kojeg drugog uzroka, postupaće se, u svakoj prilici, čovječno, bez ikakve nepovoljne diskriminacije zasnovane na rasi, boji kože, vjeri ili ubjeđenju, polu, rođenju ili imovnom stanju, ili bilo kome drugom sličnom mjerilu.

198. Izraz “usmjeren protiv” znači da civilno stanovništvo mora biti primarni predmet napada.⁶² Ne traži se da napad bude usmjeren protiv civilnog stanovništva na cijelom području koje se razmatra.⁶³

199. Da se radilo o napadu usmjerenom na nesrpsko civilno stanovništvo potvrdili su i saslušani svjedoci koji su tvrdili da nesrpsko stanovništvo nije bilo vojno angažovano, da nisu imali naoružanje i da su nosili civilnu odjeću, odnosno da su bili lišavani slobode u svojim kućama, na svojim radnim mjestima ili na ulicama.

200. Među preživjelim svjedocima koji su lišeni slobode, zatim zatočeni u kontejnere na Mostini, bio je i **Čolak Mirzet** koji navodi da hapšenja muslimanskog stanovništva po gradu počinju od 01.05.1992. godine. Prema njegovoj procjeni u kontejneru je bilo 16-17 ljudi, u jako teškom stanju i svi su bili muslimani - civili, svjedok M1 je potvrdio navode svjedoka Čolak Mirzeta ističući da su sva lica dovedena u Lovački dom bili civili.

201. Svjedok M1 je bio jedino lice zatvoreno u kontejneru obučen u maskirnu uniformu. On se nalazio na služenju vojnog roka u JNA i u trenutku hapšenja nalazio se na dopustu i krenuo u posjetu roditeljima u Čajniče. Nije bio uključen ni u kakve vojne aktivnosti, a u uniformi je bio samo zbog činjenice da je bio na služenju vojnog roka u JNA, a ne kao pripadnik jedne strane u sukobu.

202. Svjedok odbrane, **Manović Njegoš**⁶⁴ rezervni policajac koji je u kritično vrijeme vršio dužnost obezbjeđenja Lovačkog doma, navodi da je za potrebe vojske radio poslove vojnog policajca, i da je 19.05.1992. godine bio na obezbjeđenju *bošnjačkog stanovništva* u Lovačkom domu na Mostini.

203. Činjenica da su neki od civila imali lovačko naoružanje i pištolje, koje su po naredbi predsjednika Kriznog štaba predali u prostorije Stanice javne bezbjednosti Čajniče znatno prije njihovog hapšenja, ne oduzima im civilni status, s obzirom da nisu bili uključeni ni u kakve vojne aktivnosti prilikom hapšenja.

204. U smislu odredbe zajedničkog člana 3. civilom se smatra lice koje “ne učestvuje neposredno u neprijateljstvima” i koje nije pripadnik oružanih snaga, odnosno nije borac.

---

⁶² Drugostepena presuda Kunarac i drugi, par. 90-2;

⁶³ Ibid., par 90.

⁶⁴ Nastavak glavnog pretresa dana 15.05.2013. godine;

205. Niti jedan od aspekata goreobrazloženog napada u opštini Čajniče nije bio usmjeren prema vojnim i oružanim formacijama suprotne vojne strane, već isključivo prema civilima nesrpske nacionalnosti.

206. Optuženi i njegov branilac nisu imali primjedbi na status lica lišenih slobode i ubijenih lica, te su u tom smislu i sami svjedoci odbrane isticali da se radilo o civilima.

3. STATUS OPTUŽENOG MILUNA KORNJAČE

207. Da je optuženi u inkriminisanom periodu bio komandir jedinice "Plavi Orlovi", odnosno 7. pješadijske čete, nije osporavao ni optuženi Milun Kornjača rekavši prilikom svog svjedočenja, da "nije bio ni u komandi, ni u TO-u, ni u kriznom štabu, ali je bio komandir svoje jedinice, insistirajući na nazivu 7. pješadijska četa. Tužilaštvo je kao dokaz objektivne prirode uložilo *Naredbu o postavljenjima po ratnoj formaciji komandira i njihovih zamjenika ratnih jedinica 8017 3. PLP Br Čajniče, brj 675/93 od 14.04.1993. godine*, gdje se kao komandir 7. pješadijske čete navodi Kornjača Milun, a njegov zamjenik je Tanović Desimir.

208. Da su 7. pješadijska četa i jedinica "Plavi orlovi", u stvari ista jedinica, kojoj je komandir bio optuženi Milun Kornjača potvrdili su mnogi svjedoci, kako odbrane tako i Tužilaštva. Svjedok **Manović Njegoš** je svjedočeći pred Sudom potvrdio da je komandir jedinice "Plavi orlovi" bio Kornjača Milun, a na pitanje kada i od koga to čuje svjedok navodi: "*Pa šta znam, čujem to na početku rata, poslije kada su počela borbena dešavanja od kolega, prijatelja i građana.*" Svjedok **Đerić Desimir** navodi da je optuženi imao svoju jedinicu koja se zvala "Plavi orlovi", te da to ne može niko osporiti, jer je to znao svako.

209. Međutim u toku dokaznog postupka nije izveden niti jedan dokaz koji se odnosi na sastav jedinice "Plavi orlovi", te ko su bili pripadnici iste. Svjedoci pitani na okolnosti ko su bili pripadnici jedinice "Plavih orlova" davali su nejasne odgovore ili su tvrdili da se ne sjećaju..... Prilikom svjedočenja

optuženi Kornjača nije direktno odgovorio na pitanje tužioca da li su .....Veljo Tadić, Duško Tadić, Kuvelja Željko, Kajević Vito, Đurđević Mujo bili pripadnici njegove jedinice. Samo je direktno potvrdio da je Kajević Vito bio pripadnik njegove jedinice, a izrazio sumnju za Đurđević Muju, dok se u odnosu na ostale nije izjašnjavao, no kroz dalje ispitivanje na indirektan način je potvrdio da je i Tadić Veljo bio pripadnik njegove jedinice, navodeći da je Tadić Veljo "otišao od njega" da vozi "Pinc Gauera" .

210. Iako optuženi negira da se njegova jedinica isprva zvala "Plavi orlovi", prema iskazima svjedoka što Tužilaštva tako i odbrane to je bila općepoznata stvar u Čajniču i to su svi znali, kako zaključuje svjedok Đerić Desimir. Prilikom iznošenja svoje odbrane optuženi je naveo da je prihvatio da bude komandir 7. pješadijske čete, iako u tom period mnogi to nisu htjeli, a njega su upozoravali da to ne preuzma, te optuženi zaključuje: *"htio sam samo da to kažem, ti oficiri rezervnih sastava oni su bili dužni da budu komandiri četa. Međutim oni su masovno odbjeli, nisu htjeli da prime se toga. Zbog odgovornost jer su najvjerovatnije (nejasno) da će nešto da se desiti"*

211. Kako diskriminatorna namjera predstavlja jedan od elemenata neophodnih za počinjenje krivičnog djela progona, Vijeće je na osnovu provedenih dokaza utvrdilo da je na strani optuženog Kornjače postojala diskriminatorna namjera koja se manifestovala tako što je svoje nezakonite radnje (učestvovanje u lišavanju slobode i nečovječna djela) poduzimao samo prema nesrpskom civilnom stanovništvu. Diskriminatorna namjera optuženog će biti detaljnije obrazložena u dijelu koji se odnosi na Progon.

4. ZNANJE OPTUŽENOG O POSTOJANJU NAPADA I DA NJEGOVA DJELA PREDSTAVLJAJU DIO TOG NAPADA

212. Da bi bio odgovoran za krivično djelo Zločini protiv čovječnosti potrebno je da optuženi zna za postojanje širokog i sistematičnog napada na civilno stanovništvo i da njegova djela predstavljaju dio tog napada.

213. Počinilac mora, ne samo da ima namjeru da počini krivično djelo ili djela u osnovi, nego mora i *“znati da je došlo do napada na civilno stanovništvo i da njegova djela predstavljaju dio tog napada, odnosno u najmanju ruku, mora rizikovati da njegovo djelo postane dio takvog napada”*. Ovaj zahtjev ne iziskuje znanje o pojedinostima napada.⁶⁵

214. U predmetu Tadić, Žalbeno vijeće MKSJ-a, izvodi sljedeći zaključak: *“Pretno vijeće je tačno utvrdilo da počinioce zločina koji nisu u vezi sa rasprostranjenim ili sistemskim napadima na civilno stanovništvo ne treba goniti za zločine protiv čovječnosti. Tako, da bi nekoga osudili za zločine protiv čovječnosti, mora se dokazati da su zločini bili u vezi sa napadom na civilno stanovništvo (da su se dogodili za vrijeme oružanog sukoba) i da je optuženi znao da su njegova djela u takvoj vezi.”*⁶⁶

215. I u drugim presudama MKSJ se izvode identični zaključci, pa tako u drugostepenoj presudi predmeta *Blaškić* se navodi da djela počinioaca moraju biti dio napada. Ovim elementom se nastoje isključiti izolovana djela⁶⁷, a u presudi *Kunarac* da se djelo smatra izolovanim kada je toliko nepovezano sa napadom da se, po razmatranju konteksta i okolnosti u kojima je počinjeno, ne može osnovano zaključiti da je bilo dio napada.⁶⁸

216. Počinilac također mora znati za postojanje rasprostranjenog i sistematskog napada usmjerenog protiv civilnog stanovništva, te da su njegova djela dio tog napada. Počinilac ne mora nužno biti upoznat s pojedinostima tog napada.⁶⁹ Motivi zbog čega počinilac učestvuje u napadu su nevažni. Cilj počinioaca ne mora biti i cilj napada, on može počiniti zločine protiv čovječnosti iz isključivo osobnih pobuda.⁷⁰

217. Objašnjavajući zaključak o znanju optuženog o napadu, te da njegova djela predstavljaju dio tog napada, u predstojećem tekstu Vijeće će dati osvrt na status optuženog Kornjača Miluna.

---

⁶⁵ *Kunarac i drugi*, Presuda žalbenog vijeća MKSJ-a paragraf 102;

⁶⁶ Paragraf 271 presude;

⁶⁷ Drugostepena presuda u predmetu *Blaškić*, par 100;

⁶⁸ Drugostepena presuda u predmetu *Kunarac i drugi*, par 100;

⁶⁹ Drugostepena presuda u predmetu *Kunarac i drugi*, par 102;

⁷⁰ Drugostepena presuda u predmetu *Tadić*;

218. Naime, činjenica je da se krivično djelo Zločini protiv čovječnosti mogu činiti u kontekstu napada koji je dobro poznat. Naime, kako je naprijed pojašnjeno, napad u općini Čajniče je bio širok i sistematičan te se ogledao u otpuštanjima radnika muslimanske nacionalnosti, podjele policije, naoružavanju srpskog stanovništva, ograničenju slobode kretanja i hapšenju muslimanskog stanovništva, spaljivanju kuća i rušenju džamija. Nije nužno da radnje optuženog budu identične djelima počinjenim u toku napada, međutim radnje zatvaranja i nečovječna djela optuženog koja je poduzimao prema civilnim licima nesrpske nacionalnosti predstavljaju dio napada čiji je krajnji cilj bio progon nesrpskog civilnog stanovništva općine Čajniče.

219. Vijeće zaključuje da je optuženi znao da se preduzima širok i sistematičan napad usmjeren na civilno nesrpsko stanovništvo općine Čajniče. Optuženi Kornjača Milun je bio komandir jedinice „Plavi orlovi“ koja je poslije prerasla u „7. Pješadijsku četu“, te je sam ili zajedno sa pripadnicima svoje jedinice vršio zatvaranje lica stanovnika nesrpske nacionalnosti općine Čajniče, te vršio premlaćivanje istih, a krajnji cilj svih poduzetih radnji bio je progon nesrpskog stanovništva iz općine Čajniče.

220. Svjedoci odbrane Manović Njegoš i Milović Ratimir, te svjedok Tužilaštva BiH Đerić Desimir navode da je cilj zatvaranja lica na Mostini bio da se isti razmijene sa zarobljenicima srpske nacionalnosti iz Goražda, te da krajnji cilj nije bio ubistvo civila na Mostini. Međutim, zarobljeni civili u kontejnerima na Mostini su svakodnevno premlaćivani, zatvarani, držani u nehumanim uslovima, ispitivani, te se prema njima postupalo krajnje nečovječno.

221. Vijeće smatra da je Tužilaštvo van razumne sumnje dokazalo da je optuženi Kornjača Milun kao komandir jedinice „Plavi orlovi“ koja je poslije prerasla u 7. Pješadijsku četvu znao za postojanje širokog i sistematičnog napada i da su njegove radnje bile dio tog napada jer je učestvovao u lišavanju slobode civila nesrpske nacionalnosti na Mostini, i njihovom zatvaranju u kontejnere bez pravnog osnova, a nakon čega je preduzimao radnje nečovječnog postupanja prema njima, premlaćivao ih i držao zatvorenim u nehumanim uslovima, znajući da su sva zatvorena lica nesrpske nacionalnosti, da su isti bili opkoljeni, da se nisu mogli slobodno kretati niti napustiti Čajniče, odnosno da su živjeli u općini Čajniče u kojoj su pripadnike vlasti, policije i vojske činila lica isključivo srpske nacionalnosti. Očito je da se na ovaj način provodila politika formiranja srpskih opština i

preuzimanja vlasti od strane bosanskih Srba, sa ciljem smanjivanja udjela bosanskih Muslimana i Hrvata u skladu sa *Uputstvom o organizovanju i cjelovanju srpskog naroda u Bosni i Hercegovini u vanrednim okolnostima*. Izvedeni dokazi također ukazuju da je jedinica optuženog Kornjača Miluna išla po ratištima, prema Goraždu, te da je i optuženi Kornjača Milun učestvovao u tim akcijama i da je sa tog aspekta bio upoznat sa ciljevima borbe. U inkriminisano vrijeme optuženi Kornjača je stanovao sa svojim bratom Duškom Kornjačom u njegovom stanu, te je bio upoznat sa odlukama koje je donosio Krizni štab i njegov brat u svojstvu predsjednika kriznog štaba pri čemu nije bilo nužno da optuženi bude upoznat sa svim aspektima napada. Prilikom iznošenja svoje odbrane, optuženi Kornjača navodi da su ga mnogi policajci upozoravali da ne preuzima dužnost komandira, ali da je on to uradio jer mu je brat bio načelnik opštine.

B. ČINJENIČNA I PRAVNA UTVRĐENJA

222. Nakon što je konstatovana ispunjenost opštih elemenata krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti, iz člana 172. KZ BiH, Vijeće će u daljem izlaganju obrazložiti ispunjenost elemenata pojedinačnih inkriminacija u osnovi zločina progona, iz tačke h) ovog člana zakona

223. Optuženi je oglašen krivim da je počinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti **progonom** iz člana 172. stav 1. tačka h) KZ BiH i to radnjama opisanim u izreci presude zatvaranjem i drugim nečovječnim djelima slične prirode, a sve u vezi sa članom 180. stav 1. KZ BiH i člana 29. KZ BiH.

1. Kvalifikacija progona iz tačke h) stav 1. član 172. KZ BiH

224. Navedena kvalifikacija glasi:

(1) Ko, kao dio širokog ili sistematičnog napada usmjerenog bilo protiv kcjeg civilnog stanovništva, znajući za takav napad, učini kcje od ovih

djela, pa se pod h) navodi:

..... progon bilo koje grupe ljudi ili kolektiva na političkoj, rasnoj, nacionalnoj, etničkoj, kulturnoj, vjerskoj, spolnoj ili drugoj osnovi koja je univerzalno prihvaćena kao nedopustiva po međunarodnom pravu, u vezi s bilo kojim krivičnim djelom iz ovog stava ovog člana, bilo kojim krivičnim djelom propisanim u ovom zakonu ili bilo kojim krivičnim djelom u nadležnosti Suda Bosne i Hercegovine;

kaznit će se kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

225. Stavom 2. tačkom g) istog člana propisano je da: *Progon jeste namjerno i teško, međunarodnom pravu suprotno uskraćivanje osnovnih prava, zbog pripadnosti skupini ljudi ili zajednici.*

226. Prilikom činenja ovog djela počinitelj na grub način i suprotno međunarodnom pravu jednoj ili više osoba oduzima temeljna ili ljudska prava pri čemu je odabir takvih osoba ili osobe izvršen na osnovu identiteta skupine ili kolektiviteta ili je baš ciljao na tu skupinu ili kolektivitet. Takav odabir se temelji na naznačenim razlikama među skupinama ili drugim razlozima koji su opšteprihvaćeni kao nedozvoljeni po međunarodnom pravu.

227. Slijedom navedenog u smislu odredbe člana 172. stav 1. tačka h) KZ BiH, elementi krivičnog djela progona kao zločina protiv čovječnosti su:

- 1) namjerno i teško uskraćivanje osnovnih prava;
- 2) suprotno međunarodnom pravu;
- 3) zbog pripadnosti skupini ljudi ili zajednici;
- 4) protiv bilo koje grupe ljudi ili kolektiva na političkoj, rasnoj, nacionalnoj, etničkoj, kulturnoj, vjerskoj, spolnoj ili drugoj osnovi koja je univerzalno prihvaćena kao nedopustiva po međunarodnom pravu; i
- 5) u vezi s bilo kojim krivičnim djelom iz ovog stava ovog člana zakona, bilo kojim krivičnim djelom propisanim u ovom zakonu ili bilo kojim

krivičnim djelom u nadležnosti Suda Bosne i Hercegovine.

228. Dakle pravilnim tumačenjem odredbe člana 172. stav 1. tačka h) KZ BiH, djelo progona se može učiniti svim radnjama koje, u cjelini, predstavljaju namjerno i teško, međunarodnim pravu suprotno uskraćivanje osnovnih prava, zbog pripadnosti skupini ljudi ili zajednici.

229. Sudska praksa MKSJ o radnji izvršenja (*actus reus*) progona zauzela je slijedeće zaključke:

- a) Međunarodno običajno pravo ne podržava usku definiciju progona.
- b) U svojoj interpretaciji progona sudovi uključuju djela kao što su ubistvo, istrebljenje, mučenje i druga teška djela protiv fizičkog integriteta kao što su ona sada navedena u članu 5. Statuta MKSJ.
- c) Progon može obuhvatati i razna druga djela diskriminacije koja uključuje atake na politička, društvena i ekonomska prava.
- d) Progon se obično koristi kako bi se opisalo niz djela, a ne jedno zasebno djelo. Djela progona obično tvore dio politike ili barem prakse koja slijedi određeni obrazac i moraju se posmatrati u svom kontekstu. U stvarnosti se djela progona često vrše u skladu sa politikom diskriminacije ili rasprostranjenom diskriminirajućom praksom. Međutim, jedno jedino djelo može predstavljati progon. U takvom slučaju moraju postojati jasni dokazi diskriminatorne namjere.⁷¹
- e) Kao korolar stavki, diskriminirajuća djela za koja se tereti kao za progon ne smiju se posmatrati izolovano. Neka od pomenutih djela mogu sama po sebi ne biti tako teška da predstavljaju Zločine protiv čovječnosti. Na primjer, ograničenja koja se nameću određenoj grupi kako bi se ograničila njihova prava učestvovanja u određenim aspektima društvenog života (kao što su posjete javnim parkovima, pozorištima ili knjižnicama) predstavljaju diskriminaciju, koja je sama po sebi za pokudu; no, ona

---

⁷¹ Kupreškić Pretresno vijeće 14.januar, 2000 godine, paragraf 624;

sama po sebi možda ne predstavljaju progon. Ta djela se ne smiju posmatrati izolovano.⁷²

230. Progon je oblik diskriminacije na osnovu rase, religije ili političkog mišljenja sa namjerom i rezultatom kršenja temeljnih prava pojedinca⁷³ i zločin progona obuhvata najrazličitija djela uključujući između ostalog djela fizičke, ekonomske ili pravne prirode kojima se krše osnovna ili temeljna prava pojedinca.

231. Diskriminacija predstavlja jedan od navedenih elemenata koji je neophodan za dokazivanje počinjenja krivičnog djela progona.

232. U konkretnom slučaju, optuženi je vršio progon na nacionalnoj i vjerskoj osnovi, učestvovanjem u zatvaranju nesrpskog stanovništva i poduzimanjem nečovječnih djela prema njima.

233. Iz obrazloženja djela presude u kojem je riječ o učešću optuženog Kornjača Miluna u progonu nesrpskog stanovništva, naređivanjem i ličnim učešćem u zatvaranju muškaraca Bošnjaka, jasno je da je optuženi u ovim radnjama postupao sa diskriminatorskom namjerom, jer su žrtve zločina odabrane isključivo zbog njihove vjerske i nacionalne pripadnosti Bošnjačkom narodu.

234. Nijednu od gorenavedenih radnji optuženi Kornjača Milun nije poduzeo prema srpskom dijelu stanovništva.

235. Sva lica koja je lišio slobode i zatvorio u kontejner na Mostini su pripadali jednoj naciji. Svjedok Tanjo Safet i Paldum Suljo su u svom svjedočenju pomenuli da je u kontejneru bio zatvoreno i lice srpske nacionalnosti, koje je naknadno pušteno, ali je bilo zatvoreno samo zato što je pokušalo pomoći komšijama muslimanske nacionalnosti.

236. Svjedok Paldum Suljo navodi: "U kontejneru je bilo užasno. Bilo nas je 22, bilo je i jedno dijete. A bio je i jedan Dakić, Srbin, njega je Milun zatvorio jer je pokušao da prevede neke muslimane preko Goražda." A Tanjo Safet ističe da je nakon njega Milun ugurao i *Batu* u kontejner koji ga je vozio, samo zato što mu je pokušao pomoći.

---

⁷² Kupreškić, Pretresno vijeće paragraf 615;

237. Naprijed navedeno govori da je optuženi svjesno postupao i zatvarao stanovništvo samo nesrpske nacionalnosti i da je krajnji cilj bio da se smanji broj muslimanskog stanovništva u općini Čajniče.

238. Također, svi segmenti gorepomenutog napada koji su se manifestovali kroz ograničenje slobode kretanja, podizanja barikada i kontrolnih punktova, otpuštanjem sa radnih mjesta, hapšenje i odvođenje na Mostinu, rušenje džamija u Čajniču, za metu napada su imali bošnjačko stanovništvo, a optuženi Kornjača je u radnjama lišavanja slobode i nečovječnog postupanja direktno učestvovao.

239. Optuženom je itekako bila poznata nacionalna, etnička i vjerska pripadnost žrtava napada, budući da su živjeli i boravili na području Čajniča, da su se svi međusobno znali, bili sugrađani i komšije.

240. Kao rezultat progona bošnjačkog civilnog stanovništva sa područja opštine Čajniče na nacionalnoj i vjerskoj osnovi drastično je izmijenjena nacionalna struktura stanovništva, budući da se još uvijek veliki broj bošnjačkog stanovništva nije vratio na ovo područje.

241. Vijeće je kao utvrđenu činjenicu prihvatilo nacionalnu strukturu :

Prema popisu stanovništva Bosne i Hercegovine iz 1991. godine, u nacionalnom sastavu stanovništva opštine Čajniče bilo je 4709 (53 posto) Srba, 4024 (45 posto) Muslimana, 5 Hrvata, 77 Jugoslovena i 141 osoba druge ili nepoznate nacionalnosti.

242. Svjedokinja Fazlagić Ajka je pomenula da su prilikom polaganja zakletve ispred Doma kulture, postrojena lica (vojnici i policajci) na pitanje Duška Kornjače "hoćemo li klati sve muslimane", odgovorali "Hoćemo". Na pitanje tužioca svjedocima - oštećenim, šta misle zbog čega su lišavani slobode i odvođeni na Mostinu, a neki od njih i premlaćivani, svi su odgovorili da je to zbog toga što su muslimani.

243. Vijeće ukazuje da pravilnim tumačenjem odredbe člana 172. stav 1. tačka h) KZ BiH djelo progona se može učiniti svim radnjama koje u cjelini predstavljaju namjerno i teško, međunarodnim pravom suprotno, uskraćivanje osnovnih prava zbog pripadnosti skupini ljudi i zajednici.

---

⁷³ Tadić, Pretresno vijeće paragrafi 697, 710;

244. Diskriminacija predstavlja jedan od elemenata koji je neophodan za dokazivanje počinjenja krivičnog djela progona. Ostala dva elementa progona su ispunjenost svih elemenata za postojanje zločina protiv čovječnosti, i grubo i flagrantno uskraćivanje na diskriminatornoj osnovi nekog temeljnog prava koje je utvrđeno međunarodnim ili konvencionalnim pravom, a koje doseže isti stepen težine kao i druga djela zabranjena članom 172. KZ BiH.

245. Vijeće prihvata stav iznijet u drugostepenoj presudi Apelacionog vijeća Bundalo X-KRŽ-07/419 od 28.01.2011. godine da progon predstavlja *samostalno cjelo i osnova inkriminacije i pravne kvalifikacije jesu zločini protiv čovječnosti progonom, stoga u pogledu jasnoće i preciznosti izreke dovojno je i ujedno pravilno pozivanje na član 172. stav 1. tačka h) KZ BiH uz opisno definisanje kako je taj progon učirjen, kako je to urađeno u izreci presude.*

246. Da je optuženi Milun Kornjača, na način i u vrijeme kako je to navedeno u izreci presude, postupao sa diskriminatornom namjerom realizacije zajedničkog cilja da se izvrši progon cjelokupnog bošnjačkog stanovništva na području opštine Čajniče na nacionalnoj i vjerskoj osnovi, jasno ukazuju provedeni subjektivni dokazi prema kojima je optuženi učestvovao sam ili zajedno sa pripadnicima svoje jedinice u lišenju slobode bošnjačkog stanovništva, a potom i u njihovom nezakonitom zatvaranju u metalne kontejnere, gdje su neki od njih i premlaćivani.

247. U samoj definiciji progona se navodi da zločin progon obuhvata najrazličitija djela uključujući između ostalog djela fizičke, ekonomske ili pravne prirode kojima se krše osnovna ili temeljna prava pojedinca, kao što su pravo na život, na slobodu kretanja, što je optuženi i učinio svojim radnjama prema oštećenim, o čemu će biti više riječi u dijelu koji se odnosi na pojedinačne inkriminacije.

248. Da je optuženi Kornjača Milun učinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti progonom, i to radnjama zatvaranja i drugim nečovječnim djelima slične prirode, Vijeće je van razumne sumnje utvrdilo na osnovu svestrane ocjene svih provedenih dokaza jer je Tužilaštvo dokazalo postojanje svih elemenata krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti, odnosno postojanje širokog i sistematičnog napada na području Čajniča u periodu od aprila do sredine maja 1992. godine, usmjerenog protiv nesrpskog civilnog stanovništva, da je optuženi znao za taj napad i postojanje veze između radnji optuženog Kornjače Miluna i tog napada.

249. Na ovom mjestu Vijeće će dati analizu odlučujućih dokaza na kojima se temelje činjenična utvrđenja u tom pravcu.

250. Vijeće je na osnovu provedenih dokaza utvrdilo da je optuženi Kornjača krivično djelo Zločini protiv čovječnosti učinio progonom i to radnjama zatvaranja i drugim djelima nečovječne prirode.

C. PROGON ZATVARANJEM I DRUGIM NEČOVJEČNIM DJELIMA SLIČNE PRIRODE

i. Zatvaranje

251. Krivično djelo protupravno zatvaranje postoji kada je počinitelj zatočio jednu ili više osoba ili je na drugi način jednoj ili više osoba oduzeta osobna sloboda pri čemu je težina počinjenog djela takva da krši temeljna pravila međunarodnog prava, a počinitelj je bio svjestan stvarnih okolnosti koje su dovele do težine tog čina. Ponašanje je počinjeno kao dio širokog ili sistematskog napada usmjerenog protiv civilnog stanovništva, pri čemu je počinitelj znao za prirodu ponašanja.

252. Vijeće je optuženog Kornjača Miluna našlo odgovornim za radnje zatvaranja kao radnje upravljene protiv temeljnih prava i sloboda čovjeka, odnosno lišavanje slobode bez ikakvog pravnog osnova, pri čemu je isti imao diskriminatornu namjeru, kako je to navedeno u prethodnom dijelu ove presude jer je navedene radnje poduzimao samo prema nesrpskom civilnom stanovništvu što se može zaključiti iz iskaza svih saslušanih svjedoka koji su upravo i govorili o tome kako se zatvarani zbog toga što su Bošnjaci. U presudi Momčilo Krajišnik vijeće MKSJ-a⁷⁴ navodi koji su to elementi "zatvaranja":

1. osoba je lišena slobode
2. lišavanje slobode je proizvoljno, tj; , ne postoji pravni osnov za to

---

⁷⁴ Presuda Tužilaštvo protiv Momčila Krajišnika, paragraf 752;

3. počinitelj je djelovao sa namjerom da tu osobu proizvoljno liši slobode.

253. Ukoliko postoji pravni osnov za lišavanje slobode, onda mora važiti tokom cijelog perioda zatvora, jer lišavanje slobode postaje proizvoljno čim takav pravni osnov prestane da postoji. Protivpravno zatvaranje, izvršeno na diskriminatornoj osnovi, za koje su ispunjeni opšti uslovi za zločin protiv čovječnosti, predstavlja zločin progona.

254. Obilježje djela iz tačke e) člana 172. stav (1) KZ BiH - **zatvaranje**, a koja se optuženom stavlja na teret za tačke **1 (zatvaranje na Mostini) i 1n** (zatvaranje civila iz sela Brdo) optužnice ostvareno je kad je počinitelj zatočio jednu ili više osoba ili je na drugi način jednoj ili više osoba oduzeo slobodu, pri čemu je težina počinjenog djela takva da krši temeljna pravila međunarodnog prava, a počinitelj je bio svjestan stvarnih okolnosti koje su dovele do težine tog čina.

255. Osnovna pravila međunarodnog prava koja se odnose na zatvaranje civila sadržana su u članovima 42. i 43. Ženevske konvencije o zaštiti civilnih osoba za vrijeme rata (Ženevska konvencija IV) 11, u članu 9. Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima (Univerzalna deklaracija) i članu 9. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima (MPGPP). Članom 42. Ženevske konvencije IV propisano je da zaštićena lica mogu biti zatvorena ili internirana jedino ako to apsolutno zahtijeva bezbjednost sile u čijoj se vlasti ta lica nalaze, dok članom 43. Ženevske konvencije IV su zagarantovane minimalne procesne garancije na koje zaštićena lica imaju pravo. Također, odredbom člana 9. Univerzalne deklaracije propisano je da „*niko ne smije biti proizvoljno uhapšen, pritvoren niti proijeran.*“

ii. Druga nečovječna djela

256. Elementi “drugih nečovječnih djela” iz člana 172. stav 1. tačka k) KZ BiH u dosadašnjoj praksi Suda BiH su definisani kao **1. radnje ili propusti težine slične ostalim radnjama** iz člana 172. Stav 1. KZ BiH; **2. da su te radnje ili propusti prouzročili tešku duševnu ili tjelesnu patnju ili ozljedu, odnosno da predstavljaju težak napad na ljudsko dostojanstvo i da su radnje ili propusti namjerno izvršili optuženi ili lice odnosno lica za čije radnje i propuste optuženi snosi krivičnu odgovornost.** Dovoljno je da

povreda ili patnja bude stvarna i ozbiljna, odnosno nije nužno da bude trajna. Međutim, dugoročni efekti počinjenog djela relevantni su kod utvrđivanja njegove ozbiljnosti.

257. Prvostepeno vijeće u predmetu *Momir Savić* navelo je i primjere nečovječnih djela iz prakse MKSJ: sakaćenje ili nanošenje teških tjelesnih povreda; premlaćivanje i druge nasilne radnje; nanošenje povreda; teške povrede tjelesnog ili duševnog integriteta;

258. *Mens rea* za nečovječna djela iz ovog člana zadovoljen je kada je počinitelj u trenutku činjenja ili nečinjenja imao namjeru da nanese tešku tjelesnu ili duševnu patnju ili da izvrši težak napad na ljudsko dostojanstvo žrtve, ili ako je znao da će to njegovo činjenje ili nečinjenje vjerovatno prouzrokovati tešku tjelesnu ili duševnu patnju ili teški napad na ljudsko dostojanstvo i ponio se sa bezobzirnom nepažnjom prema tome.⁷⁵

259. Primjeri drugih nečovječnih djela su: seksualno nasilje (koje nije ograničeno isključivo na fizički nasrtaj na tijelo i koje može obuhvatati; radnje koje ne podrazumijevaju penetraciju ili čak ni tjelesni kontakt, kao na primjer, prisilno skidanje žene u prisiljavajućim i ponižavajućim okolnostima); prisilno skidanje žene i njihovo javno prikazivanje; premlaćivanja; i prisilno premještanje, odnosno prisilno raseljavanje civila koje se može odvijati unutar državnih granica; ovo premještanje ne mora nužno biti trajnog karaktera.⁷⁶

260. Optužnicom se optuženom Kornjača Milunu stavljalo na teret da je druga nečovječna djela iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkom k) KZ BiH poduzimao radnjama iz tačkaka 1, 1a, 1b, 1c, 1d, 1e, 1f, 1g, 1j i 1k izmijenjene optužnice. Sud je kao što je naprijed rečeno izvršio spajanje tačkaka iz dispozitiva optužnice i to (1a, 1b, 1c, 1d, 1e, 1f, 1h, 1i i 1j) u tačku 2 optužnice, nalazeći ga odgovornim da je prema licima zatočenim u kontejneru na Mostini poduzimao nečovječne radnje u namjeri nanošenja teških i fizičkih i duševnih patnji, što je kod lica Korora Rasima, Agović Mehmeda, Omeragić Safeta, Paldum Sulje, Šeko

---

⁷⁵ Presuda Savić Momir, broj , datum

⁷⁶ Vidjeti, npr. Akayesu, Prvostepena presuda ¶ 697; Simid i drugi, Prvostepena presuda ¶ 78; Stakid, Presuda Žalbenog vijeda ¶ 317; Brima, Presuda Žalbenog vijeda ¶ 184.

Dževada, Tanjo Safeta, Trgo Mehmeda, Šehović Dede, Čaušević Jusufa i Hurlov Hamde zaista prouzrokovalo teške tjelesne ili duševne patnje.

1. TAČKA 1 IZREKE PRESUDE (zatvaranje na Mostini)

261. Vijeće je pod tačkom jedan izreke presude oglasilo krivim optuženog Kornjača Miluna za krivično djelo Zločini protiv čovječnosti progonom i to radnjama zatvaranja. Vijeće je našlo odgovornim optuženog da je zajedno sa pripadnicima jedinice "Plavih orlova" lišio slobode Paldum Sulju, Šeko Dževada, Omeragić Safeta, Tanjo Safeta, Korora Rasima i Hurlov Hamdu, nakon čega su iste bez ikakvog pravnog osnova zatočili u metalni kontejner dimenzija 2,5m x 3,5m na Mostini, gdje su zatočenici držani u nehumanim uslovima u krajnje skućenom prostoru, bez adekvatnog smještaja, dovoljno zraka, svjetlosti, hrane i vode.

262. Iako je Tužilaštvo tačkom 1. izmijenjene optužnice teretilo optuženog za Zločine protiv čovječnosti progonom i to radnjama zatvaranja i drugim nečovječnim djelima, Vijeće ga je našlo odgovornim da je svojim radnjama iz tačke 1. počinio Zločine protiv čovječnosti progonom i to zatvaranjem.

263. Na osnovu provedenih dokaza Vijeće je utvrdilo drugačije činjenično stanje, te izvršilo intervenciju u činjeničnom supstratu **tačke 1.** optužnice Tužilaštva BiH tako što je ispustilo imena nekih oštećenih za koje je tužilac tvrdio da je optuženi naredio njihovo zatvaranje i to: Gluščić Envera, Homoraš Ramiza, Trgo Hajrudina, Čaušević Salku, Gabela Fuada i Hasović Hasana. Vijeće cijeni da navedenom intervencijom optuženi nije doveden u nepovoljniju poziciju, s obzirom da tačka 1. optužnice predstavlja preciziranje radnje počinjenja optuženog prema oštećenim čija imena su navedena u toj tački, a djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) KZ BiH za koje ga Sud oglasio krivim učinio je prema civilnom nesrpskom stanovništvu općine Čajniče.

264. U formalnom smislu Vijeće nije donijelo oslobađajuću presudu da je Kornjača Milun naredio zatvaranje oštećenih Gluščić Envera, Homoraš Ramiza, Trgo

---

¹⁸² *Galid*, Prvostepena presuda ¶ 153; *Krncjelac*, Prvostepena

Hajrudina, Čaušević Salku, Gabela Fuada i Hasović Hasana, već je samo izostavilo taj činjenični sadržaj koji se ima smatrati presuđenom stvari.

265. Suprotno postupanje, rezultiralo bi donošenjem više vrsta presuda za jedno isto djelo, što u skladu sa imperativnim odredbama procesnog i materijalnog krivičnog prava i pravnim stanovištima, nije moguće.

266. Imajući u vidu elemente djela zatvaranja odnosno da je osoba lišena slobode, da je lišavanje proizvoljno i da je počinitelj djelovao sa namjerom, Sud je u konkretnom slučaju utvrdio ispunjenost navedenih elementa bića krivičnog djela iz člana 172. stav 1. tačka h) zatvaranjem te ga za isto i oglasio krivim.

267. Na okolnost uslova pod kojima se određeno lice može lišiti slobode svjedok **Hasović Hamdija** između ostalog navodi: "*Zbog narušavanja javnog reda i mira moglo se lice privesti u stanicu, izdati mu rešenje o zadržavanju najduže 24 sata. Napiše mu se Rešenje o lišenju, zadržavanju i najduže je to moglo trajati 24 sata. A ko je ta rešenja izdavao, potpisivao? Ta rešenja je dežurni pisao uz ovlaštenje načelnika ili komandira jer su oni imali, imali ovaj ovlaštenja da, da mogu, da mogu u odsustvu recimo šefa da mogu potpisati rešenje o zadržavanju. A šta je nakon toga bilo s tim licem kcji je tako zadržan? Šta je nakon toga, lice se pusti ili ako ima potrebe procesuirati po kratkom postupku recimo moglo se i to raditi mada je slabo toga bilo po kratkom postupku da se odma sudiji vodi, da mu se izriče neka mjera ili šta ja znam.*"

268. U konkretnom slučaju radilo se o postupanju vojske, a ne policije, te prema navodima saslušanih svjedoka niti jedno lice nije bilo obaviješteno o razlozima hapšenja niti su dobili ikakvu odluku o periodu zatočenja u kontejneru na Mostinu i osnovu zatočenja.

269. Po ocjeni ovog Vijeća **za tačku 1** izreke ove presude Tužilaštvo BiH je van razumne sumnje dokazalo da je optuženi lično lišio slobode Paldum Sulju, Šeko Dževada, Omeragić Safeta, Tanjo Safeta, Korora Rasima, a što su saglasno potvrdili i svjedoci koji su preživjeli zatvaranje, dok je na okolnost zatvaranja Hurlov Hamde i uloge optuženog svjedočio sam oštećeni svjedok Hurlov Hamdo, te ga ovo Vijeće za zatvaranje naprijed navedenih lica nalazi odgovornim po individualnoj krivičnoj odgovornosti iz člana 180. stav 1. KZ BiH.

(ii) Zatvaranje Paldum Sulje, Šeko Dževada, Tanjo Safeta i Korora Rasima, Omeragić Safeta

270. Da je optuženi Kornjača Milun u periodu od 16. aprila 1992. godine do sredine maja 1992. godine nedaleko od Čajniča lično lišio slobode oštećene civile Paldum Sulju, Šeko Dževada, Omeragić Safeta, Tanjo Safeta, Korora Rasima, na Mostini gdje su na punktu dežurali pripadnici jedinice "Plavi orlovi" i policije Stanice javne bezbjednosti Čajniče, te da su ih bez ikakvog pravnog osnova zatočili u metalni kontejner potvrdili su pored svjedoka .....i sami oštećeni, koji su preživjeli zatvaranje na Mostini **Paldum Suljo, Šeko Dževad, Omeragić Safet, Tanjo Safet, Korora Rasim** saglasno izjavljujući da ih je optuženi Kornjača Milun zaustavio, a zatim zatvorio u metalni kontejner i da su se svi zajedno nalazili zatvoreni u krajnje nehumanim uslovima.

Na okolnosti svog zatvaranja svjedočio je svjedok Paldum Suljo, te svjedoci Šeko Dževad .....Svjedok Paldum Suljo je prvi zatvorenik metalnog kontejnera, koji je lišen slobode od strane optuženog Kornjače Miluna 16. aprila 1992. godine. Opisujući svoje hapšenje na Mostini svjedom Paldum Suljo navodi: *"Kada sam došao do Mostine, gdje je punkt, video sam masu naroda, vojnika. Dok sam prilazio kontejneru na jedno 20-tak metara otprilike, preda me je izašao Milun Kornjača".* Svjedok dalje navodi da je dok mu je optuženi Milun Kornjača prilazio sa automatom u ruci, razmišljao da pritisne gas i da ga pregazi, a onda je shvatio da je njegov život vrijedniji. Nakon što ga je optuženi zaustavio, počeo ga je tući i tukao ga je sve do ulaska u kontejner. Dok ga je tukao, optuženi ga je vrijeđao i psovao mu majku, oca i balije. Prema navodima svjedoka, Duško Kornjača, inače predsjednik Kriznog štaba Čajniče, pustio ga je na slobodu i tom prilikom mu rekao da vraća uslugu za događaj iz marta mjeseca te godine, kada je Paldum Suljo stao svojim vozilom i prevezao Miluna Kornjaču i Duška Kornjaču do Čajniča nakon što su imali saobraćajnu nesreću. Na molbu svjedoka Paldum Sulje da pusti i Čolak Safeta, ovaj je i pušten, iako se Milun Kornjača protivio puštanju ljudi. Svjedok **Šeko Dževad** se prisjeća da je zatekao Paldum Sulju u kontejneru, i navodi da su nakon toga svi koji su dolazili na punkt zarobljavani i ubacivani u kontejner *"Safet Tarjo, Omeragić Safet, zatim Alikadić, onda je bilo još ljudi koje nije lično poznavao"*.

.....Za ovo Vijeće je jasno da svjedok Paldum Suljo nema dileme u pogledu identiteta optuženog Kornjača Miluna i .....koje pominje u vezi svog zatvaranja i premlaćivanja na Mostinu. Kako svjedok Paldum Suljo navedeni događaj opisuje detaljno, jasno i dosljedno pri tome ne isključujući prisustvo .....a izričit je u tvrdnji da je kao glavnog izvršioca njegovog hapšenja, zatvaranja i premlaćivanja označio optuženog Kornjača Miluna, Vijeće je iskaz svjedoka Paldum Sulje prihvatilo uvjerljivim, tačnim i vjerodostojnim.

272. Na okolnost svog lišavanja slobode svjedočio je svjedok **ŠEKO DŽEVAD** te svjedoci Paldum Suljo, Tanjo Safet, Omeragić Safet, Milović Ratimir. Svjedok Šeko Dževad opisujući dan kada je lišen slobode od strane optuženog Kornjača Miluna navodi da su ga na punktu na Mostini zaustavili naoružani vojnici, koji su pretresli njegov automobil i tražili mu dokumente. Nakon što su vojnici pročitali da je on Šeko Dževad odmah su o tome obavijestili optuženog Kornjača Miluna riječima „*evo ga, došao je...*“. Nakon što mu je prišao Kornjača Milun, isti mu se obratio riječima „*gdje si ti, od kada te čekamo i onda mu je počeo psovati majku i počeo me udarati*“. Na upit tužitelja da li je od ranije poznavao Kornjača Miluna, svjedok navodi da ga je znao iz viđenja, ali ga nije lično poznavao, nakon čega ga je svjedok prepoznao u sudnici. Nakon premlaćivanja, svjedok Šeko Dževad navodi da ga je optuženi Kornjača doveo do kontejnera i rekao mu da ulazi u kontejner. Da je Šeko Dževad

lišen slobode od strane Kornjača Miluna, koji ga je nakon prelaćivanja ubacio u kontejner potvrdili su i svjedoci Paldum Suljo i Tanjo Safet. Svjedok **Paldum Suljo** koji je prvi zatvoren u kontejner vidjeo je prelaćivanje Šeko Dževada od strane optuženog Kornjače, kroz odškrinuta vrata kontejnera, te navodi: "*Milun ga je zavalio pred samim kontejnerom i izvadio nož sa bajonetom i zavratio mu kravatu, a onda je Aco Popović rekao nemcj ih tu klati, vodit ćemo ih .....*", onda je optuženi spustio bajonet i ubacio Šeko Dževada u kontejner, dok je svjedok Tanjo Safet svjedočio samo na okolnosti prelaćivanja Šeko Dževada od strane optuženog Miluna Kornjače, ne navodeći ko ga je lišio slobode i ubacio u kontejner. Za ovo Vijeće je nesporno da je Šeko Dževad lišen slobode na Mostini od strane optuženog, 16. aprila 1992. godine, nakon čega je držan u metalnom kontejneru u krajnje nehumanim uslovima bez ikakvog pravnog osnova. Svjedok Šeko Dževad navodi da je kontejner napustio zajedno sa Tanjo Safetom i da ih je oslobodio Duško Kornjača, brat Miluna Kornjače i predsjednik Kriznog Štaba Čajniče, što je potvrdio i svjedok Ratimir Milović. Opisujući način na koji su pušteni sa Mostine, svjedok Šeko Dževad navodi da ih je Duško Kornjača prvo uveo u kafanu na Mostini i dok su ga čekali čuli su svađu između Duška Kornjače i Miluna Kornjače oko puštanja zatvorenika iz kontejnera, nakon čega im je Duško rekao da krenu za jednim vojnikom. Vojnik ih je kroz šumu doveo na glavni put gdje ih je čekao Duško Kornjača u Golf-u i odveo ih u krizni stab u Čajniču. Tu je došao i Živković Milorad koji se izvinio Šeko Dževadu zbog hapšenja, jer se radilo o nesporazumu, te je tu dao obećanje da će mu pomoći da izađe iz Čajniča, što je poslije i uradio. Odbrana je unakrsno ispitujući svjedoka isticala okolnost da vrata kontejnera nisu bila zatvorena već su bila pritvorena na taj način ukazujući da lica nisu bila zatvorena, međutim činjenica pod kojim okolnostima su lica zatočena, nakon što su prelaćena, da su se svuda okolo nalazili naoružani vojnici, činjenica da li su vrata bila zaključana ili ne nije od značaja za dokazivanje da li se radi o protupravnom zatvaranju. Također je i Milović Ratimir potvrdio da je *Doktor*, kako je nazivao Duška Kornjaču rekao nekom mladiću da idu prema Goraždu da niko ne vidi.

273. Na okolnosti lišavanja slobode **TANJO SAFETA na osnovu člana 273. stav 2. ZKP BiH** učinjen je izuzetak od neposrednog izvođenja dokaza saslušanjem svjedoka **Tanjo Safeta zbog lošeg zdravstvenog stanja, te uložen**

zapisnik o njegovom saslušanju⁷⁷. Pored toga na okolnost lišenja slobode Tanjo Safeta saslušani su u svojstvu svjedoka Šeko Dževad, Paldum Suljo i Đerić Desimir. Nesporno je da je Tanjo Safet zatvoren u kontejner na Mostini 16. aprila 1992. godine, što je potvrdio i sam svjedok Tanjo, a saglasno tome i svjedoci Paldum Suljo i Šeko Dževad koji su se već nalazili u kontejneru kada je on doveo. To je potvrdio i svjedok Đerić Desimir član Kriznog štaba koji je naveo da ga je zvala kćerka Tanjo Safeta kako bi mu pomogao, jer je zatvoren na Mostini, ali on ništa nije mogao uraditi. Međutim jedino svjedok Tanjo Safet od svih ispitanih svjedoka opisuje događaj lišenja slobode, dok svjedoci Paldum i Šeko samo potvrđuju da je imao vidne povrede na tijelu od premlaćivanja kada je ubačen u kontejner, pri čemu nisu vidjeli ko ga je premlaćivao. Opisujući događaj lišenja slobode, i kako je zajedno sa *Batom* pokušavao napustiti Čajniče i zaustavljen na Mostini, svjedok Tanjo Safet navodi: *"Nas dvcjica smo izlasku iz kafane krenuli prema mom vozilu. U tom momentu meni su prišla dvcjica srpskih vcjnika i uhvatili me za ruke u narrjери da me ubace u kontejner. U tom momentu ja sam video i Korrjača Miluna kcji je stajao pored tih vcjnika i u jednom momentu rekao: "Ne damo Tanju za stotinu četnika". Dok je mene Korrjača Milun udarao ispred kontejnera ja sam vidio da su srpski vcjnici ubacili u kontejner i Batu. Nakon toga i mene su ubacili u metalni kontejner."* Na okolnost ko ga je lišio slobode, svjedočio je samo Tanjo Safet, dok drugi saslušani svjedoci na te okolnosti ili nisu mogli vidjeti zato što su bili zatvoreni u kontejneru ili su bili zatvoreni poslije Tanjo Safeta. Međutim, u svom iskazu svjedok Tanjo Safet detaljno opisuje način na koji je bez pravnog osnova lišen slobode na Mostini od strane optuženog Miluna Kornjača i ubačen u metalni kontejner. Također svjedok Tanjo Safet opisuje kako ga je upravo brat Miluna Kornjače, Duško Kornjača oslobodio iz kontejnera i unatoč protivljenju Miluna Kornjače. Vijeće je uočilo da postoji nesaglasnost iskaza Tanjo Safeta u odnosu na iskaz Šeko Dževada vezano za činjenicu sa kim je Tanjo napustio Mostinu, jer Tanjo Safet navodi da je Mostinu napustio sa Bekto Redžom, dok Šeko Dževad navodi da je on napustio Mostinu sa Tanjo Safetom. Za ovo vijeće je nesporno da su lica puštena sa Mostine od strane Duška Kornjače, te da su preživjeli zarobljavanje i premlaćivanje, a pod kojim okolnostima se to desilo, za Vijeće nije bilo od osobitog značaja za utvrđivanje krivične odgovornosti optuženog

---

⁷⁷ Zapisnik Tužilaštvu Bosne i Hercegovine o saslušanju svjedoka Tanjo Safeta, pod brojem T-20 KTRZ

Kornjače za poduzete i zabranjene radnje zbog kojih je ovom presudom oglašen krivim.

274. Samo svjedok **KORORA RASIM** je svjedočio na okolnost svog zarobljavanja, navodeći vrijeme i mjesto gdje se to desilo, a u vezi toga pomenuo i ime optuženog. U vezi ovog događaja svjedoci Čolak Himzo i Čolak Mirzet su potvrdili da je Korora Rasim bio uhapšen na radnom mjestu i među prvim odveden na Mostini, zajedno sa Čaušević Dervišom i Čolak Salihom, da je i premlaćivan, ali nisu navodili ime osobe koja ga je uhapsila.. Navode da je Korora Rasim, kada je pušten, pokazao povrede Čolak Himzi koje mu je nanio Milun Kornjača premlaćivanjem. Svjedok Korora Rasim opisujući trenutak lišavanja slobode navodi: *“ Prolazili smo pored “Express” restorana, a iz restorana je izašao Milun Kornjača i .....da me vode na Mostinu”*. Svjedok također opisuje kako ga je optuženi Kornjača Milun premlaćivao na Mostini, a o čemu će biti više riječi u dijelu obrazloženja tačke 2. optužnice. I ovaj svjedok navodi da je njegovom oslobađanju sa Mostine doprinjeo Duško Kornjača.

275. Nesporno je da je **OMERAGIĆ SAFET** bio zatvoren na Mostini u metalnom kontejneru što je potvrdio lično kao i svjedoci Tanjo Safet i Paldum Suljo. Opisujući hapšenje na Mostini, svjedok Omeragić Safet navodi da je nakon što zaustavljanja na Mostini i nakon što ga je optuženi Kornjača udario, ubačen u kontejner u kojem su se već nalazili Šeko Dževad, Bekto i Tanjo Safet. Navodi da je zajedno sa svojom majkom, sinom i kćerkom krenuo prema Goraždu u svom autu “Yugo” crvene boje, te da su ga na Mostini na barikadi zaustavili naoružani vojnici i naredili da izađe. Nakon toga mu je prišao Milun kojeg je poznavao “iz grada”, koji je bio u društvu vojnika “četnički” obučenih, te su ga svi oslovljavali sa *Vcjevodo*. Svjedok *da je ističe, da mu se optuženi nakon što mu je prišao obratio sa rječima “Braćo četnici jebem li vam majku, znate li vi koga smo mi uhvatili”, nakon toga ga je udario u predio lica i ubacio u kontejner*. Svjedok Omeragić Safet navodi da je bio u dosta lošem stanju, zbog ranije zadobijene rane. Opisujući uslove boravka u kontejneru navodi: *“Ja sam jednom zamolio da mi sin ovaj pošto sam mor'o prevjati nogu pošto je bila opekotina trećeg stepena, ovaj zamolio sam da da me puste da mi sin prevje nogu ovaj nisu me pustali.”*

276. Ovaj činjenični navod potvrđuje i svjedok Paldum Suljo koji je pokušavajući da se sjetiti Omeragić Safeta rekao: “ *najverovatnije se radi o tom čovjeku, Omeragić Safetu, kcji je bio ranjen, kcji je bio bolestan i koji je tražio vodu, i tražio je da se previje, bila mu je otvorena rana na nozi. Ali obzirom da nisu ratna dejstva bila, nije bilo nigdje ranjen u ratu, on je radio u Potjedi, da se neka eksplozija gore dogodila, i da je u Potjedi ranjen od te eksplozije*”. A svjedok Tanjo Safet potvrđuje : “Sjeća se da je Omeragić Safet bio u kontejneru i plakao i nije mogao izdržati”.

277. Na osnovu provedenih dokaza prema ocjeni Vijeća Tužilaštvo je van razumne sumnje dokazalo da je optuženi Kornjača Milun lišio slobode bez pravnog osnova lica Paldum Sulju, Šeko Dževada, Tanjo Safeta, Korora Rasima i Omeragić Safeta, te ih nakon toga zatvorio u metalni kontejner i držao u krajnje nehumanim uslovima. Iskazima ovih svjedoka Vijeće je poklonilo punu vjeru jer su o odlučnim činjenicama svjedočili na način koji ne otvara dilemu da se događaj desio na drugačiji način od onog što su ovi svjedoci lično doživjeli, vidjeli, čuli i o tome svjedočili. Vijeće nije našlo razlog na osnovu kojih bi moglo eventualno zaključiti, da su ovi svjedoci imali motive, niti je odbrana u tom pravcu ukazivala, da optuženog Miluna Kornjaču neosnovano terete za nešto što nije učinio.

(iii) Zatvaranje Hurlov Hamde

278. Svjedok Hurlov Hamdo navodi da je zaustavljen i po naredbi optuženog Kornjača Miluna prebačen na Mostinu u kontejner. U vezi toga kaže: “ *Ja sam uhvaćen na trgu iznad doma. Jednostavno je naredio stani, ja sam stao, zavrni majicu okreni se*”, nakon toga je optuženi Kornjača, kojeg je Hurlov Hamdo poznavao od ranije, pozvao vojnika Tošića i rekao mu da ga odveze na Mostinu. Prema navodima svjedoka Hurlova, te prilike optuženi Kornjača je još rekao : “*Vodi ga, kaže, on je bio među rezervnim sastovom, bio je najopasniji...*”. Prilikom hapšenja stavio ruke iznad glave i onda ga je na Mostinu odvezao vojnik Tošić, dok optuženi Milun Kornjača sa njima nije išao. Kada je doveden u metalni kontejner tamo je zatekao Safeta Kuveliju, i svaki dan je pristizalo sve više ljudi, ne može im se sjetiti imena.⁷⁸ Metalni kontejner je napustio zbog lošeg zdravstvenog stanja i problema sa bubrezima, a nakon što je odveden na ispumpavanje vode u bolnicu u

Pljevlja više nije ni vraćen na Mostinu. Svjedok Salko Čaušević u svom iskazu navodi: *“Kasnije sam stigao u Prjepoje. Po izlasku iz Čajniča sreo sam u Prjepoju Hurlov Hamda kcji mi je tom prilikom ispričao da su ga uhapsili Duško Tadić zvani Rusovac, Vejo Tadić i Milun Kornjača, da su ga premlaćivali, a ja sam lično bio svjedok da je Hurlov Hamdo i u Prjepoju usled toga mokrio krv, i jako se otežano kretao.”*⁷⁹

279. Iz naprijed navedenih iskaza svjedoka proizlazi da uloga optuženog prilikom hapšenja svjedoka Hurlov Hamde jeste da ga je lično zaustavio i naredio njegovo odvođenje na Mostinu.

280. Niz iskaza svjedoka ne proizlazi da je neko od zatvorenih lica dobio pismenu dokumentaciju o njihovom zatvaranju. O tome je pored Hamdije Hasovića govorio Šeko Dževad koji je na upit tužioca da li ste dobili pismenu dokumentaciju o zatvaranju izjavio: *“Ma ništa, nisam nikad”*.

281. Kao što je navedeno u uvodnom dijelu obrazloženja tačke 1) izreke presude Vijeće je iz činjeničnog dijela ispustilo imena oštećenih **Gabela Fuada, Gluščić Envera, Hasović Hasana, Homoraš Ramiza, Trgo Hajrudina i Čaušević Salke** ne donoseći oslobađajuću presudu da je Kornjača Milun naredio zatvaranje gore navedenih oštećenih, već je samo izostavilo taj činjenični sadržaj koji se ima smatrati presuđenom stvari.

282. Na okolnost hapšenja **Gabela Fuada**, svjedočio je Gabala Almas njegov otac, koji se prisjeća da je taj dan sjedio sa obojicom svojih sinova, kada je došla njegova snaha Vinka i rekla njegovom sinu Fuadu da je srela optuženog Miluna Kornjaču *kcji je poručio da mu se javi (Gabela Fuao), a ako se ne javi da će poslati patrolu po njega*. Te prilike je sam svjedok rekao svom sinu Fuadu Gabeli da se ode javiti u policiju i bio je siguran da mu se neće ništa desiti, obzirom da je bio u dobrim odnosima sa svima u Čajniču. Svjedok se još prisjeća da je te prilike zajedno sa njegovim sinom bio i **Hasan Hasović**, te da su zajedno čekali Miluna Kornjaču. Svjedok još navodi: *“i on je doje otišo i kasnije sam ja sišo sam jednom, u 6 sati je on odveden na Mostinu on i ovaj Haso Hasović. Cijeli su dan presjedili đe*

---

⁷⁸ Svjedočenje svjedoka Hurlov Hamde od dana 13.01.2012.godine, transkript strana 21/22;

⁷⁹ Zapisnik o saslušanju svjedoka Salka Čauševića, broj 10.04.2003.godine, Kantonalni sud u Goraždu;

je Milun bio čekali su njega dok ne dođe ja ne znam i da li je tada došo i tada ne, i to ne znam, a uglavnom su čekali njega i do 6 sati pred hotelom sjedio na stolici on i onaj, bio je i ...sa njima, u mene komšija eto i on je umro.” Nesporno je da je Gabela Fuad pozvan od strane Miluna Kornjače da mu se javi, ali svjedoku nije poznato da li je njegov sin dočeka Miluna Kornjaču, prema njegovim riječima snaha Vinka i .....bili tu kada je Gabela Fuada i Hasana Hasovića Tansković odvezao na Mostinu. Svjedok Gabela Almas je jedini svjedok koji je u svom iskazu pomenuo svjedoka Hasana Hasovića da je zajedno sa njegovim sinom čeka Miluna Kornjaču, ali ni za ovog svjedoka Tužilaštvo nije izvodilo dokaze na okolnost lišavanja slobode i ko ih je lišio slobode. Na pitanje optuženog kako je znao da Hasan Hasović i Gabela Fuad baš čekaju njega (optuženog) i odakle je on trebao da dođe, svjedok je odgovorio da mu je to rekao Goran Tanović. Kod ovakvog stanja stvari, Vijeće na osnovu iskaza samo jednog svjedoka koji nije bio očevidac događaja i usljed nedostataka potkrepljujućih dokaza nije moglo van razumne sumnje utvrditi da je optuženi Kornjača Milun naredio ili lišio slobode Gabela Fuada i Hasana Hasovića.

283. Na okolnost hapšenja lica **Trgo Hajrudina** svjedočili su svjedoci Trgo Rabija, ..., Pita Arifa, Pirija Ibrahima, Bičo Safet, Pita Avdo. Prema navodima svjedoka nije sporno da je u hapšenju Trgo Hajrudina učestvovala i vojska i policija, no čak i svjedoci očevici događaja pominju različite osobe koje su učestvovala u hapšenju. Tako svjedoci Pita Arifa, Trgo Rabija i Pirija Ibrahim su bili očevici događaja, svi su potvrdili da je Trgo Hajrudin bježao, a da su ga ganjale uniformisane osobe. Svjedokinja Pita Arifa ističe da je dobro poznavala Hajrudina kao prvog komšiju, te da su ga taj dan ganjali policajci, pri čemu nije navela ime nekog od policajaca. Ista svjedokinja nakon što joj je prezentiran iskaz iz istrage koji je dala djelatnicima SIPA-e u kojem je rekla da je “vojska “gonila” Trgo Hajrudina”, nije mogla pojasniti razlike između iskaza iz istrage i onog datog na glavnom pretresu u pogledu lica koji su hapsili Trgo Hajrudina. Na traženje branioca da pojasni svjedokinja je i dalje tvrdila da se radilo o pripadnicima policije, ali i da je u tom periodu bilo mnogo uniformisanih lica. Svjedok Pirija Ibrahim⁸⁰ opisujući hapšenje Trgo Hajrudina govori da je u tom periodu hapsila i vojska i policija, te da je vidio hapšenje Čaušević Juse, Trgo Hajrudina i Hamdije Albanca. Svjedok **Pirija**

Ibrahim se sjeća da je bio vani, kada se ispred kuće Trgo Hajrudina zaustavio automobil marke GOLF, a unutra su bili Dragutin milicioner i Žika.

.....

.....

.....

.....

.....

.....Svjedok zna da su Trgo Hajrudina tek poslije uhvatili, odveli na Mostinu gdje je i ubijen. Svjedok Trgo Rabija, majka Trgo Hajrudina svjedoči da je Živković Milorad lično nju pitao "Što se Hajro pravi budala i tježi od policije", misleći na događaj hapšenja kada su policajci došli po njega kući.. Svjedokinja dalje navodi da je taj dan Hajrudin došao do njihove vikendice i da su ga tu slobode lišili Tadić Veljo i tzv. Rus, što joj je lično ispričao Trgo Hajrudin. Svjedok Homoraš Sulejman je rekao "Sreo sam Živković Milorada koji mi je ovako rekao: "Sujo, Bog te jebo, zašto se onaj tvcj šura ne preda policiji"?, a šura mu je bio Trgo Hajrudin.

284. Svjedok Bičo Safet je čuo da su Trgo Hajrudina odveli pripadnici policije, a svjedok Pita Avdo navodi da je jedne prilike vidjeo kako kroz sokak bježi Trgo Hajrudin od dvojice vojnika. Svjedoci su potvrdili da je u tom periodu hapsila i policija i vojska, a konkretno za hapšenje Trgo Hajrudina ima više dokaza koji ukazuju da su to izvršili pripadnici policije, a što su potvrdili Pita Avdo, Pirija Ibrahim i Pita Arifa.

285. **Svjedoci Šišić Hajrudin i Šišić Hatidža** svjedočili su na okolnosti odvođenja **Glušćić Envera** od strane Živković Milorada. Navedeni svjedoci nisu bili očevici događaja, već su o predmetnom događaju svjedočili prema kazivanju majke Glušćić Envera. Svjedoci Šišić Hajrudin i Šišić Hatidža saglasno navode da je Enver odveden 6. maja u 4 sata ujutro, a da je u lišavanju slobode učestvovao optuženi Živković, jer je Glušćić Ševala (majka Šišić Hatidže, a punica Šišić Hajrudina) govorila da se obraćala Žiki sa pitanjima "Gdje vodite, što ga vodite, Žika ti znaš mcje dijete", a Žika joj rekao da imaju dojavu da Enver ima radio stanicu. Prilikom lišavanja slobode bili su prisutni samo majka i sin Glušćić Enver. Svjedok Šišić Hajrudin u svom iskazu ističe da je sa punicom razgovarao još u toku rata, i da mu

---

⁸⁰ Svjedok Pirija Ibrahim svjedočio na nastavku glavnog pretresa dana 22.08.2011. godine;

je rekla da su Envera odveli Živković Milorad i Kornjača Duško, dok je svjedokinja Hatidža navela da je njena majka veoma dobro poznavala Živkovića, te da je u prepričavanju događaja sa Živkovićem ponovila riječi kojim mu se obraćala. Iz naprijed navedenog jasno proizilazi da nijedan svjedok nije spominjao optuženog Miluna Kornjaču kao lice koje je lišilo slobode Gluščić Envera

286. Vijeće je zaključilo da Tužilaštvo nije dokazalo van razumne sumnje da je lice po imenu **Homoraš Ramiz** lišilo slobode optuženi Kornjača Milun. Na okolnosti lišavanja slobode ovog oštećenog svjedočio je svjedok Trgo Selim koji u svom iskazu navodi da je hapšenje muslimana vršila Milunova vojska, ali ne zna po čijem naređenju da li Žikinom ili Milunovom. Na pitanje vezano za Homoraš Ramiza svjedok je uopćeno odgovorio da je hapsila vojska, ali u kontekstu hapšenja nije pomenuo konkretno učešće optuženog Kornjača Miluna.

287. **Vezano za lišavanje slobode Čaušević Salke**, Tužilaštvo je u toku krivičnog postupka odustalo od tačke 1e) optužnice koja se odnosi na oštećenog Čaušević Salku, a *optuženom Kornjača Milunu stavjalo se na teret da je 24.aprila 1992.godine naredio Tadić Dušku i vojniku zv. Čebevac da liše slobode Čaušević Salki, nakon čega su ga zatvorili u metalni kontejner odakle ga je nepoznati pripadnik jedinice "Plavi orlovi" izveo i vršio premlaćivanje nad njim*, ali samo od radnje mučenja Čaušević Salke, te je tužilac pod tačkom 1. izmijenjene optužnice dodao lice Čaušević Salko, stavljajući na teret optuženom i dalje njegovo zatvaranje na Mostini

288. Na okolnost zatvaranja **Čaušević Salke** Tužilaštvo BiH je uložilo zapisnik o saslušanju Čaušević Salke, zatim je saslušalo svjedoke Gabela Midhata, Hamdiju Hasovića i Šuman Senadu. U Izjavi Čaušević Salke uložene pod rednim brojem T-15A se navodi: *"Dana 24.04.1992. godine izišao sam iz stana u narjjeri da kupim cigarete i druge sitnice, pa kada sam se vraćao prema stanu i došao naspram ulaza u stan, pored mene je naglo stalo putničko auto marke Lada, bijele boje, iz kojeg je izišao mladi čovjek naoružan automatskom puškom, sa nekoliko bombi koje je imao na prsluku, obratio mi se riječima, citiram: „Stani, ruke u vis“, završen citat. Najerao me je da podignem ruke i da se naslonim na vozilo Lada niva, a zatim me pretrasao. Na ocjeći, odnosno na kaišu je imao i nož. Ja tog čovjeka poznajem od ranije, mi smo ga zvali Rusovac, budući da je njegov otac imao nadimak Rus, a njegovo ime je Duško Tadić. Kada me je pretresao, on i njegov kolega,*

koga ja poznajem kao Čebovca, jer je njegov otac koji je inače po zanimanju kovač, imao nadimak Čebo. Naredili su mi i ugurali me u vozilo Lada Niva. Mladić koga sam označio kao Čebovac, sjeo je za volan i on je vozio automobil. Kod njega na mjestu suvozača je sjeo Tadić Duško, koji je već u fazi kada su mi prilazili repetirao svoju automatsku pušku, preko ramena okrenuo cijev automatske puške prema meni. Ona je bila uperena meni u predjelu glave, odnosno vrata i prsju. Primjetio sam da me pomno prati u retrovizoru automobila. Oni su krenuli iz Čajniča u pravcu Pijevaja, odnosno Mostine." Svjedok opisuje i kako je napustio Mostinu nakon što je pretučen: " ...Ušao je u jedan putnički automobil, samnom su bila dva čovjeka, povezli su me sa Mostine u pravcu Čajniča, na djelu puta koji se zove Hladne vode zaustavili su automobile, pomogli su mi da izađem iz automobile i naredili da legnem u kanal koji se nalazio na lijevoj strani puta gledajući iz pravca Mostine prema Čajniču, kada sam legao u kanal neko mi je skinuo povez sa očju...naređeno mu je da ne smije podići glavu i gledati".

289. U vezi premlaćivanja, svjedok se nije mogao izjasniti ko ga je tukao, jer su mu oči bile vezane, no Tužilaštvo je izmijenjenom optužnicom odustalo od mučenja Čaušević Salke i tačke 1e optužnice, te je Sud donio odbijajuću presudu za tačku 1e.

290. Svjedok Hamdija Hasović je svjedočio na okolnosti lišavanja slobode i ne postojanja pravnog osnova hapšenja, pa opisujući hapšenja po Čajniču za **Čaušević Salku** navodi: "Ja sam jedne prilike gledao svojim očima kad su u Veja Tadić koji je vozio nivu od Vatrogasnog doma, crvenu mog komšiju Salihu Čauševića koji je alarahmetile, preminuo, odvezli i vjerovatno prema Mostini, a to su sve nagađanja ne zna se gdje je vođen, poslije određenog vremena je vraćen do negdje na, na ulaz u grad otprilike, onda se izbacio iz auta i zaprijetio mu se da, da do određenog vremena recimo pola sata ne smije podići glavu i ne smije se odvezati." Svjedok Gabela Midhat govori o licu Čaušević Seji i da je čuo da su ga odveli na Mostinu i gore „išibali“, ali nije vidio ko je to uradio.

291. Ni sam svjedok Čaušević Salko u svom iskazu nije naveo da ga je slobode lišio optuženi Kornjača Milun, već pominje Tadić Duška zv. Rusovac i Čebovca. Preostala dva svjedoka Hamdija Hasović i Gabela Midhat, koji nisu očevidci događaja, već su čuli za hapšenje Čaušević Salke, ali u vezi toga ne

pominju optuženog Kornjača Miluna. Svjedok Hasović navodi da je čuo da je Čaušević Saliha lišio slobode Vito Tadić. Iako svjedoci Gabela i Hasović ne pominju Čaušević Salku već Saliha i Seju, Vijeće je zaključilo da su svjedoci mislili na Salku, jer Hamdija Hasović povratak Salke sa Mostine opisuje na isti način kao i oštećeni Salko., no iz dokaza ne proizlazi da je optuženi Kornjača Milun lišio slobode Čaušević Salku.

2. Uslovi u metalnom kontejneru

292. Da su bili zatočeni bez pravnog osnova u metalni kontejner dimenzija 2,5m x 3,5m, u krajnje skućenom prostoru, nehigijenskim uslovima, bez adekvatnog smještaja, dovoljno zraka, svjetlosti, hrane i vode potvrdili su svjedoci Paldum Suljo, [REDACTED] svjedok M1, Trgo Rabija, Šehović Ševala, Valerio Gebbs Aquila, Čolak Mirzet.

293. **Svjedok Paldum Suljo o uslovima u kontejneru** navodi *"udario me već kad je naredio da se otvore vrata od kontejnera, naredio je zaštićenom svjedoku dva nula, 280, otvorio je vrata, ubacio me u kontejner. U kontejneru n.je bio niko. Bila je u kontejneru jedna guma. Kontejner je dug 12 metara, širok je dva metra. U kontejneru je bila jedna velika guma od jednog bagera"*.

294. ....
.....
.....**Svjedok M1** na pitanje tužioca pojašnjava *"Metalni kontejner n.je imao prozora, na vratima je stajalo jedno veliko drvo kcje ih je držalo, vrata se nisu mogla zatvoriti. Pa koliko se sjećam mislim to je sad možda 3 sa 2, 3 sa 3 tako je veličine kontejner"*. Svjedokinja **Trgo Rabija** izjavila je da joj je Mehmed rekao da je bio odveden u kontejner, u Mostini, i da su iz tog kontejnera izvodili i tukli. U kontejneru je bilo oko 17 zatvorenih ljudi, uslovi su bili nikakvi, bila su burad sa benzinom, motorne žage, dva sa dva kontejner. Svjedok **Valerio Gebbs Aquila –kaže da mu je** Trgo Mehmed rekao da su Bošnjaci čuvani u kontejneru koji nije bio daleko od Lovačkog doma, koji nije bio velik, *"...nisam siguran u veličinu, ali mislim da je rekao da je to nekih osam kvadratnih metara"*. Svjedok **Čolak Mirzet** svjedočeći o odvođenju u

Mostinu, ističe da su ih odveli u kontejner, metalni, 4m x 2m ili 3m x 2m. Kontejner je služio za odlaganje maziva i goriva.

295. Svjedok Hurlov Hamdo opisujući uslove u kontejneru, navodi: " To su, to je kontajner bio što su šumski radnici motorke držali... Isto ko (nejasno), kad porediš cigare u kutiju, tako smo bili, to je kontajner, nije to sala pa da možeš birati đe ćeš leći.

296. Svjedok Omeragić Safet navodi: „ U međuvremenu oni su zadužili nekog malog dječaka možda od nekol'ko 12-13 godina koji je da li kundakom puške ili pištolja ili nekim cijevi, iš'o je oko kontejnera i kucko, to je užasne ovaj zvukove proizvodilo i ovaj i da da čovjek jednostavno poludi od tih udaraca. "Svjedok navodi da na kontejneru nije bilo nikakvog otvora za zrak, nije bilo prostirki i bilo je mračno.

297. Svi svjedoci su saglasno izjavili da su uslovi bili nehumani, da nije bilo zraka niti svjetlosti, jer su vrata bila zatvorena, a kontejner nije imao prozora. Lica su bila zatvorena u periodu april/maj mjesec kada su i vanjske temperature bile visočije, tako da je u unutrašnjosti kontejnera bilo nepodnošljivo. Imajući u vidu da su se svjedoci izjašnjavali da je kontejner imao dimenzije 2m x 2m, 4m x 2m, 3m x 2m, odnosno da je površina bila 8 kvadratnih metara, Vijeće je prihvatilo da se radilo o površini oko 2,5 x 3,5 metra.

298. Da su zatočenike u metalnom kontejneru obezbjeđivali pripadnici vojne jedinice koji su bili u neposrednoj blizini punkta na kome su bili rezervni policajci SJB Čajniče potvrdili su svjedoci M1, Manović Njegoš, Vujević Siniša.

299. Svjedok **M1** navodi da su kontejnere sa zatočenim civilima obezbjeđivali vojnici, a put pored kontejnera je obezbjeđivala policija. Udaljenost između mjesta gdje su bili vojnici do mjesta gdje su bili policajci je bila par metara.

3. TAČKA 2 IZREKE PRESUDE (Druga nečovječna djela slične prirode)

300. Takođe, Vijeće je izvršilo spajanje činjeničnog supstrata tačaka (1a, 1b, 1c, 1d, 1e, 1f, 1g, 1h, 1i,1j) izmijenjene optužnice, pa iste egzistiraju kao jedna tačka 2. izreke, jer se sve tačke odnose na učešće optuženog Kornjače u radnjama

premlaćivanja zatočenih civila na Mostini.

301. Kao što je već naprijed navedeno tačka 2) izreke presude nastala je spajanjem deset tačaka optužnice prema kojima, se optuženom stavljalo na teret izvršenje krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) progonom i to nečovječnim postupanjem u odnosu na civile Paldum Sulju, Šeko Dževada, Tanjo Safeta, Korora Rasima Omeragić Safeta, Agović Mehmeda i Šehović Dedu, Čaušević Jusufa i Hurlov Hamdu, dok je postupanje optuženog prema civilu Trgo Mehmedu tužilac kvalifikovao kao zabranjenu radnju mučenja.

302. Vijeće jedino nije prihvatilo pravnu kvalifikaciju u odnosu na postupanje optuženog prema civilu Trgo Mehmedu, te je na osnovu provedenih dokaza utvrdilo da se također radi o nečovječnom postupanju, a ne mučenju kako mu se optužnicom stavljalo na teret.

303. *Mučenje se od ostalih oblika zlostavljanja razlikuje po težini tjelesne odnosno duševne boli. U ocjeni težine nekog oblika zlostavljanja vaia uzeti u obzir objektivnu težinu nanesene povrede, uključujući prirodu, svrhu i dosljednost počinjenih djela.*⁸¹ Težinu povreda koje je Trgo Mehmed zadobio prilikom premlaćivanja od strane optuženog, oštećeni i njegova supruga Trgo Rabija su opisali na način kako je to detaljno navedeno, a Vijeće prihvatilo što je detaljno opisano u dijelu presude koji se odnosi na tačku 2 optužnice,. Međutim Tužilaštvo nije uložilo objektivnu dokumentaciju koja se odnosi na intenzitet zadobijenih povreda. Dokumentacija koja je uložena u spis je nalaz i mišljenje vještaka dr. Hamze Žuje koji se odnosi na okolnost zdravstvenog stanja Trgo Mehmeda iz 1992. godine gdje se samo konstatuje da je Trgo Mehmed prema nalazu i mišljenju doktora specijaliste od 19.05.1992. godine bolovao ..., te je u istom periodu upućen i na snimanje želuca, a druga medicinska dokumentacija koja bi se odnosila na fizičke povrede premlaćivanjem, nije uložena. U nedostatku objektivne dokumentacije koja bi se odnosila na zadobijene povrede Trgo Mehmeda premlaćivanjem, Vijeće nije bilo u mogućnosti izvršiti procjenu objektivne težine nanesenih povreda.

304. Da je optuženi sam ili zajedno sa drugim pripadnicima jedinice "Plavi orlovi" nečovječno postupao prema civilima zatvorenim na Mostini i to učestvovanjem u

---

⁸¹ Presuda Brdanin, prvostepena presuda, paragraf 484.

premlaćivanju civila Korora Rasim, Omeragić Safeta, Agović Mehmeda, Paldum Sulje, Šeko Dževada, Tanjo Safeta, Trgo Mehmeda, Trgo Hajrudina, Šehović Dede, Čaušević Jusufa i Hurlov Hamde na način precizno opisan u tački 2. izreke presude, potvrdili su svjedoci Šeko Dževad, Paldum Suljo, Korora Rasim, Omeragić Safet, Hurlov Hamdo, M1, ...Homoraš Sulejman, te dokazi objektivne prirode i zapisnici o saslušanju svjedoka Trgo Mehmeda i Tanjo Safeta.

305. Na osnovu provedenih dokaza Vijeće je utvrdilo da je premlaćivanje civila Korora Rasima, Omeragić Safeta i Agović Mehmeda vršio optuženi sam, a civila Paldum Sulju, Šeko Dževada, Tanjo Safeta, Trgo Mehmeda, Šehović Dede, Čaušević Jusufa i Hurlov Hamde zajedno sa ostalim pripadnicima jedinice "Plavi orlovi".

306. Vijeće je utvrdilo da su svjedoci bili u isto vrijeme zatvoreni u kontejneru na Mostini, pri čemu je prvi od njih zatvoren Paldum Suljo, zatim Šeko Dževad, a nakon njih Tanjo Safet, Korora Rasim, Omeragić Safet i drugi oštećeni čija imena su naprijed navedena. Iz iskaza svjedoka se ne može precizno utvrditi ko je zatvoren nakon Šeko Dževada, ali je nesporno da su svi zajedno bili zatvoreni u kontejneru na Mostini i da su se međusobno poznavali i da su poznavali optuženog Kornjača Miluna. Svjedoci se također sa sigurnošću nisu mogli sjetiti ni datuma zatvaranja i premlaćivanja na Mostini, pa je tako u tom kontekstu svjedok Omeragić Safet izjavio da se ne može izjasniti o tačnom datumu, da li je to bio 16. april ili 20. april, ali zna da su svi zajedno bili u kontejneru. U tom kontekstu je Vijeće izvršilo intervenciju u tački 2. izreke presude tako što je u pogledu vremenskog određenja radnje izvršenja naznačilo period od **16. aprila do sredine maja 1992. godine**. Imajući u vidu da su oštećeni u isto vrijeme bili zatvoreni u kontejneru, neki od njih su svjedočili na okolnost viđenog premlaćivanja zatvorenih lica, a oni koji to nisu vidjeli opisali su fizički izgled oštećenih nakon premlaćivanja.

307. Svjedoci oštećeni koji su preživjeli zatvaranje i premlaćivanje na Mostini nemaju dilema u vezi izgleda optuženog i saglasno ga opisuju kao naoružano lice duge crne brade, u maskirnoj uniformi, sa šubarom na glavi. Vezano za naoružanje koje je nosio optuženi Milun Kornjača, na osnovu iskaza svjedoka Vijeće je utvrdilo da je isti bio naoružan sa automatskom puškom i pištoljem. Tako se svjedoci Paldum Suljo, Šeko Dževad i Tanjo Safet sjećaju da je optuženi nosio automat, te da je kundakom automata tukao civile, dok svjedoci Korora Rasim,

Trgo Mehmed, Omeragić Safet, Čolak Mirzet navode da je isti nosio pištolj i njime premlaćivao. Različitost iskaza u pogledu vrste oružja koje je nosio optuženi Kornjača, Vijeće je analiziralo i cijenilo pojedinačno i u međusobnoj povezanosti, naročito u pogledu načina na koji je vršeno premlaćivanje, te na kraju zaključilo da je optuženi bio naoružan i da je od naoružanja posjedovao i automat i pištolj. Medicinska dokumentacija i nalaz vještaka dr. Hamze Žuje o zadobijenim povredama 1992.godine uloženi su samo za oštećene Trgo Mehmeda i Hurlov Hamdu, ali ne i za druge oštećene svjedoke koji su svoje povrede od premlaćivanja i povrede drugih lica sa kojim su bili u kontejneru opisivali prilikom svjedočenja pred Sudom.

a. Premlaćivanje Korora Rasima, Omeragić Safeta i Agović Mehmeda

308. Svjedok **Korora Rasim je tokom svjedočenja izjavio da ga je optuženi sam premlaćivao i opisao način na koji je poduzimao tu radnju.** Svjedok Čolak Himzo je potvrdio da mu je Korora Rasim pričao da ga je Milun odveo i premlaćivao, te da je imao povrede u predijelu rebara nakon što je pušten sa Mostine. Prethodno opisujući kako je došlo do njegovog zarobljavanja, o čemu je bilo riječi u dijelu presude koji se odnosi na zatvaranje, svjedok Korora Rasim navodio da je isto večer, oko 19 ili 19:30 sati došao je optuženi Kornjača Milun, najprije mu je čuo glas, a onda je udario nogom u pritvorena vrata, nakon čega je uslijedilo udaranje. , Udarao je šakama po ramenima i čizmama po nogama i to 5-6 puta, tako da od tih žestokih udaraca danas trpi posljedice. Na pitanje tužioca svjedok je naveo da je dan poslije pušten iz kontejnera kući, pri čemu misli da je to uradio Kornjača Duško na molbu majčine prijateljice. Na pitanja branioca i člana Vijeća da li je još neko mogao vidjeti njegovo premlaćivanje svjedok Korora je odgovorio da misli da je straža ispred kontejnera mogla čuti njegove jauke, ali ne zna ko je bio ispred kontejnera. Kako je u kontejneru bio mrak nije siguran da li je iko od zatvorenih mogao vidjeti ko ga je premlaćivao. Svjedok Čolak Himzo u vezi odvođenja Korora Rasima i zadobijenih povreda navodi: " *Korora Rasim mu je bio drug, družili smo se, baš su njega odvodili, sa radnog mjesta su ga odveli, kada su ga pustili pokazivao mi je povrede oko rebara, bila je oslikano, e sada da li je bila cokula plića ili je bila včjnička čizma, uglavnom se oslikalo. Bilo je crvenilo, crno, modro i svakakvih bcja je bilo već tu, krv podlila*". Svjedok Čolak Mirzet se prisjeća

da je oštećeni Korora Rasim među prvim odveden na Mostinu kad i Čaušević Derviš.....
..... Optuženi Kornjača Milun navodi da poznaje Kororu da je bio u dobrim odnosima sa njim, te da ga nikada nije premlaćivao. Iz provedenih dokaza, nije sporno je da je oštećeni Korora Rasim bio zatvoren na Mostini, te da je preživio premlaćivanje. Iako nema medicinske dokumentacije vezano za nanesene povrede, svjedok Čolak Himzo se jasno sjeća njegovih povreda te ih je na vrlo detaljan način opisao. Cijeneći iskaze svjedoka Korora Rasima, Čolak Mirzeta i Čolak Himze pojedinačno i u međusobnoj povezanosti, Vijeće ih prihvata u cijelosti jer na jasan i uvjerljiv način govore o tome kako je oštećeni Korora premlaćivan, po kojim dijelovima tijela i ko ga je premlaćivao, za razliku od navoda optuženog i .....koji negiraju radnju premlaćivanja, koje Vijeće u kontekstu provedenih subjektivnih dokaza, cijeni neuvjerljivim i usmjerenim na umanjenje ili izbjegavanje krivične odgovornosti za poduzete zabranjene radnje zbog kojih je ovom presudom oglašen krivim.

309. Optuženi Kornjača Milun je kao dokaz uložio izjave iz istrage svjedoka Čolak Himze prilikom unakrsnog ispitivanja, pod rednim brojem O6 i O6a. Optuženi je navedne izjave uložio na okolnosti razlike u iskazu svjedoka u toku istrage i glavnom pretresu vezano za okolnost da je Kornjača tukao druge zatvorenike. Na pitanje da pojasni zbog čega u istrazi nije naveo da je čuo da Milun Kornjača tuče zatvorenike, svjedok Čolak Himzo je naveo da je moguće da ga niko nije pitao. Vijeće je cijeno iskaz svjedoka Čolak Himze dat na glavnom pretresu, a navedne iskaze iz istrage ovog svjedoka analiziralo je samo u dijelu koji se odnosi na predmetnu okolnost i to u svjetlu izjave svjedoka da ga niko nije ni pitao na te okolnosti.

310. Imajući u vidu da je jedino Korora Rasim svjedočio na koji način je premlaćen od strane optuženog Kornjača Miluna Sud je prihvatio njegove navode *“udario me 5/6 puta rukama po ramenima i nogama obuvenim u čizme po nogama”*, te u tom smislu izmijenio i činjenične navode ove tačke optužnice (1d).

311. Prema ocjeni Suda Tužilaštvo je van razumne sumnje dokazalo da je optuženi sam poduzeo radnju premlaćivanja oštećenog **Omeragić Safeta**⁸². Ovakav zaključak Suda temelji se na jasnom, detaljnom i uvjerljivom iskazu Omeragić Safeta koji je tokom postupka saslušan u svojstvu svjedoka. Opisujući premlaćivanje Omeragić Safet navodi: *“U tom momentu mi je c.jev od pišto,ja ovako ovde gurnuo i imao sam protezu dva zuba i tri svcja, i to mu je sve odmah ispalo.”* Kako iz navedenog proizlazi da je svjedok Omeragić očito zadobio povrede u predijelu glave to je Sud u tom smislu izmjenio činjenični opis radnje tačke 1e) optužnice. Svjedoci Šeko Dževad, Tanjo Safet i Paldum Suljo su potvrdili da se oštećeni Omeragić Safet nalazio u kontejneru, ali niko od njih nije govorio o povredama koje je oštećeni zadobio ispred kontejnera i ko je izvršio njegovo premlaćivanje. Iz njihovih saglasnih iskaza proizlazi da to oni nisu mogli ni vidjeti jer su svi prije oštećenog Omeragić Safeta već bili unutra, a on naknadno ubačen u kontejner. Kod ovakvog stanja stvari i detaljnog iskaza svjedoka Omeragića, te činjenice da odbrana nije izvodila dokaze koji bi doveli u pitanje istinitost njegovog iskaza Vijeće je u cijelosti poklonilo vjeru ovom svjedoku i da se događaj desio upravo na način kako je opisao.

312. Na okolnosti premlaćivanja **Agović Mehmeda** svjedočio je svjedok M-1. Svjedok M-1 navodi da je bio 11. maj 1992. godine kada je pušten iz metalnog kontejnera. Dok je ulazio u auto, vidjeo je da je optuženi Milun Kornjača iz kontejnera izveo Agović Mehmeda koji je bio nastavnik matematike u osnovnoj školi u Čajniču, te je i njemu predavao matematiku. Posmatrao je dok je optuženi Milun Kornjača *oborio Agović Mehmeda na cestu i počeo udarati u pred,jelu glave nogama znači čizmom, gcje mu je iz glave potekla krv. To je on gledao iz komb,ja, i to se tačno dešavalo ispred njih, dok je Milun Kornjača premlaćivao Agovića okolo su stajali vcjnici sa uperenim puškama i neko je iz komb,ja gaje bio svjedok M-1 rekao “Da Bog sačuva” i onda su oni napustili lokalitet Mostine u pravcu P,jeva,ja, to se sve dešavalo po danu.* Ostali svjedoci koji su u svojim iskazima pominjali Agović Mehmeda, nisu vidjeli njegovo premlaćivanje, ali su navodili da je imao ozbiljne povrede u predjelu lica. Tako svjedok Bavčić Alen navodi: *“kada sam*

---

⁸² Nastavak glavnog pretresa od dana 26.09.2011.godine;

posjećivao ove na Mostini, video sam da je Agović imao razbijen nos”, a svjedok Gabela Almas dodaje: “Agović je bio modar po licu”. Nije sporno je da je Agović Mehmed bio zatočen na Mostinu i da je u maju mjesecu ubijen zajedno sa ostalim zatvorenicima na Mostini, a njegova smrt potvrđena Izvodom iz matične knjige umrlih za Agović Mehmeda⁸³. Također nije sporna ni činjenica premlaćivanja jer su svjedoci Bavčić Alen i Gabela Almas vidjeli posljedice na njegovom licu, ali samo svjedok M1 bio očevidac njegovog premlaćivanja, ispred kontejnera. Drugi zatvorenici su bili unutra i nisu imali mogućnost da vide .kako je do toga došla i ko je to učinio. Iskaz svjedoka M1, jedinog očevidca događaja vrlo je detaljan u pogledu opisa radnje izvršenja optuženog Kornjače, i bez dilema kako u vezi identiteta optuženog, tako ni u pogledu identiteta oštećenog Agovića koji je bio profesor u školi i bio među poznatijim građanima Čajniča, ali i komšija svjedoka M-1. Iako se radi o svjedočenju samo jednog svjedoka vezano za premlaćivanje Agović Mehmeda, Vijeće je posebnom analizom iskaza svjedoka M1, dovedeći ga u vezi sa iskazom svjedoka Bavčić Alena, Gabela Almasa, a sve u kontekstu ukupnih događanja na Mostini prihvatilo ovaj iskaz vjerodostojnim, tačnim i dovoljnim. Istinitost ovog iskaza nije doveden u pitanje drugim provedenim dokazima kako objektivne tako ni subjektivne prirode.

b. Premlaćivanje Paldum Sulje, Šeko Dževada, Tanjo Safeta, Trgo Mehmeda, Šehović Dede, Čaušević Jusufa i Hurlov Hamde

313. Tužilaštvo je van razumne sumnje dokazalo da je optuženi Kornjača Milun zajedno sa drugim pripadnicima učestvovao u premlaćivanju Paldum Sulje, Šeko Dževada, Tanjo Safeta, Trgo Mehmeda, Šehović Dede, Čaušević Jusufa i Hurlov Hamde.

314. Svjedok **Paldum Suljo** je preživio premlaćivanje i zatvaranje na Mostini. Na okolnost njegovog premlaćivanja i posljedica saslušani su u svojstvu svjedoka Paldum Suljo, Šeko Dževad i .....Svjedok Paldum Suljo opisujući momenat kada je zaustavljen na Mostini i kada mu se optuženi Kornjača obratio

---

⁸³ T-142

psovkama, zaključuje da je za njega optuženi Kornjača Milun bio neuračunljiva osoba. Kada je izašao iz auta optuženi Kornjača ga je počeo tući, tjerajući ga prema kontejneru, tukao ga je šakama i kundakom u glavu, po leđima i nogama, pri čemu se nije mogao tačno sjetiti koliko je udaraca zadobio. Na pitanje tužioca kakve su jačine bili udarci, svjedok je rekao: *“pa, mislim svakako da su bili bolni, ali eto ovaj, možda kada me kundakom udario jednom”*. Nakon toga navodi svjedok optuženi Kornjača je naredio svjedoku .....da otvori vrata i ubacio ga u kontejner. U kontejneru je bila jedna velika guma od bagera, kako je bio u nekom osjetljivo plavom odjelu, stavio je maramicu i sjeo na gumu, da bi odmah uletio .....i udario ga par puta nogom u glavu, kroz neki strah i odmah bi istrčao, *brzo bi iskoristio da me udari i onda istrčao*. Više puta su ga izvodili na ispitivanje, u dva navrata ga je izvodio Milun, zatim Kajević Zoran i Popović po jednom. Optuženi Kornjača ga je *pitao šta ima u njegovom selu, koliko ih ima gore, jesu li naoružani i imaju li puškomitrajeze i minobacače*. Izvedeni dokazi ukazuju da je Paldum Suljo prvi zatvoren u metalni kontejner⁸⁴ a nakon njega da je uveden Šeko Dževad. Svjedok Šeko Dževad nije vidjeo premlaćivanje svjedoka Paldum Sulje jer je došao nakon njega, ali pojašnjava da mu je Paldum Suljo rekao da je zaustavljen na Mostini kada se vraćao iz pravca Pljevalja. Nasuprot iskazu svjedoka Paldum Sulje koji je preživio premlaćivanje i zatvaranje, ...
.....
.....
.....Vijeće primjećuje očiglednu nesaglasnost između iskaza svjedoka Paldum Sulje i Šeko Dževada sa jedne strane .....sa druge strane. Naime Paldum Suljo i Šeko Dževad saglasno navode da je Paldum Suljo zaustavljen na Mostini kada se vraćao iz Pljevalja od strane Miluna Kornjače, ...
.....
.....
.....

---

⁸⁴ dio presude koji se odnosi na zatvaranje, strana 78

..... Iz iskaza svjedoka Paldum Sulje očigledno je da zatvorenici nisu smijeli pričati između sebe, jer bi se odmah čuli rafali ispred kontejnera, pa svjedok Paldum Suljo ističe: *“Ma nema, kad nisi smio pričati, ako bi, ovo što sam ja malopre reko, ovaj, kad sam pito one tiho da mi dadnu imena i prezimena da upišem u rokovnik, pa i to kad su čuli, kad bi čuli, onda bi rafalalo se oko kontejnera, zaista rafali bi tu. I onda smo često puta računali, ako hi kroz onaj lim upere onda smo svakako gotovi. I jest istina da sam ja molio Boga ovaj, zrno da me ubije a ne patrija, al' eto fala Bogu...”*. Paldum Suljo je još dodao da su svi ljudi koji su ulazili u kontejner bili premlaćeni – *“Samo jedino što mogu potvrditi ljudi kad bi ulazili u kontejner oni bi bili ispremlaćeni, krvavi i, i tako znači, neko hi je tuko. Jest da je to pod brcj jedan bilo Milunovo zaduženje, a drugi ostalo, tu je on pa nek' sluša, on to dobro zna. Ja ne govorim ništa ovaj, što, što bi ga povrjedio mimo ono što je uradio. E sad, a isto se tako ovaj, toliko i ne plašim ni jedne sekunde.”*

315. U vezi premlaćivanja, svjedočio je samo Paldum Suljo te naveo da ga je optuženi Kornjača Milun tukao i tokom svjedočenja opisuje: *„Tukao me šakama, i kundakom po glavi, leđima i nogama”*. Prihvatajući iskaz ovog svjedoka istinitim i tačnim Vijeće je u tom smislu u odnosu na optužnicu izmijenilo činjenični opis izreke presude ove tačke (1a).

316. O ulozi optuženog Kornjača Miluna u premlaćivanju svjedočio je **Šeko Dževada** koji je preživio zarobljavanje i premlaćivanje na Mostini, te svjedok Paldum Suljo, Omeragić Safet, Tanjo Safet i Milović Ratimir.

317. U dijelu obrazloženja presude koja se odnosila na zatvaranje Vijeće je analiziralo iskaze svjedoka do momenta premlaćivanja Šeko Dževada. Svjedok Šeko Dževad opisuje momenat premlaćivanja nakon što mu je prišao Kornjača Milun, te navodi: *„...Pa gdje si kaže otkad te čekamo i onda počeo je psovati majku i počeo me udarati. Počeo je udarati po cijelom tijelu, ono počeo rukama, šakama i tako, on se pomalo počeo braniti i svi ostali su ga počeli udarati.* Svjedok se ne može tačno sjetiti koliko je lica učestvovalo u njegovom premlaćivanju sa optuženim Milunom Kornjačom, ali misli da je bilo negdje oko 5-6 vojnika. Nikoga od njih nije poznavao i radilo se o mlađim licima. Svjedok se dalje prisjeća da ga i pored udaraca koje su mu nanosili nisu mogli oboriti, pa mu je Milun naredio da legne na asfalt, na stomak i raširi noge. *„I ja ovaj nisam ovaj, nisam nisam to*

uradio nego sam samo čučnuo ovako dole, onda je on prišao i udario me kundakom ovde u potijak. Ja sam ovaj pao, za trenutak izgubio sam svijest i onda sam se pokušo', jednostavno ono, brzo, ni nisam, nisam ovaj, ipak sam bio sabran da sam malo, bio sam nn nokau., ono jednostavno nokautiran ali sam se, da li refleksno podigao, i i ovaj u tom momentu je Milun došao, ovaj skočio je još više, vjerovatno mu je bilo krivo što mi n,je mogo', n,je me, što sam usto jednostavno i onda je prišao o o ono kako sam ja opet sam usto', ovaj ponovo ono čučno ne znam ni ja.. on je onda došo' pošto sam imao malo dužu kosu, ne ovako kratko, uzeo me za glavu, ovde za za kosu, zavrnuo je i onda je bajonetom ono izvadio ovde i ovaj stavio mi ovde za vrat, ovde me, n,je me proba' ali mi je ovde mi stavio i zavrno i onda me ovako vukao. Kaže hajd' ovamo za da te zakojem, da cjeca negledaju." U tom trenutku svjedok Šeko Dževad je pomislio da će ga optuženi Kornjača zaklati, jer ga je proveo iza kontejnera, međutim vrata su bila poluotvorena, on ih je širom otvorio i ubacio ga u kontejner. Svjedok Paldum Suljo⁸⁵ koji se već nalazio u kontejneru i gledao premlaćivanje Šeko Dževada kroz odškrinuta vrata potvrdio je navode Šeko Dževada. Svjedok Paldum Suljo navodi: "Milun ga je zavalio pred samim kontejnerom i izvadio nož sa bajonetom i zavratio mu kravatu, a onda je Aco Popović rekao nemcj ih tu klati, vodit ćemo ih na Jar....., onda je spustio bajonet i ubacio ga u kontejner. Također je i svjedok Tanjo Safet pitan na okolnosti dešavanja na Mostini, opisao premlaćivanje njemu tada nepoznatog civila od strane Kornjača Miluna i još dvojice srpskih vojnika koji su imali čarape preko glave i rekao: "dok smo sjedili u kafani ja i Bato, ja sam kroz prozor kafane video kako Kornjača Milun i još dvcjica srpskih vcjnika kcji su imali čarape preko glave udarajući kundacima pušaka i nogama udaraju u tom momentu meni nepozanto civilno lice, Oni su ga udarali oko desetak minuta. Ja sam to gledao sa udajenosti oko petnaestak metara. ...video sam da je u jednom momentu od udaraca pao, da su ga udarali dok je ležao i da su ga ponovo podigli. Svjedok još dodaje vezano za premlaćivanje civila: "U momentu kada sam ja ubačen u kontejner u njemu sam zatekao lice kcje Milun i srpski vcjnici udarali na putu, za kcjeg sam u kontejneru saznao da se zove Šeko Dževad kcji je bio iz Goražda." Svjedok Omeragić Safet⁸⁶ navodi da je u kontejneru zatekao Šeko Dževada, pa dalje opisujući na koji način je on napustio Mostinu, pominje i Šeko Dževada koji je isti dan kada i on napustio

---

⁸⁵ Nastavak glavnog pretresa od dana od dana 31.10.2011.godine stranica 26;

Mostinu samo navečer i prilikom susreta u Čajniču primjetio da je da je isti bio isprebijan po cijelom tijelu i modar. Prema navodima svjedoka Omeragić Safeta, on je zajedno sa Šeko Džavdom uz pomoć Živkovića napustio Čajniče,. Svjedok Milović Ratimir kao svjedok odbrane je isticao da optuženi Kornjača Milun nije nikoga tukao na Mostini, ali svjedok nije govorio o konkretnim osobama, već je ta konstatacija bila uopštena i sud ju je kao takvu i cijenio.

318. Na okolnosti premlaćivanja **Tanjo Safeta** svjedočili su, Šeko Dževad, Omeragić Safet, Đerić Desimir, Paldum Suljo, te i oštećeni Tanjo Safet. Samo je svjedok Tanjo Safet govorio o premlaćivanju, dok su svjedoci Paldum Suljo i Šeko Dževad govorili o posljedicama premlaćivanja i povredama koje je Tanjo Safet zadobio. U svojoj izjavi koju je dao Tužilaštvu BiH, broj T20 KTRZ 0000213 05 od 09.09. 2011.godine, a koja je pročitana u smislu člana 273. stav 2. ZKP BiH svjedok Tanjo Safet navodi da se radilo o 16. aprilu kada je zaustavljen na Mostini." *U tom momentu ja sam vidio i Kornjaču Miluna kcji je stajao pored tih vcjnika i u jednom momentu rekao: „Ne damo Tarju za stotinu četnika“. Nakon toga mene su Kornjača Milun kundakom od automata udario dva do tri puta u predio leđa, dok su me za ruke držali dvcjica srpskih vcjnika . Milun me je više puta kundakom udario u predio leđa. Ja dobro vidim da me kundakom automata udara. Ja sam bio u sagetom položaju. Iza svcjih leđa čuo sam glas Korr.jača Miluna. Čim u jednom momentu prestanu udarci ja se okrenem i vidim iza mene Korr.jača Miluna.“* Svjedoci Paldum Suljo i Šeko Dževad saglasno su izjavili da nisu vidjeli premlaćivanje Tanje jer se ono dešavalo izvan kontejnera, a vrata su bila zatvorena, međutim obojica opisuju Tanju Safeta sa povredama na licu kada je ušao u kontejner. Tako svjedok Paldum Suljo navodi: *„Tarjo je bio sav krvav. Njega su tukli ispred, ja njega nisam vidio kad su tukli, ali su se čuli udarci i sve to, kontejner kcji je limeni kontejner, to je sve metar od mene ili dva i tako, a svjedok Šeko Dževad ističe da je Tanjo imao svoju kafanu, pa su ga svi poznavali, čuo je kada je zaustavljen, bio je bučan, čuo se njegov glas. Nije vidio ko ga tuče, ali kada je ušao bio je sav krvav po licu. Svjedok Đerić Desimir se nakon rata susreo sa Tanjo Safetom, nije mu rekao ko ga je zaustavio na Mostini niti ko ga je tukao.*

---

⁸⁶ Nastavak glavnog pretresa od dana

319. Svjedok Tanjo Safet je jedini opisivao na koji način ga je tukao optuženi Kornjača Milun navodeći: „kundakom od automata udario dva do tri puta u predio leđa,“, te je Vijeće u odnosu na optužnicu u tom smislu izmijenilo činjenični dio tačke (1c) osuđujuće presude.

320. Da je optuženi Kornjača Milun sa drugim licima u dva navrata vršio premlaćivanje **Trgo Mehmeda**, te da ga je više puta udarao pesnicama i bajonetom u predio glave, nogu i ruku uslijed čega je izgubio svijest potvrdili su svjedoci Trgo Rabija, Čolak Mirzet, Homoraš Sulejman, Šehović Ševala i sam Trgo Mehmed u Zapisniku o saslušanju svjedoka Trgo Mehmeda⁸⁷, koji je uložen kao dokaz u smislu člana 273. stav 2. ZKP BiH.

321. Svjedok Trgo Mehmed navodi da je lišen slobode od strane Živković Milorada i još tri policajaca i doveden na Mostinu, gdje je premlaćen od strane optuženog Kornjača Miluna: „...Vrata kontejnera su se odmah otvorila i u kontejner je ušao Kornjača Milun komandanat paravojnih formacija SDS-a u Čajniču koga su četnici oslovljavali „Vojvodom“ zajedno sa još jednim licem zvanim Vuk, koji je kao dobrovoljac došao iz Beograda....čim je ušao, meni je odmah naredio da izađem vani. Dovedli su me u blizinu mitrajeskog gnjezda iz kojeg je odmah ustao Perendija Velimir koji je stavio metak u cjev i uperio mitrajez u mene. Kornjača Milun i Vuk me tada počirju udarati pesnicama po glavi. To fizičko zlostavljanje trajalo je 10-ak minuta i onda je Vuk rekao Milunu „Ovaj ti je ustaša vrjedan, šta mu je pa ne pada“. Onda su mi opsovali ustašku majku, a Milun mi je naredio da legnem na zemlju.“ Vidio sam kada su izvukli četničke kame, odnosno bajonet, dužine 60-70cm, dok su u rukama držali pištolj. Kornjača Milun i Vuk tada počirje bajonetom da me istovremenom udaraju po zglobovima stopala, koljena, laktova i šaka. Tom prilikom polomili su mi kosti podlaktice lijeve ruke, i potkočjenice lijeve noge. Tada me je Vuk, nakon što mi je rekao da Miluna moram oslovljavati riječima „gospodine Vojvodo od Čajniča pa do Splita“ udario kundakom pištolja u prečjelu lijeve sljepočnice, nakon čega sam izgubio svijest“ . Prema navodima ovog svjedoka drugo premlaćivanje desilo se dan poslije, kada su ponovo Kornjača Milun i Vuk ušli u kontejnere i opet izveli Trgo Mehmeda, a poslije i njegovog sina Trgo Hajrudina. Svjedok Trgo navodi: “ Vuk me je odmah udario u prečjelu potijka i

---

⁸⁷ T-193

rekao mi: „lezi baljo, sad ćeš pevati. Iz kontejnera su onda izveli mog sina Hajrudina i oborili ga na zemlju u mrcj neposredncj blizini. Vuk je sjeo na grudi moga sina, a Milun na mcje grudi. Počeli su da nas ispituju, postavljajući nam pitanja u vezi naoružanja....Milun je meni te prilike bajonetom iščupao 4 zuba u dorjcj vilici i nekoliko puta gurao pištoj u usta.... Milun je izvukao svcj bajonet i rjom me jako udario u precjelu lobarje tako da sam zadobio veliku posjekotinu. U drugom pokušaju udario me tupim djelom bajoneta u precjelu vrata, a onda me je zajedno sa pomenutim četnikom bacio sa mosta u potočić zvani Katanska vrela. Tada sam izgubio svjest“. Kako navodi, osjećao je jake bolove u predijelu grudi, jer su mu dva rebra bila slomljena. Isti dan je došla doktorica Tadić i pregledala ga, te mu odmah rekla da sjedne u sanitetsko vozilo. Sutradan kada ga je pregledao dr. Tupeša saopštio mu je da ima ... i da mora hitno u Pljevlja, ali da mu on ne može dati auto, jer će ga ubiti i da se sam snalazi. Nakon dva dana dr. Tupeša je poslao vozača saniteta Kuvelja Dragana da mu saopšti da Kornjača Milun nije u gradu i da je dogovoreno sa vozačem autobusa da ga prebaci u Pljevalja.

322. Svjedoci Trgo Rabija i Homoraš Sulejman u svojim iskazima saglasno izjavljuju da im je Trgo Mehmed rekao da je batine i povrede zadobio od premlaćivanja Kornjača Miliuna.

323. Svjedokinja Trgo Rabija supruga Trgo Mehmeda, Homoraš Suljeman zet Trgo Mehmeda i svjedok Čolak Mirzet su saglasno potvrdili da je Trgo Mehmed zadobio vrlo teške povrede na Mostini. Tako svjedok Čolak Mirzet navodi: *Mehmed Trgo se nije mogao uspraviti od batina*“, a svjedokinja Trgo Rabija opisuje da je Trgo Mehmed: „Izgledao je rasječene glave, bio je modar, brada, ovako ovo i zubi pobijeni, gurao mu je pištoj u usta, jel i bajonet i pištoj, ja uglavnom da je to bilo tako, Milun Kornjača. To joj je sve ispričao lično Trgo Mehmed.. I ruke su bile crne ovako i noge do kojena on nije mogao na njih ići. To je sve bilo crno kako ga je tukao najvjerojatnije cokulama onjem vojničkim. On nije mogao ni na ruke ni na noge, oni su njega izbacili iz auta ko vreću.“ Supruga Trgo Rabija u nekoliko navrata tokom svjedočenja ponavlja da joj je suprug rekao da ga je tukao na Mostini Milun Kornjača sa još jednim. I svjedok Đerić Desimir je na glavnom pretresu također potvrdio da je Trgo Mehmed na Mostini dobio batine, ali da ne zna od koga. Tužilaštvo je svjedoka Đerić Desimira ispitivalo i na okolnost iskaza datog u istrazi, insistirajući da mu je Mehmed Trgo rekao da su ga tukli na Mostini, što svjedok nije

ni negirao, samo je još jednom ponovio da ne zna niti mu je Trgo rekao ko ga je tukao.

324. Tužilaštvo je kao dodatni dokaz uložilo nalaz vještaka Hamze Žuje na okolnost zdravstvenog stanja Trgo Mehmeda 1992. godine, te je vještak i saslušan pred sudom kako bi obrazložio svoj nalaz u kojem se navodi da je na osnovu medicinske dokumentacije od 18.05. 1992.godine Trgo Mehmeda u tom periodu bolovao od ..., no nije priložena medicinska dokumentacija u kojoj su konstatovane povrede zadobijene od premlaćivanja o kojim je govorio Mehmed Trgo. Iako takva medicinska dokumentacija nije uložena, pa stoga ni vještak o tome ništa nije govorio u svome nalazu, Vijeće je cijeneći sve iskaze pojedinačno i u međusobnoj povezanosti, poklonilo vjeru svjedocima Trgo Mehmedu, Trgo Rabiji, Homoraš Sulejmanu, Čolak Mirzetu koji su vidjeli i govorili o povredama koje je Trgo Mehmed zadobio na Mostini, a koje mu je nanio Milun Kornjača. Trgo Mehmed je detaljno opisao kako je premlaćivan, po kojim dijelovima tijela, Trgo Rabija kako je njen suprug izgledao kada su ga doveli kući, a svi ostali svjedoci ili su čuli da je bio jako premlaćen na Mostini ili ga se sjećaju iz tog perioda da se nije mogao ispraviti od povreda.

325. Da je optuženi Kornjača Milun tjerao **Šehović Dedu, Čaušević Jusufa i Hurlov Hamdu** da trčećim korakom idu za vozilom „Lada“ u kojem je optuženi sjedio na mjestu suvozača od Mostine do Metaljke i nazad i da je optuženi te prilike udario nogom Hurlov Hamdu u predjelu bubrega, a po povratku na Mostinu svu trojicu natjerao da legnu u potok potvrdili su Hurlov Hamdo, svjedok M1, Čolak Mirzet, Čolak Himzo, Trgo Rabija.

326. Svjedok Hurlov Hamdo navodi da je zajedno sa Šehović Dedom i Čaušević Jusufom u Ladi odvezen na Metaljku i da su morali trčati pored auta, gaziti strojevim hodom. „...*Bio je Milun...ovaj vozio je Mlađo iz „Šumarstva“, zelenu Ladu...i odveden smo na Metajku, trčali smo pored auta. Gazili stcjevi, kiša je padala. Kad smo došli na Metajku, ostavio nas je postrcjene kao kerove da ležimo pod strehom. Kada je izašao pokupio nas ponovo, mene je udario nogom u leđa čizmom. Upadajte, opet nas ponovo dole vratio, kako smo došli tako smo, nismo u auto uopšte sjeli.*“ Svjedok navodi da su se sa Metaljke vratili isto kao što su došli, gaženje, vraćanje, potop i kontejner onako mokri. Kada su vraćeni na Mostinu, morali su ležati u potoku.“ ... „*nema hoćeš nećeš. Lezi, moraš ležati...*“

Potok se nalazio odmah preko puta kontejnera, a bio je dubok oko 20 centimetara. Idući u kontejneru svjedok M1 lično poznao samo Agović Mehmeda i Bukva Zlatka. Svjedok M1 navodi: Pa u zoru sad je li to bio 8. Ili kcji je maj bio, ovaj Milun je došao i izveo iz kontejnera dvcjicu ili trcjicu ljudi tačno se ne mogu sjetiti, ne mogu se sjetiti ni imena...reko je doslovice ovako, izveo ih je i reko idemo na klarje. Znači doslovice je tako rekao. Kada je ušao u vozilo, neko je prokomentarisao, od vcjnika kcji su bili tu gcje on ide i vozi nema ni položeno. ...on je rjih odvezao i nakon nekog vreman ljudi su se vratili mokri. Znači skroz mokri. Onda su kasn je pričali da ih je odvezao gore u pravcu Crne Gore, u pravcu Pjjeva,ja, da im je gore rekao da legnu da spavaju, kada se vratio rekao im ustanite, šta ste sanjali da ih je udario i da im je rekao da gaze strcjev korak, i posl je kada ih je vratio, pored kontejnera je bio potok, vratio ih je i rekao i rekao da legnu u taj potok. I što su oni i učinili i tako su se vratili mokri.“ Pored svjedoka Hurlov Hamde koji je pomenuo Čaušević Jusu i Šehović Dedu kao lica koja su s njim prošli maltretiranje taj dan na Mostini, svjedok Čolak Mirzet i Čolak Himzo saglasno izjavljuju da je Milun Hurlov Hamdu tjerao da pliva u potoku, a što svjedoci Čolak Mirzet i Šehović Ševala isto navode i za Šehović Dedu. Svjedok Šehović Ševala saznanja da je Milun tjerao Šehović Dedu da pliva u potoku ima od Trgo Mehmeda.

327. Prema ocjeni Vijeća Tužilaštvo je van razumne sumnje dokazalo da je Milun Kornjača vršio nečovječno postupanje prema Hurlov Hamdi, Šehović Dedi i Čaušević Jusi tako što ih je premlaćivao što je kod oštećenih izazvalo trajne fizičke i duševne povrede. Svjedok Hurlov Hamdo je preživio zatvaranje i premlaćivanje na Mostini dok su Šehović Dedo i Čaušević Jusuf ubijeni na Mostini, i o tome Tužilaštvo uložilo dokaze objektivne prirode.⁸⁸

4. TAČKA 3 IZREKE PRESUDE (druga nečovječna djela slične prirode)

---

⁸⁸ T-62 - Izvještaj Kantonalnog suda u Goraždu brj:Kri-22/02 o sudsko medicinskoj ekspertizi posmrtnih ostataka na lokalitetu Mostina, općina Čajniče, 06. i 07.09.2002.godine, brj slučaja 561, dokaz u optužnici brj:92) i obavještenje MUP-a Goražde, brj:09-1/01-04-546/03 od 13.02.2003.godine, o preuzimanju od strane članova porodice tjela Čaušević Jusa, kcje je ekshumirano na području općine Čajniče u mjestu Mostina pod identifikacijskim brj:NN 561, dokaz u optužnici brj:91,

328. Vijeće je u odnosu na tačku **1k)** donijelo osuđujuću presudu samo u odnosu na premlaćivanje Bukva Zlatka, nalazeći da je Tužilaštvo van razumne sumnje dokazalo da je optuženi Kornjača Milun dana 5. maja 1992. godine na Mostini u metalnom kontejneru premlatio Bukva Zlatka, tako što ga je udario koljenom u predio grudi, nanijevši mu snažne fizičke i psihičke bolove. Navedenu kriminalnu količnu, Vijeće je izdvojilo u zasebnu tačku označivši je u osuđujućem dijelu izreke presude brojem 3, dok je optuženog Miluna Kornjaču oslobodilo da je radnje premlaćivanja na Mostini poduzmao istog dana i u isto vrijeme prema licima Šehović Dedi, Agović Ahmi i M-1.

329. Na okolnost iz tačke 1k) premlaćivanja civila Šehović Dede, Bukva Zlatka, Agović Ahme i M-1 5. maja 1992.godine od strane optuženog Miluna Kornjače svjedočio je samo svjedok M-1, koji je bio očevidac događaja. Svjedok M-1 opisujući predmetni događaj navodi da je bila noć, da optuženog Kornjaču nije ranije poznao, te da je naknadno saznao o kome je riječ. Svjedok M1 ističe da se sve brzo odigralo da je bio u šoku, i da je optuženi Milun Kornjača tupom stranom noža udario Agovića po obrazu, zatim Bukva Zlatka koljenom u prsa, još jedno lice kojem ne zna ime, kojeg je više puta udario nožem po licu kao da ga šamara, a njemu samo naslonio nož na rame. Svjedok se ne može sjetiti imena i prezimena trećeg lica, dok za lice koje je udario tupom stranom noža navodi da se radi o Agoviću, ne praveći razliku da li je Ahmo ili Mehmed. Činjenica da svjedok M1, uopće nije pomenuo Agović Ahmu, da se nije mogao sjetiti imena lica kojem su nanesene povrede šamaranjem nožem (Šehović Dede), te da je sam ustvrdio da njega lično niko nije udario, Vijeće nije moglo van razumne sumnje utvrditi odgovornost optuženog Kornjača Miluna za premlaćivanje lica Agović Ahme, Šehović Dede i M-1, dok u odnosu na lice Bukva Zlatka. Svjedok M1 je bio siguran da se radi o tom licu, jer je sa Bukva Zlatkom išao u školu i poznao ga, pa je Vijeće našlo optuženog odgovornim za premlaćivanje istog.

330. Svjedok M1 navodi da nakon što je optuženi izašao iz kontejnera: „*Da, da on je onaj kad, kad je izašao ovaj, ovaj komšija, Agović pošto sam njega jedino onaj, ono pošto su bili komšije i s njim sam najviše i komunicirao on je rekao da je, da je to Milun Kornjača.*„ Tako da svjedok M1 nije imao dilema ni u vezi identiteta optuženog.

331. **Svjedok M1** svjedoči na naprijed navedene okolnosti na na

sljedeći način: "U večernjim satima neko tu od prisutnih ovaj unutra u kontejneru dok smo bili ovaj neko je rekao sjećam se onaj sve je ovo dobro dok ne dođe Milun. Ono kao sve i te, tu u večernjim satima je i, i, onaj znači bio je mrak, otvorila su se vrata od kontejnera, ušao je, ušao je unutra onaj znači sad jedan vjnik ili dva i onaj čovjek u uniformi znači imao je podužu bradu tada crnu onaj i išao je redom, znači kako smo mi sjedili u polukrugu kako smo bili u tom kontejneru u polukrugu on je onaj, izvadio je nož kcji je bio onako poveći. Znači poveći nož ovaj je bio i išao je redom i pitao je poimenice ko je, ko je ovaj i zašto je tu znači od ovih. Sjećam se za ovog komšiju Agovića je rekao onaj ti kupuješ hjeb vjsci gore na Borajnu, pošto se to mjesto gore zove tako. Onaj i udario ga je tim nožem znači po, po obrazu, znači onom, onim pjosnatim dijelom noža. Bukvu, da kad je došao do Bukva Zlatka njega je ufatio za prsa, oborio ga na pod i reko, udario ga nogom, odnosno kojennom kako ga je oborio dole onaj zemiji udario ga kojennom i rekao je ti ćeš meni bježati iz vjcske. Znači i onda kad je došao do mene pitao me je ko sam, šta sam, ja sam reko da su mcji podaci da se provjeravaju, on mi je onaj spustio ovako nož na rame znači nije me udario, spustio je nož i rekao je ovaj kad se provjeri ti si mcj, tebe ne smije niko dirati.⁸⁹

332. Svjedok **Agović Hamid** brat Agović Mehmeda, profesora matematike i rođak Agović Ahme potvrdio je da su oba lica bila zatvorena na Mostini, te da tijelo njegovog brata nikada nije pronađeno.

333. Iz navedenog proizlazi da su i Agović Mehmed i Agović Ahmo bili zatvoreni na Mostini, ali svjedok M1 koji je jedini bio očevidac događaja ne navodi da se radi o Agović Ahmi, niti navodi da su bila još dva Agovića, osim Agović Mehmeda. Sud je već ranije u vezi tačke 2. osuđujuće presude prihvatio navode svjedoka M1 vezano za premlaćivanje Agović Mehmeda, kao jedinog svjedoka očevica, jer je isti odredio identitet Agović Mehmeda navodeći da se radi o profesoru matematike.

334. Svjedok M1 na pitanje tužioca ko je još bio prisutan tog momenta u kontejneru i koga je Kornjača Milun zlostavljao, svjedok M1 navodi: „Jes jednog gospodina koji je sjedio na početku onaj njega je više, više puta udario, udario nožem po licu znači kao da ga šamara.“ Dakle, svjedok M 1 nije bio siguran u

---

⁸⁹ Svjedočenje svjedoka M1, nastavak glavnog pretresa 28.02.2011.godine, stranica 12;

identitet osobe koja je bila prisutna sa njima u kontejneru, jer prema njegovom navodima on nije dobro poznao ljude iz Čajniča sem komšije Agović Mehmeda, preko kojeg je i dobio neke informacije o licima sa kojim je bio zatvoren u kontejneru, a što sve upućuje na zaključak da Tužilaštvo nije dokazalo van razumne sumnje da je optuženi Kornjača nečovječno postupao prema **Šehović Dedi**, kojeg svjedok M1 navodi kao nepoznatu osobu, a ime Šehović Dede se pominjalo samo tokom unakrsnog ispitivanja branioca.

335. Imajući u vidu da je ovaj događaj opisao jedino svjedok M1, pri čemu sam svjedok ne pominje Šehovića već ga opisuje kao neku nepoznatu osobu, te da na ovu okolnost nisu izvođeni drugi dokazi, Vijeće nije moglo utvrditi van razumne sumnje da je optuženi premlatio Šehović Dedu na način kako je to opisano u tački k) optužnice. Također u vezi premlaćivanja svjedoka **M1 koji** i sam navodi da ga optuženi nije udario i u vezi toga kaže: „*i onda kad je došao do mene pitao me je ko sam, šta sam, ja sam reko da su mcji podaci da se provjeravaju, on mi je onaj spustio ovako nož na rame znači n.je me udario, spustio je nož i rekao je ovaj kad se provjeri ti si mcj, tebe ne smije niko dirati.*”⁹⁰ Dakle, iz izvedenog dokaza se ne vide nikakve posljedice koje proizlaze iz ponašanja optuženog prema svjedoku M1, odnosno da li je isti trpio snažnu fizičku ili snažnu psihičku bol kao rezultat ponašanja optuženog Kornjače Miluna prema njemu. Svjedok M1 tokom svjedočenja ne pojašnjava kako je protumačio riječi optuženog Kornjače da li kao prijetnju i kakvu su posledicu po njega izazvale te riječi.

336. Stoga, analizom provedenih dokaza kako subjektivne, tako i objektivne prirode, Vijeće zaključuje da je Tužilaštvo van razumne sumnje dokazalo da je optuženi Kornjača Milun 05 .maja 1992. godine izvršio premlaćivanje oštećenog Bukva Zlatka, ali ne i za oštećene Šehović Dedu, Agović Ahme i M1, te ga je Sud iz naprijed navedenih razloga osudio za progon učinjen opisanim radnjama nečovječnog postupanja prema oštećenom Bukva Zlatku, a u odnosu na oštećene Šehović Dedu, Agović Ahmu i M1, za isto djelo učinjeno istom radnjom, oslobodio od optužbe. Naime, sve činjenice koje idu na štetu (in peius) optužene osobe moraju se sa sigurnošću dokazati, a ako se to ne postigne, uzima se kao da one i

---

⁹⁰ Svjedočenje svjedoka M1, nastavak glavnog pretresa 28.02.2011.godine, stranica 12;

ne postoje. S druge strane, sve činjenice koje idu u korist (in favorem) optužene osobe, uzima se da postoje i onda i kad su utvrđene sa vjerovatnošću.

D. OSLOBAĐAJUĆA PRESUDA

1. Tačka 1g) izreke presude (Premlaćivanje Bukva Zlatka zv. Prle i Čolak Saliha)

337. Za radnje navedene pod tačkama 1g) pretresno vijeće je optuženog Kornjača Miluna također oslobodilo od optužbe, uslijed nedostatka dokaza. Prema ocjeni Vijeća, Tužilaštvo nije van razumne sumnje dokazalo da je optuženi Kornjača Milun navedenim radnjama izmijenjene optužnice izvršio progon bošnjačkog civilnog stanovništva sa područja opštine Čajniče nečovječnim djelima, tako što je vršio djela nečovječne prirode prema Bukva Zlatku zv. Prle i Čolak Salihu, te im na taj način nanio snažne fizičke i psihičke bolove.

338. Naime, sve činjenice koje idu na štetu (in peius) optužene osobe moraju se sa sigurnošću dokazati, a ako se to ne postigne, uzima se kao da one i ne postoje. S druge strane, sve činjenice koje idu u korist (in favorem) optužene osobe, uzima se da postoje i onda i kad su utvrđene sa vjerovatnošću. Član 3. stav 2. ZKP BiH, utvrđuje princip in dubio pro reo prema kome kada postoji "sumnja u pogledu postojanja činjenica koje čine obilježja krivičnog djela ili o kojima ovisi primjena neke odredbe krivičnog zakonodavstva, Sud rješava presudom na način koji je povoljniji za optuženog". Na okolnosti premlaćivanja Čolak Saliha i Bukva Zlatka svjedočili su Čolak Mirzet, Čolak Semka i Čolak Himzo, pri čemu niko od navedenih svjedoka nije bio očevidac radnji nečovječne prirode koje je optuženi Kornjača poduzimao prema ovim oštećenim. Svjedoci Čolak Semka i Čolak Himzo su potvrdili da su vidjeli tragove premlaćivanja na Čolak Salihu, ali ne znaju ko ga je premlaćivao, dok je svjedok Čolak Mirzet naveo da je prilikom zatvaranja u kontejner na Mostini imao priliku razgovarati sa svojim bratom Čolak Salihom koji mu je rekao da mu je Kornjača Milun polomio zube, gurajući pištolj u usta, a da je Bukva Zlatko imao urezan križ na prsima. Svjedok Čolak Mirzet potvrđuje da su Čolak Salihu bili polomljeni zubi, dok je za urezani krst na prsima Bukva Zlatka čuo od Saliha, ali nije vidio. Vijeće smatra da iskaz jednog svjedoka,

koji nije očevidac događaja na okolnosti iz ove tačke, nije dovoljan za utvrđenje odgovornosti optuženog Kornjača Miluna van razumne sumnje. Koristeći diskreciono pravo, razmatrajući sve provedene dokaze i okolnosti predmeta Vijeće je u ovom u slučaju ocijenilo da se osuđujuća presuda optuženog Kornjača Miluna ne može zasnovati samo na iskazu Čolak Mirzeta koji je također imao posredna saznanja i nije bio očevidac događaja. S tim u vezi, u nedostatku dokaza potkrjepljujuće prirode, Vijeće van razumne sumnje, nije ni moglo izvesti zaključak o učešću optuženog u inkriminiranim radnjama, jer činjenice koje su in peius (na štetu) optuženog sa sigurnošću nisu utvrđene.

339. Također analizom dokaza Vijeće je utvrdilo da Bukva Zlatko nije imao nadimak Prle kako to navodi tužilac u dispozitivu optužnice, već da je taj nadimak imao Cicvara Muharem zvani Prle, što su potvrdili mnogi svjedoci.

2. Tačka 1I) izreke presude (komandna odgovornost optuženog Kornjača Miluna za ubistva civila na Mostini)

340. U pogledu radnji iz **tačke 1I)** izmijenjene optužnice za koje se optuženi tereti po komandnoj odgovornosti, Tužilaštvo nije dokazalo mens rea, odnosno da je optuženi imao efektivnu kontrolu nad Tadić Veljom, kao pripadnikom jedinice "Plavi orlovi", a za kojeg se u optužnici navodi da je iz automatske puške lišio života zatočenike, što je optuženi isti dan za navedeno saznao, ali nije ništa preduzeo da izvršilac ubistva zatočenih lica bude kažnjen.

a. elementi komandne odgovornost⁹¹

341. Odredbom člana 180. stav (2) KZ BiH propisano je da „činjenica da je neko od krivičnih djela iz člana 171. do 175. i člana 177. do 179. ovog zakona učinjeno od strane podređenog, ne oslobađa njemu nadređenu osobu od krivice ukoliko je ta nadređena osoba znala ili je mogla znati da se njen podređeni sprema učiniti takvo

djelo, odnosno da je već učinjeno takvo djelo, a nadređena osoba je propustila da preduzme nužne i razumne mjere da spriječi učinjenje krivičnog djela, odnosno da učinitelj tog djela bude kažnjen.“

342. Kod definisanja komandne odgovornosti neophodno je prvo odrediti njena bitna obilježja.

343. **Prvi uslov** je da je od strane neke osobe, više osoba ili određene jedinice koji imaju status podređenosti nekoj osobi, **došlo do počinjenja nekog krivičnog djela** iz člana 171. do 175. KZ BiH i člana 177. do 179. KZ BiH. Riječ je o specifičnoj primjeni načela akcesornosti kada je odgovornost nadređenog uslovljena činjenicom da je podređena osoba preduzela neku od radnji navedenih u stavu 1. člana 180. KZ BiH.

344. **Drugi uslov je postojanje odnosa podređenosti/nadređenosti**, te da je nadređeni imao određene ovlasti, nadzor nad postupanjem podređenih. Neophodno je također utvrditi da je **nadređena osoba znala ili je mogla znati** da se njen podređeni sprema počiniti krivično djelo ili da je već počinio krivično djelo, te da nadređeni i pored znanja navedenih okolnosti propusti dužnost odgovarajućeg činjenja, odnosno propusti da preduzme prijeko potrebne i razumne mjere.

345. Doktrina komandne odgovornosti je definisana ovlastima koje komandant ima da bi kontrolisao djela svojih podređenih. Neophodno je **da komandant ima stvarnu odgovornost nad osobama koje su počinile osnovna kršenja međunarodnog humanitarnog prava**, odnosno da ima materijalnu sposobnost da kazni vršenje takvih djela. Takav autoritet može imati i *de facto* i *de iure* karakter. Nadređeni mora imati stvarnu komandu i nadzor ili stvarnu vlast i nadzor pri čemu *stvarnu vlast* treba shvatiti tako da vlast *de iure* nije dovoljna, nego to mora biti i *de facto* vlast.

346. Također, pored ispunjenja naprijed navedenih uslova, potrebno je i dokazati da je nadređena osoba znala ili je mogla znati da je počinjeno krivično djelo.

---

⁹¹ Pravo komandne odgovornosti, Guenaël Mettraux, Sarajevo 2010.godine, strana 129;

347. Subjektivni element komandne odgovornosti jeste tzv. *efektivno znanje*, odnosno svijest o djelu, intelektualna komponenta koju je potrebno dokazati. Znati, znači biti svjestan da su podređene osobe počinile krivično djelo. Kod drugog oblika radi se o odgovornosti za nehотиčno postupanje („*mogla znati*“), i u pitanju je nesvjesni nehat, nadređeni nije svjestan što podređeni radi, a bio je dužan toga biti svjestan. Pri određivanju naznačenih kategorija odlučno pitanje je da li je nadređena osoba raspolagala određenim informacijama na temelju kojih bi formirala svoju spoznaju o počinjenju krivičnog djela od strane podređenih osoba.

348. Vijeće je van razumne sumnje utvrdilo da je Kornjača Milun bio komandir jedinice “Plavi orlovi” u inkriminisano vrijeme, tačnije 19. maja 1992. godine. Također je van razumne sumnje utvrdilo da je u to vrijeme Veljo Tadić bio pripadnik jedinice “Plavi orlovi”.

349. Da je Tadić Veljo zaista izvršio ubistvo zatvorenih civila na Mostini u lovačkom Domu, potvrdili su svjedoci **Vujević Siniša, Manović Njegoš, Đerić Desimir, Perendija Slobodan, Čolak Mirzet** i svjedok **Kraj 280**. Svjedoci Manović Njegoš i Vujević Siniša, rezervni policajci koji su držali stražu na graničnom prelazu na Mostini, opisuju kako im je Veljo Tadić, repetirajući prema njima pušku, tražio ključ od Lovačkog doma, da su mu dali ključ, te da se nakon toga čula rafalna paljba od Lovačkog doma. Svjedok Đerić Desimir je potvrdio da se isti dan vijest o ubistvu 30 civila u Lovačkom domu na Mostini proširila gradom i da je čuo da je ubistvo izvršio Veljo Tadić.

350. ....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

351. Tužilaštvo BiH je uložilo Izvod iz matične knjige umrlih za Tadić Velemira kao

dokaz broj T-140.

352. Svjedoci Čolak Himzo i Čolak Mirzet su svjedočili na okolnosti ubistva civila u Lovačkom domu i napuštanja Čajniča od strane preostalog muslimanskog stanovništva 20. maja 1992. godine.

353. Prema navodima svjedoka Čolak Himze koji saznanja o ubistvu civila u Lovačkom domu ima od svog brata Čolak Saliha jedinog preživjelog, ubistva su izvršili Tadić Veljo i Tadić Duško 19. maja 1992. godine. Svjedok Čolak Himzo navodi: *“on je meni ovako ispričio, da je negdje oko, tačno oko 10 do 6, kako je sad on to vidio, da su, da je prvo kako su oni sjedili tu, pričali ono, pošto nisu mogli napo, je izaći bilo im zabranjeno, čuo je auto da je došlo, i, i prepoznali su ovoga Duška Tadića i Veja Tadića, njih dvcjicu. I onda su, čuli su kad su oijerali tu stražara što je bio. I zvali su ih da izađu napo, je, tamo-vamo. Oni prvo su meščini zvali ovoga Fehima Oruča, i da je on izašo tamo, i čuli su kad su, kad je, ovi kad su vikali imaš tvrdu jabučicu za klarje. I onda se samo čulo krkjar, je, kako su ga zaklali. I onda su zvali i njija, oni nisu smjeli da uđu. I onda su se oni od straha skupili na jedno mjesto, i onda je počelo tamo po njima pucarje, bacarje bombi. Preko njega su neki pali, i tako da je on jedini preživio taj masakr. I jedno vrijeme se on prišutio ono. Čuo je da je otišlo auto, i on se izvuko ispod tih mrtvih i kreno, ne zna ni on sam kud. I usput je sreo neke dvje osobe muške, pa su ga oni pitali kud si ti pošo, on reko eto ja tražim gijiva ovuda i najvjerovatnije pito kud se ide za Čajniče, oni su ga uputili i tako je preko brda i kroza šumu došo kući.*

354. Svjedok Čolak Himzo je potvrdio da je njegov brat Čolak Salih došao kući 19. maja u 23h sav poderan i mokat i u šoku, nije puno pričao, samo je rekao da je gore sve pobijeno, a da će sada dalje nastaviti ubijati po mahalama muslimansko stanovništvo. Poslije kada se odmorio ispričao je detalje događaja koji je u cijelosti saglasan sa navodima svjedoka Čolak Mirzeta.

355. Svjedok Čolak Mirzet saznanja o ovom događaju ima od svog brata Himze, tako da su njihovi iskazi saglasni na ove okolnosti. Ovaj svjedok još navodi da se na dan kada je poginuo srpski Vcjevoda Tanacković (18. maj 1992. godine) pročulo po Čajniču da će se zbog toga tu noć desiti osveta i biće pobijeni svi koji su ostali u Čajniču.

356. Svjedok Čolak Himzo i Čolak Mirzet saglasno izjavljuju da se

desila evakuacija muslimanskog civilnog stanovništva iz Čajniča, ali nisu saglasni oko datuma, da li je to bio 19.05 ili 20.05. 1992.godine. No u pogledu načina na koji je organizovano i realizovano iseljavanje stanovništva svjedoci su saglasni.

357. Imajući u vidu da se ubistvo u Lovačkom domu desilo 19.maja, a iseljavanje je bilo dan poslije, Vijeće prihvata datum 20.maj 1992.godine. Svjedok Čolak Mirzet navodi da su sa razglasa Doma kulture pozvani žene, djeca i stariji da mogu napustiti Čajniče. Većinom su i ostali žene, djeca i starci, ali bilo je i par muškaraca, pa su zamolili u komandi da svi koji su ostali napuste Čajniče, što je i dozvoljeno. Oni koji nisu imali obezbjeđen prevoz, bio im je osiguran. Na čelu kolone za Pljevlja bio je Radovan Pejović, a izlaz stanovništva se desio na dan sahrane Tanackovića.

358. Svjedok Čolak Himzo dodaje: *” dok je bila sahrana tom njihovom vojniku koji je poginuo, Radovan Pejović, član Kriznog štaba opštine Čajniče je organizovao još nekih autobusa, kolonu je formirao on i rekao izlazite dok traje sahrana, da izađete iz Čajniča“*

359. U pogledu dužnosti Kornjače Miluna kao komandira jedinice “Plavi orlovi”, nakon što je saznao da je Tadić Veljo izvršilac ubistva na Mostini, da preduzme radnje u cilju kažnjavanja istog, prema ocjeni ovog Vijeća, Tužilaštvo nije van razumne sumnje dokazalo da je optuženi imao efektivnu kontrolu nad svojim podređenim, te da je on bio taj koji je u lancu komandovanja bio osoba koja je trebala preduzeti daljnje mjere. Svjedok Đerić Desimir i još jedan svjedok navode da je nakon izvršenog ubistva Veljo Tadić napustio Čajniče i otišao u Crnu Goru (Pljevlja), odnosno da je “sklonjen” po naređenju Duška Kornjače, načelnika kriznog štaba “Čajniče”. Svjedok Đerić Desimir, koji je radio u kriznom štabu Čajniče navodi da je bio prisutan kada je optuženi Milun Kornjača saznao da je ubistva na Mostini počinio Veljo Tadić, i da je njegova reakcija bila intenzivna, rekao je “onaj ko je to učinio, treba ga uhapsiti i strijeljat”. Svjedok također smatra da u tom periodu nije bilo moguće pokrenuti gonjenje protiv učinioca, a za optuženog Kornjača Miluna je izjavio da misli da je on morao polagati račune svom bratu Kornjača Dušku i da mu je bio podređen. Tužilaštvo je kao dokaz uložilo zapisnik o saslušanju svjedoka Đerić Desimira iz istrage⁹² na okolnosti razlika u iskazu svjedoka datog na glavnom pretresu i u istrazi. Na pitanje tužioca ko je izdavao naredbe jedinici “Plavi orlovi” čiji

je komandir bio Kornjača Milun, svjedok Đerić Desimir je prilikom saslušanja na glavnom pretresu rekao da ne zna. Nakon čega je tužilac prezentirao iskaz svjedoka Đerić Desimira iz istrage gdje je isti na strani 6. između ostalog rekao *"Duško je bio uticajan čovjek, bio odgovoran za sve i njegov brat Milun je postupao po njegovim naredbama"*, a na pitanje tužioca da li je to tačno što je rekao u istrazi svjedok je odgovorio *"Pa vjerovatno jeste. Brat brata će poslušati"*

360. Svjedok Đerić također navodi da u tom periodu nije bilo vojne policije u Čajniču i da je prva vojna policija bila u Trebinju na udaljenosti od 300 km. I sam optuženi Kornjača Milun u svom iskazu navodi da nikoga nije mogao kazniti od svojih vojnika, te da je samo mogao dati prijedlog za kažnjavanje. Na osnovu ovako i ovih provedenih dokaza, Vijeće je utvrdilo da u period april/maj 1992. godine nije bilo vojnog ustrojstva u općini Čajniče, te da je sve naredbe izdavao Krizni štab Čajniče.

361. Posmatrajući ovlaštenja optuženog Kornjače Miluna u kontekstu položaja i ovlaštenja koja je imao njegov brat Duško Kornjača, kao komandant Kriznog štaba Čajniče, očigledno je da isti nije imao kontrolu niti mogućnost da kazni pripadnika svoje jedinice za učinjeni zločin, jer je Tadić Veljo, izvršilac ubistva na Mostini, po navodima saslušanih svjedoka bio privremeno sklonjen u Crnu Goru, te da je sklonjen upravo po naredbi Kornjača Duška koji je, kao što je navedeno u prethodnom dijelu presude imao stvarnu kontrolu nad svim dešavanjima u jedinici i po čijim naredbama su postupali te prema kojem se optuženi Kornjača Milun nije mogao suprotstaviti. Iako se u pojedinim situacijama kada je bilo govora o puštanju pojedinih lica sa Mostine nije slagao sa naredbama Duška Kornjače, a u više navrata su svjedoci isticali da je naredbe u Čajniču izdavao Duško Kornjača i da je sve odluke on donosio. U prilog navedenog govore i svjedočenja svjedoka Paldum Sulje, Šeko Dževada, Tanjo Safeta, Korora Rasim koje je oslobodio lično Duško Kornjača iz kontejnera na Mostini, nakon što ih je Kornjača Milun zatvorio i protivio se njihovom puštanju.

362. Efektivna kontrola se mora utvrditi za vrijeme kada se navodi da su zločini počinjeni. Da bi se neki komandant smatrao odgovornim za djela pripadnika snaga

---

⁹²Zapisnik o saslušanju svjedoka Đerić Desimira broj KT-RZ-40/05 od 06.maja 2010.godine – T5;

koje su privremeno pod njegovom komandom mora se pokazati da su, u vrijeme kada su djela za koja se tereti u optužnici počinjena, pripadnici tih snaga bili pod efektivnom kontrolom tog komandanta.

363. Posmatrajući kroz komandnu odgovornost optuženog Kornjača Miluna, te analizirajući činjenice u kontekstu da li je isti imao stvarnu kontrolu nad podređenim, odnosno da li sam položaj sa ovlaštenjima ili hijerarhijska titula ukazuje na zaključak da je neko nadređeni, ako takav položaj nije popraćen stvarnim moćima i ovlaštenjima koji uz takav položaj normalno idu, nameće zaključak da iako je optuženi Kornjača Miluna bio komandir, on nije imao stvarnu kontrolu nad podređenim zbog paralelnih sistema nadređenosti, odnosno ovlaštenja i uticaja Duška Kornjače kao predsjednika Kriznog štaba općine Čajniče.

364. Imajući u vidu da Vijeće nije našlo dokazanim da je optuženi Kornjača Milun imao efektivnu kontrolu nad pripadnicima jedinice "Plavi orlovi", bespredmetno je dalje analizirati dokaze u pogledu utvrđivanja ostalih elemenata komandne odgovornosti, a koji se odnose na znanje/saznanje nadređenog da su njemu podređeni počinili krivično djelo, kao i da li je nadređeni preduzeo nužne i razumne mjere u cilju kažnjavanja podređenih koji su počinili krivičnog djela.

365. Odbrana optuženog Kornjače je izvodila dokaze na okolnosti njegovog ranjavanja 4. maja 1992. godine, navodeći da je u periodu od 04.05 - 11.05.1992. godine optuženi Kornjača Milun bio hospitaliziran u bolnici u Pljevljima, pa nije mogao biti prisutan u Čajniču niti na Mostini. Na navedne okolnosti optuženi je uveo i materijalni dokaz ljebarska potvrda iz doma zdravlja Pljevlja od 11.05.1992. godine iz koje proizlazi da je u periodu od 04-11.05.1992. godine optuženi bio previjan u bolnici Pljevlja, međutim iz te potvrde ili nekog drugog dokaza ne proizlazi da je u naznačenom periodu vršena hospitalizacija optuženog.. Nesporno je da je optuženi bio ranjen 4. maja 1992.godine i da je išao na previjanja u Pljevlja, što je potvrdio i svjedok Perendija Slobodan koji ga je vozio na previjanja, no činjenica da je bio ranjen ne isključuje mogućnost njegovog prisustva na Mostini i u Čajniču u inkriminisanom periodu od 04-11.05.2014. godine.

366. Na upit sudije da opiše da li je lice koje on označavao kao optuženog Kornjača Miluna nosio kapu, maskirni kačket na glavi, svjedok M1 ne može da se sjetiti, ali navodi da se sjeća da je imao flaster na glavi. U kontekstu teze odbrane da

je optuženi Kornjača bio ranjen, opis svjedoka M1 da je optuženi već 05. maja 1992. godine bio sa flasterom na glavi na terenu govori o težini njegove povrede. Svjedok M1: *“jeste imao je flaster na glavi i ovaj gospodin Kajević koga spominjem je ovaj rekao da je gospodin Kornjača ranjen nego je dole na lokalitetu Miljena ili Kozare gore znači pra, prema Goraždu. Sačmom“*. Da je optuženi u vrijeme izvršenja zločina na Mostini, 19. maja 1992. godine imao flaster na glavi potvrdio je i svjedok Đerić Desimir⁹³ opisujući situaciju kada ga je sreo u bolnici u Pljevljima, no nije mogao potvrditi da li je bio tamo na liječenju. Svjedok Cicvara Hiba sjeća se susreta sa optuženim Kornjača Milunom, ne može se sjetiti datuma, ali kaže da je optuženi imao flaster na glavi.⁹⁴

367. Kao dodatni dokaz Tužilaštvo je uvelo Dopis javne zdravstvene ustanove - Dom zdravlja Pljevlja, broj 01-364 od 26.03.2012. godine (**T-188**), u kojem se navodi da uvidom u evidencije utvrđeno da ne postoji podatak da je Kornjača Milun sin Nikole, rođen 01.01.1954. godine u Staroničim opština Čajniče primljen i pregledan kao pacijent u periodu od marta mjeseca do kraja maja 1992. godine.

368. Stoga ovo Vijeće nije prihvatilo alibi optuženog da uopće nije bio prisutan na području općine Čajniče u periodu od 04.05 -11.05.1992. godine.

3. Tačka 1n) izreke presude (saizvršilaštvo u ubistvima civila iz sela Brdo)

369. Vezano za radnje iz tačke 1n), koja se odnosi na ubistvo civila iz sela Brdo, za koje se optuženi tereti kao saizvršilac član 29. KZ BiH po individualnoj krivičnoj odgovornosti iz člana 180. stav 1. KZ BiH, odnosno da je učestvovao u radnjama lišavanja života civila zatvorenih na Mostini, tako što je naredio da se isti odvezu na Mostinu sa namjerom da se zatočeni civili liše života, ovo Vijeće na osnovu provedenih dokaza je zaključilo da Tužilaštvo nije dokazalo van razumne sumnje postojanje namjere na strani optuženog da se zatvoreni civili iz sela Brdo na Mostini liše života i da je upravo optuženi Milun Kornjača bio taj koji je izdao naredbu za odvođenje zarobljenih civila iz sela Brdo na Mostinu.

---

⁹³ Svjedok Đerić Desimir svjedočio dana 13.06.2012.godine;

⁹⁴ Svjedok Cicvara Hiba svjedočila na nastavku glavnog pretresa dana 14.03.2011.godine;

370. Jedini civil iz sela Brdo koji je preživio, svjedok **Nedžad Borovac** je prilikom svog svjedočenja opisujući odvođenje civila iz sela Brdo naveo je da su im već u selu vojnici rekli da ih vode na Mostinu. U odvođenju i lišavanju slobode nije učestvovao optuženi Milun Kornjača, ali ga svjedok prepoznaje ispred hotela Čajniče kada je zaustavio kamion sa civilima i nakon što se uvjerio da se na kamionu među civilima lišenim slobode ne nalaze odbjegli Almas i Smail, podržavajući izdatu naredbu, rekao da se civili odmah voze na Mostinu. Takođe svjedoci saslušani u toku glavnog pretresa potvrdili su da je naređenje za zatvaranje i odvođenje civila iz sela Brdo izdao komandant kriznog štaba općine Čajniče Duško Kornjača. Dakle, naredba za lišavanje civila sela Brdo bila je već ranije izdata od strane Duška Kornjače, koji je kao načelnik Kriznog štaba opštine Čajniče imao efektivnu kontrolu nad svim jedinicama koje su djelovale u Čajničju, te da je za nju optuženi Milun Kornjača znao, međutim, on nije učestvovao u lišavanju slobode niti odvođenju civila, a činjenica da se optuženi svojim radnjama pridružio izdatoj naredbi, nije bila od uticaja da li će ista biti izvršena ili ne.

371. Opisujući događaj od 27. maja 1992. godine i hapšenje civila iz sela Brdo svjedok Nedžad Borovac je naveo da je živio u selu Brdo, da je radio u pekari, da su dan prije hapšenja civila iz sela Brdo bili sastanci između predstavnika srpskog i muslimanskog naroda, na kojem sastanku je komšija Bogdomir rekao da nikome neće nedostajati dlaka s glave. Sutra je uslijedilo hapšenje, među vojnicima je bilo mnogo poznatih komšija i komšija Bogdomir, ali lično njega je iz kuće izveo neki dobrovoljac, po naglasku je zaključio da je iz Pirota. Na pitanje tužioca da navede neka od poznatih lica, svjedok Nedžad Borovac je naveo svjedoka .....i lice pod nadimkom Žvaka. Svjedok također navodi da su im već prilikom hapšenja rekli da idu na Mostinu, ali nisu znali šta je krajnji cilj.⁹⁵

372. Svjedok navodi da je te prilike mnogo stanovnika sela Brdo uhapšeno, između ostalih navodi: " *Dževad Džambegović, znači četiri brata su tu bila zajedno Džambegovića, Dževad, Džemal, Fuad, Suad, Enver Džambegović...Izet Džambegović, Bakal Emin, Ševko Drakovac, Hurlov Safet, Hurlov Sabahudin, Džemail Šišić.*"

---

⁹⁵ Svjedok Nedžad Borovac je svjedočio dana 21.2.2011. godine: dio iskaza **Kažu li oni zbog čega vas vode, goje vas vode. Svjedok: A eto navodno da nas vode na Mostinu. Sa kojim cijem niko ne spominje.**

373. Svjedok dalje opisuje momenat kada su prolazili pored hotela Čajniče i kada je ugledao optuženog Miluna Kornjaču, te navodi: *“Odvođe nas u pravcu Čajniča. Svedeni smo bili sa gornje strane puta gdje vodi, gdje vodi prema crkvi. Kolona kad se je pomolila do zgrade Šumarstva, **Milun je sjedio tada u u bašti restorana, tadašnjeg hotela i skočio je pred nas preko bašte. I odma' je pito', gdje Vam je Almas, gdje Vam je Smail, niko nije dao nikakvog odgovora, niti je znao. Odma' je izgovorio pravac Mostina. Između ostalog ovaj Hans, kako su ga zvali, taj mladi je bio, eto mladić, izgovorio je, e neko mora i gore. Mi smo odma' shvatili da da imaju loše namjere prema nama i vodili su nas gornjom cestom u nas, jednosmjernom, do jedne vode na kraju kod mosta na kraj čaršije.**”* Svjedok ne zna gdje je optuženi poslije otišao, previše je bio zabrinut za svoj život tako da nije razgledao okolo.

374. Svjedok Borovac nadalje navodi da je iz kontejnera na Mostini pušten, tako što ga je prozvao Neđo Janjić i rekao mu: *“Ti se kaže, obuci i moraš sa nama u Čajniče, da večeras radiš na poso’.”* Prema Čajniču se vozio u policijskom autu, u kojem je pored nepoznatog policajci iz Goražda bio i brat Miluna Kornjače, koji ga je ispitivao na okolnosti stanja i situacije u selu i odnosa među komšijama. Poslije toga ga je Milunov brat odveo do Miluna u Express restoran. Susret sa Milunom Kornjačom svjedok opisuje na sljedeći način: *“On je sjedio, ja sam stajo'. Ispitivo' me je o svom tom stanju. Znači, znam li za komšje znam li o Almasu i Smailu, ja sam... Kad smo završili pito' sam ga mogu li ići kući jesam li slobodan, nemcj kaže sad, sačekaj za ne znam kcje vrjeme. Bogami je spomeno', jer njegovi su ljudi bili, držali zasjedu u selu ovom komšiji Almasu Džambegoviću...”*

375. Preostali svjedoci koji su svjedočili na okolnosti događanja u selu Brdo su: Džambegović Rifet, Bakal Ramiza, Močević Alija, Hamdija Hasović, Gabela Almas, Šeko Dževad, Amela Drakovac, ...Mirzet Čolak, Džambegović Fadila, Šišić Safet i Hurlov Nura.

376. Svjedok **Džambegović Rifet** o događajima iz sela Brdo ima saznanja od svjedoka Nedžada Borovca. Svjedok je potvrdio da mu je Nedžad govorio da su žitelji sela, muške populacije, pohvatani u selu, u koloni odvedeni u Čajniče, a zatim provedeni na Mostinu. Ovaj svjedok je također potvrdio i da je njemu svjedok Borovac ispričao kako se spasio sa Mostine što u cijelosti odgovaralo navodima svjedoka Borovca, ali svjedok Džambegović dodaje da se brat

Korr,jače Miluna kcji se vozio sa njim u autu zvao Radiša Korr,jača.

Svjedokinja **Bakal Ramiza** je također živjela u selu Brda, sa propusnicom koju je dobila od Đerić Desimira napustila je Čajniče. Njen sin Mirsad nije krenuo sa njom, odveden je sa ostalim muškarcima iz sela Brdo i ubijen je na Mostini. Svjedok **Hamdija Hasović** navodi da su u selu Brdo živjeli Bošnjaci i Srbi, te da je čuo, ali nije vidio da je stanovništvu tog sela dat ultimatum za predaju oružija i da se predaju ili će biti likvidirani.

377. Svjedok **Gabela Almas** je prilikom svjedočenja pokušao nabrojati imena lica koji su ubijeni iz sela Brdo: *“A ovo Brdo sve su bili Džambegovići. E malo podaje jedno 100 metara ovaj jedan Šišić, on je ubijen, u Trikotaži radio, on je bio. I gore malo visočje zove se Djevojački grob, mali jedan Mirsad Bakal, a ovo su doje su dvije žene i muškarci, četiri su brata tuj ubijena od ovih Džambegovića. Plus dva brata pa onda.”*

.....
.....
.....

378. ....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Opisujući događaj u selu Brdo,
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

380. Svjedok **Mirzet Čolak** na pitanje tužioca da li zna nešto o ubistvima civila iz sela Brdo, navodi da je čuo, ali nije vidjeo da je akciju vodio Marijan Milkanović, ne zna da li je sam privodio ili je još neko bio sa njim, a odredište je bilo Mostina. Ne zna ni da li je taj Marijan učestvovao u ubistvima, ali zna da je Zijo Velić stradao od Miluna Kornjače i Enver Džambegović, a misli da ih je ukupno bilo 19 civila.

381. Svjedokinja **Džambegović Fadila** o odvođenju civila muških stanovnika sela Brdo govori na osnovu onog što je čula od svoje svekrve. Njena svekrva Hajra Džambegović se sakrivala zajedno sa muškarcima i sa njom se čula u julu 1992. godine. Ona joj je rekla da su muškarci odvedeni i ubijeni na Mostini gdje je pronađena grobnica, te da je sve to urađeno po naređenju Duška Kornjače i Miluna Kornjače, *to su pričali svi kcji su ostali živi u Čajniču*, navodi svjedok. Tada je ubijeni njen muž Enver, dženaza je bila 23.06.2003. godine. Po navodima svjedokinje Džambegović Fadile ekshumirana su tijela svih Džambegovića, *„Bio je znači Almas, bio je onaj Smajo, Fuad, Džemal, Dževad, Ćeno, Kemal tako je se zvao pravo.“*

382. Svjedok **Šišić Safet** je 1992. godine stanovao u selu Brdo, te navodi da je 07. maja 1992. godine napunio 14 godina. Svjedok je svjedočio na okolnosti napuštanja sela Brdo sa majkom i sestrom sa propusnicima koje je majka dobila u Kriznom štabu u Čajniču. Otac i nena su ostali, jer nisu nikome ništa uradili. Navodi da nije nikoga poznavao od srpskih vojnika koje je video na Mostini. Otac svjedoka Šišić Safeta je ubijen sa drugim muškarcima sela Brdo.

383. Svjedokinja **Hurlov Nura** navodi da su joj u selu Brdo stradali i sin Sabahudin i muž Safet. Oni su se krili po šumama i branili selo od srpske vojske tako što su držali straže. Opisujući momenat kada su njen sin i muž uhapšeni, nakon što su došli iz šume da nešto pojedju, navodi da su pred kuću došli srpski vojnici, Tadić koji je poginuo, Jakšić Vujo, Cvetko, bilo ih je ukupno 15 i rekli su da se predaju. Kada je kasnije vadila propusnice kod Đerić Desimira, isti joj se obratio riječima : *“ što nisi ranije došla mogao sam ti i sina spasiti.* Svjedokinja navodi da joj je jedan od vojnika rekao *“hanuma mi ništa ne radimo što nam ne naredi Kornjača”*, misleći na Miluna Kornjaču.

384. Svjedok **Drakovac Amela** je stanovala u selu Brdo, među odvedenim i ubijenim muškarcima na Mostini je i njen muž. Ona je napustila selo sa majkom i

kćerkom 27. maja 1992. godine. Za događaje u selu Brdo čula od Hurlov Hamde. Na upit optuženog da objasni razlike između onoga što je govorila u istrazi⁹⁶, i na glavnom pretresu, a vezano za način napuštanja sela Brdo, svjedokinja kaže da je tačno ono što je rekla na glavnom pretresu, da je Čajniče napustila autobusom, a ne kako je navedeno u izjavi da je kroz šumu došla u Pljevlja u pratnji muža i da se on onda vratio nazad.

385. Tužilaštvo je na okolnost ove tačke optužnice uvelo Zapisnike o ekshumaciji i Izvode iz matične knjige umrlih za lica, Džambegović Suad⁹⁷, Džambegović Izeta⁹⁸, Džambegović Fuada⁹⁹, Džambegović Envera¹⁰⁰, Džambegović Dževada¹⁰¹, Džambegović Džemala¹⁰², Šišić Džemala¹⁰³, Hurlov Safet¹⁰⁴a, Hurlov Sabahudina¹⁰⁵, Bakal Mirsada¹⁰⁶. U svim pobrojanim Izvodima iz matične knjige umrlih kao dan smrti za lica se navodi 27. maj 1992. godine Mostina, te brojnu dokumentaciju na okolnost izvršene ekshumacije tijela na Mostini.

386. Nije sporno da se hapšenje civila nesrpske nacionalnosti sela Brdo desilo 27. maja 1992. godine, da su u navednoj akciji učestvovali poznati vojnici komšije uhapšenih civila, među kojima svjedoci prepoznaju .....Tadić Velju, koji su bili pripadnici jedinice „Plavi orlovi“.

387. No sam svjedok

.....
.....
.....i Čolak Mirzet pominju i učešće jedinice Marijana Milkanovića u akciji hapšenja na selo Brdo. Iz navedenih dokaza proizlazi kao nesporno da su uhapšena lica iz sela Brdo ubijena na Mostini. Iako neki svjedoci pominju da su čuli da je u akciji hapšenja učestvovao optuženi Kornjača Milun,

---

⁹⁶ Zapisnik o saslušanju svjedoka Drakovac Amele, dokaz broj O-7;

⁹⁷ T-164;

⁹⁸ T-163;

⁹⁹ T-162;

¹⁰⁰ T-161;

¹⁰¹ T-160;

¹⁰² T-159;

¹⁰³ T-158;

¹⁰⁴ T-152;

¹⁰⁵ T-144;

¹⁰⁶ T-143.

svjedoci .....Nedžad Borovac govore drugačije. Činjenica da je optuženi Kornjača Milun, a kako to navodi svjedok Nedžad Borovac zaustavio kolonu sa civilima iz sela Brdo i rekao: „*Gaje vam je Almas, gaje vam je Smail*“, na šta niko nije dao odgovor jer nije znao, i odmah izgovorio pravac Mostina, na koji način se pridružio već izdatoj naredbi da se civili vode na Mostinu, ali isto nije bilo od uticaja da li će naredba biti izvršena ili ne. Kod ovakvog stanja stvari Vijeće je optuženog Miluna Kornjaču oslobodilo za progon ubijanjem civila iz sela Brdo u svojstvu saizvršioca, a kako mu se to stavljalo na teret izmijenjenom optužnicom. Imajući u vidu da je u smislu člana 29. KZ BiH saizvršilac lice koje zajedno sa drugim licima učestvuje u učinjenju krivičnog djela ili preuzima što drugo čime se na odlučujući način doprinosi učinjenju krivičnog djela, Vijeće na osnovu izvedenih dokaza nije utvrdilo da je optuženi učestvovao u izvršenju krivičnog djela niti je na odlučujući način doprinjeo učinjenju istog.

VI. ODBIJAJUĆA PRESUDA

388. U odnosu na tačku optužnice 1e) koja se odnosi na mučenje Čaušević Salke, a od koje Tužilaštvo BiH odustalo, Vijeće je donijelo odbijajuću presudu u smislu člana 283. tačka b) ZKP BiH tj; iz razloga kada tužitelj od započinjanja pa do završetka glavnog pretresa odustane od optužbe.

VII. KRIVIČNA ODGOVORNOST

389. U optužnici se navodi da je optuženi za zločine za koje se tereti odgovoran prema članom 180. stav 1. KZ BiH i članu 29. KZ BiH za šta ga je i ovo Vijeće osudilo.

390. Član 180. stav 1. KZ BiH propisuje da “ Osoba koja planira, pokrene, naredi, učini ili podstrekava ili pomaže u planiranju, pripremanju ili **učinjenju krivičnih djela** iz člana 171. (Genocid), 172. (Zločini protiv čovječnosti), 173. (Ratni zločin protiv civilnog stanovništva), 174. (Ratni zločin protiv ranjenika i bolesnika), 175. (Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika), 177. (Protupravno ubijanje i ranjavanje neprijatelja), 178. (Protupravno oduzimanje stvari od ubijenih i ranjenih na ratištu) i

179. (Povrede zakona ili običaja rata) ovog zakona, individualno je odgovorna za to krivično djelo“.

391. Iz naprijed navedne zakonske definicije jasno je da individualna krivična odgovornost postoji za planiranje, pokretanje, naređivanje, **počinjenje** ili poticanje na izvršenje krivičnog djela, odnosno za pomaganje u planiranju, pripremanju ili počinjenju krivičnog djela.

392. Počinjenje obuhvata fizičko izvršenje krivičnog djela ili uzrokovanje kažnjivog propusta, čime se krše odredbe krivičnog prava.¹⁰⁷

393. Odredba člana 29. KZ BiH propisuje da „ Ako više osoba, učestvovanjem u učinjenju krivičnog djela ili preduzimajući što drugo čime se na odlučujući način doprinosi učinjenju krivičnog djela, zajednički učine krivično djelo, svaka od njih kaznit će se kaznom propisanom za to krivično djelo.

Elementi saizvršilaštva po članu 29. KZ BiH su:

(1) Množina lica

(2) Učeše u počinjenju ili

(3) Pružanje *odlučjućeg* doprinosa, koji je znatan i bez kojeg krivično djelo ne bi bilo počinjeno na planirani način.

(4) Svjesno, voljno i zajedničko počinjenje krivičnog djela kao da je njegovo (Zajednička namjera).

394. U obrazloženju za svaku tačku izreke presude Vijeće je nakon analize provedenih dokaza donosilo zaključke o činjeničnom utvrđenju i dalo odgovarajuće razloge iz kojih nesumnjivo proizlazi krivična odgovornost optuženog Kornjača Miluna za poduzete zabranjene radnje jer je postupao sa direktnim umišljajem kao direktni izvršilac. U nastavku teksta Vijeće će se dalje baviti pitanjem krivične odgovornosti optuženog.

395. Radnje poduzete na način kako je to opisano u tački 1. osuđujuće presude, optuženi Milun Kornjača je počinio sa direktnim umišljajem jer je kao komandir jedinice “Plavi orlovi” bio svjestan da nije postojao pravni osnov za zatvaranje civila

---

¹⁰⁷ Krstić, Presuda pretresnog vijeća MKSJ-a od 02.08.2001.godine, paragraf 601;

Paldum Sulje, Šeko Dževada, Omeragić Safeta, Tanjo Safeta, Korora Rasima i Hurlov Hamde u metalne kontejnere na Mostini, pa ih je sam ili zajedno sa drugim pripadnicima ipak zatvorio iako je bio svjestan, znao i očito htio da se zatočene civile drži u nehumanim uslovima u krajnje skućenom prostoru, bez adekvatnog smještaja, dovoljno zraka, svjetlosti, hrane i vode..

396. Radnje nečovječnog postupanja prema civilima Korora Rasima, Agović Mehmedu, Omeragić Safetu, Paldum Sulji, Šeko Dževadu, Tanjo Safeta, Trgo Mehmeda, Šehović Dede, Čaušević Jusufa i Hurlov Hamde na način kako je to uradio, opisano je u tački 2. izreke presude, optuženi Milun Kornjača počinio sa direktnim umišljajem jer je bio svjestan da će premlaćivanjem civila po svim dijelovima tijela udaranjem nogama, rukama, pištoljem, kundakom puške, prouzročiti tešku duševnu ili tjelesnu patnju ili ozljedu oštećenim pa to htio, navedene radnje poduzeo tako da su zatočeni civili usljed zadobijenih udaraca trpili tešku duševnu ili tjelesnu patnju.

397. Optuženi je radnje nečovječnog postupanja počinio sa direktnim umišljajem prema Paldum Sulji, Šeko Dževadu, Tanjo Safetu, Trgo Mehmedu, Šehović Dedi, Čaušević Jusufu i Hurlov Hamdi jer je bio svjestan da će učestvujući u premlaćivanju zajedno sa drugim pripadnicima jedinice "Plavi orlovi" zatvorenih civila udarajući ih po svim dijelovima tijela nogama, rukama, pištoljem, kundakom puške, prisiljavanjem zatočenika da trče za vozilom u pokretu, da legnu u potok, prouzročiti tešku duševnu ili tjelesnu patnju ili ozljedu pa to htio, navedene radnje zajedno sa drugim pripadnicima jedinice poduzeo tako da su zatočeni civili usljed zadobijenih udaraca trpili tešku duševnu ili tjelesnu patnju.

398. Radnje nečovječnog postupanja pobliže opisanih u tački 3. osuđujuće presude, poduzete prema Bukva Zlatku optuženi je takođe počinio sa direktnim umišljajem jer je bio svjestan da će udaranjem Bukva Zlatka koljenom u predjelu grudi prouzročiti snažnu psihičku i psihičku bol, pa to htio, navedenu radnju poduzeo, tako da je Bukva Zlatko usljed zadobijenog udarca trpio snažne fizičke i psihičke bolove.

399. Dakle, nakon svestrane ocjene dokaza, Vijeće je zaključilo da su se u opisanim radnjama optuženog Miluna Kornjače počinjenim sa direktnim umišljajem, stekla sva bitna obilježja krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav

1. tačka h) KZ BiH, u vezi sa članom 180. stav 1. i članom 29. KZ BiH, pa ga je Sud oglasio krivim i osudio za ovo djelo.

VIII. KAZNA

A. KAZNA KOJA JE NEOPHODNA I SRAZMJERNA TEŽINI KRIVIČNOG DJELA

400. Našavši na nesumnjiv način dokazanim da je optuženi Kornjača Milun počinio krivično djelo za koje je ovom presudom oglašen krivim, sud je prilikom odmjeravanja kazne imao u vidu sve okolnosti koje utiču na visinu kazne. Prema članu 2. KZ BiH, "propisivanje krivičnih djela, i vrste i raspona krivičnihopravnih sankcija zasniva se na neophodnosti primjene krivičnopravne prinude i njenoj srazmjernosti jačini opasnosti za lične slobode i prava čovjeka, te druge osnovne vrijednosti.

401. Prilikom odlučivanja o sankciji Vijeće je imalo u vidu i osnovne odredbe KZ SFRJ, koji je primjenjivao u relevantnom periodu u smislu propisivanja minimalne i maksimalne kazne zatvora za krivična djela počinjenja na području tadašnje SFRJ, to jest odredbu člana 38. stav 1. tog zakona, te utvrđuje da se izrečena kazna zatvora u konkretnom slučaju mogla utvrditi i u skladu sa tada važećim propisima.

402. Pri odmjeravanju kazne za krivično djelo za koje je optuženi Kornjača ovom presudom oglašen krivim, Vijeće je postupalo u smislu odredbe člana 39.KZBiH.

403. U pogledu samog krivičnog djela, Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. KZ BiH, Vijeće je razmatralo kaznu koja je neophodna i odgovara zakonskim ciljevima, kao i relevantne zakonske elemente. U središtu ovog suđenja bio je progon cjelokupnog nesrpskog civilnog stanovništva iz opštine Čajniče na nacionalnoj i vjerskoj osnovi.

1. Izrečena kazna mora biti neophodna i srazmjerna jačini opasnosti za zaštićena lica i vrijednosti (član 2. KZ BiH)

404. Vijeće će u vezi s tim takođe uzeti u obzir zakonske elemente koji se odnose na ovu konkretnu svrhu, to jeste na posljedice izvršenih djela koje se ogledaju u progonu bošnjačkog stanovništva sa teritorije koju su zakonito naseljavali, te zatvaranju bez pravnog osnova kao napadu na elementarno i neprikosnoveno pravo čovjeka.¹⁰⁸

2. Kazna mora biti srazmjerna stepenu patnje, te mora biti dostatna kako bi uticala na druge da ne čine slična djela u budućnosti (člana 6. i 39. KZ BiH)

405. Posebnu pažnju treba posvetiti pitanju odvratanja od eventualnog, budućeg činjenja ovih djela, jer se radi o teškom zločinu, te se mora i treba iskoristiti svako raspoloživo sredstvo u svrhu očuvanja vladavine prava kako bi se osiguralo da se ovakva djela nikada više ne ponove. Da bi se drugi odvratili od činjenja sličnih krivičnih djela, kazna mora biti učinkovita u smislu da u dovoljnoj mjeri odražava težinu zlodjela. Predmetna krivična djela predstavljaju teške povrede i potrebno ih je tretirati na način da to služi kao nauk drugima.

3. Krivičnopravna sankcija mora odražavati društvenu osudu ponašanja optuženog (član 39. KZ BiH)

406. Međunarodno pravo, zakon BiH, društvena zajednica, ponašanje optuženog karakteriše kao kažnjivo prema domaćim i međunarodnim propisima. Ovakvi zločini su za osudu, bez obzira na to koja ih je strana počinila ili na kojem mjestu su počinjeni, te stoga i ne smiju proći nekažnjeno.

---

¹⁰⁸ Član 48. KZ BiH;

407. U savremenom svijetu, bez obzira na okolnosti i razloge zbog kojih se ovakva djela čine, nemaju niti mogu imati opravdanja. Izražaj osude kroz adekvatnu sankciju pokazuje o kakvom i koliko se teškom zločinu radi.

4. Kazna mora biti neophodna i srazmjerna vaspitnoj svrsi Zakona, a to je da lica budu upoznata sa pogibljenošću zločina, te sa pravednošću kažnjavanja učinitelja (član 39. KZ BiH)

408. Suđenje i kažnjavanje ovih djela mora pokazati da se zločini počinjeni za vrijeme rata neće tolerisati i da je krivični postupak odgovarajući način da se zločini razotkriju. Vijeće ne može narediti pomirenje, niti ga presuda može zahtijevati. Međutim, kazna koja u potpunosti odražava težinu djela može doprinijeti pomirenju tako što će dati zakonski odgovor, te promovisati nastojanje da se na taj način zadovolji pravda umjesto ličnom osvetom ili osvetom zajednice.

409. Uzevši u obzir sve ove elemente kao relevantne za krivično djelo koje je optuženi počinio, Vijeće smatra da izrečena kazna zatvora u trajanju od 5 (pet) godina predstavlja neophodnu i srazmjernu kaznu koja odražava težinu krivičnog djela.

B. KAZNA ILI KRIVIČNOPRAVNA SANKCIJA MORA BITI NEOPHODNA I SRAZMJERNA INDIVIDUALNOM POČINIOCU

410. Niz pravila su relevantna za ove svrhe jer utiču na kaznu koja će se izreći pojedinom licu koje je oglašeno krivim.¹⁰⁹ U ta pravila, između ostalog, spadaju stepen krivične odgovornosti, ponašanje počinioca prije, za vrijeme i nakon počinjenja krivičnog djela, motivi za počinjenje djela i ličnost počinioca. Zavisno od činjenica, ovi elementi mogu predstavljati otežavajuće ili olakšavajuće okolnosti koje je potrebno gradirati i cijiniti prilikom odmjeravanja kazne. Cilj razmatranja ovih

---

¹⁰⁹ Član 48. KZ BiH;

elemenata jeste da pomognu Sudu u utvrđivanju kazne koja je neophodna i srazmjerna u smislu svrhe kažnjavanja i elemenata koji su već uzeti u obzir u odnosu na sam zločin i njegove posljedice po zajednicu, ali pod uslovom da ta kazna odgovara preventivnim i odgojnim zahtjevima u odnosu na konkretnog počinioca.

C. OPTUŽENI

1. Stepen odgovornosti

411. Optuženi Kornjača Milun direktno je odgovoran za zločine koje je počinio.

2. Držanje i lične prilike optuženog prije, za vrijeme i nakon počinjenja krivičnog djela

a. Prije počinjenja djela

412. Optuženi Kornjača Milun prije počinjenja krivičnog djela nije bio osuđivan. Podaci o karakteru optuženog do počinjenja djela govore da je optuženi prije rata bio na liječenju u Psihijatrijskoj bolnici na Sokocu zbog alkoholizma u periodu od 25.06.1990. godine do 01.04.1991. godine. Odbrana je uložila više materijalnih dokaza na okolnosti liječenja optuženog u Psihijatrijskoj klinici na Sokocu i mentalnog stanja optuženog i to dokazi O-19¹¹⁰, O-20¹¹¹, O-21¹¹², O-22¹¹³, O-23¹¹⁴,

---

¹¹⁰ Otpusna lista sa ekspertizom ZO SOB N.Banjica Beograd br:1-11/2-SR za vrijeme liječenja od 11.04.1994.g. do 30.04.1994.god

¹¹¹ Specijalistički nalaz Kliničkog centra Istočno Sarajevo Psihijatrijska klinika u Sokocu od.03.09.2009.g

¹¹² Uputnica za bolničko liječenje br-142K i

O-24¹¹⁵, O-25¹¹⁶, O-26¹¹⁷, O-27¹¹⁸, O-28¹¹⁹, O-29¹²⁰, O-30¹²¹, O-31¹²², O-32¹²³, O-33¹²⁴, O-37¹²⁵. U nalazu i mišljenju psihologa Kostić Snežana od 29.01.1991. godine izrađenog u cilju utvrđivanja preostale radne sposobnosti Kornjača Miluna 1991. godine konstatovano je da su pacijentovi ....

413. Optuženi se također liječio u Psihijatrijskoj klinici Sokolac i nakon okončanja rata, te je na te okolnosti uloženi dokaz O-22, otpusno pismo na ime Kornjača Milun iz Psihijatrijske klinike u Sokocu od dana 20.11.2007. godine u kojem je konstatovano da je pacijent već drugi put u ovoj bolnici, da je liječen zbog .....
.....

414. Iz dokaza uloženi pod rednim brojem O-27 i O-26 evidentno je da se optuženi Kornjača Milun javljao na liječenje u Psihijatrijsku kliniku u Sokocu i u toku 2008. godine i 2009. godine kada je u specijalističkom nalazu Prim. Dr. Momira Jankovića konstatovano da se ....

415. Ove okolnosti Vijeće je cijeno kao olakšavajuće na strani optuženog Kornjača Miluna.

b. Okolnosti krivičnog djela

416. Učešće u zločinu ove težine u kojem je pojedinac odigrao tako značajnu ulogu kao komandir jedinice „Plavi orlovi“, ne može proći nekažnjeno. Ipak, ukoliko se pogledaju svi pojedinačni elementi, kako to zahtjeva zakon i kao što je gore obrazloženo, optuženi je očigledno i prije inkriminisanog perioda bolovao od ... zbog

---

Specijalistički nalaz Kliničkog centra Istočno Sarajevo-Psihijatrijska klinika u Sokocu od 19.02.2008. g.

¹¹³ Otpusno pismo Kliničkog centra Istočno Sarajevo klinike bolničke službe Foča br:01-13/9 od 22.02.2010.g.

¹¹⁴ Nalaz, ocjena i mišljenje Odjeljenja za ocjenjivanje radne sposobnosti u prvom stepenu Ilidža br:ORS-3643/91 od / bez datuma

¹¹⁵ Informacija br:4/7-5262/10 od 04.05.2010.g (sa priloženom dokumentacijom)

¹¹⁶ Zdravstveni list Ministarstva Pravde, Pritvorska jedinica na državnom nivou za Kornjača Miluna kod dolaska u zatvor sa danom 18.12.2009.g / 11 stranica

¹¹⁷ Specijalistički nalaz psihijatrijske klinike u Sokocu br:113/09 od 03.09.2009.g

¹¹⁸ Specijalistički nalaz psihijatrijske klinike u Sokocu od 19.02.2008.g

¹¹⁹ Uputnica za bolničko liječenje za Kornjača Miluna br-142/K bez datuma

¹²⁰ Anamneza i nalazi od 05.03.2010. g.

¹²¹ Otpusna lista psihijatrijske bolnice Sokolac br:16401 od 01.04.1991.g

¹²² Otpusno pismo psihijatrijske bolnice Sokolac br-16401 od 01.04.1991.g.

¹²³ Nalaz i mišljenje psihologa Dr. Kostić Snežane od 04.03.2010.

¹²⁴ Nalaz pneumofiziologa Dr. Radmile Čeranić /bez broja i datuma/

čega se i liječio u Psihijatrijskoj klinici u Sokocu, što je očigledno i uticalo na njegovo ponašanje za vrijeme ratnih dešavanja, a kako to i svjedoci potvrđuju opisujući da je optuženi po njima bio „neuračunljiva osoba“¹²⁶, iz kojih razloga ovo Vijeće tu okolnost cijeni kao olakšavajuću. Odbrana je u toku glavnog pretresa osporavala uračunljivost optuženog Kornjača Miluna u vrijeme izvršenja krivičnih djela. U cilju dokazivanja ove tvrdnje optuženog Kornjača Miluna je vještačila dr. Lazarević Zorica, dr. neuropsihijatar, te je izradila svoj pismeni nalaz i mišljenje, koji je uložen kao dokaz odbrane pod brojem O-40¹²⁷.

417. Vještak dr. Zorica Lazarević je vještačila optuženog Miluna Kornjača na okolnosti duševnog zdravlja i uračunljivosti optuženog u vrijeme izvršenja krivičnog djela april/maj 1992. godine, te utvrdila da su se ... cijeni da je sposobnost shvatanja značaja djela kao i mogućnosti upravljanja postupcima pri pročinjenju djela april/maj 1992. godine bila smanjena, ali ne bitno.

418. Držanje tokom postupka

419. Primjereno držanje optuženog tokom suđenja i njegov odnos prema Sudu je nešto što se od optuženika očekuje. Međutim, Vijeće ne može zanemariti da je optuženi tokom trajanja ovog postupka, pokazao izuzetno korektno ponašanje i poštovanje Suda i suosjećanje sa oštećenim u ovom krivičnom postupku.

c. Osobito olakšavajuće okolnosti (član 49. KZ BiH)

420. Vijeće je našlo da na strani optuženog postoje osobito olakšavajuće okolnosti koje bi u skladu s odredbom člana 49. KZ BiH predstavljale osnov za ublažavanje kazne ispod granice propisane zakonom, pa mu je izreklo kaznu kao u izreci presude, imajući u vidu njegovo zdravstveno stanje kako prije tako i poslije izvršenja krivičnog djela (psihičko stanje u kojem se nalazi optuženi u to vrijeme, u kombinaciju sa ratnim

---

¹²⁵ Izvod iz medicinske dokumentacije Klinički centar Istočno Sarajevo klinike i bolničke službe Foča br-01-13/9 od 22.02.2010.g

¹²⁶ Svjedok Paldum Suljo;

dešavanjima kao i trenutno vrlo loše zdravstveno stanje optuženog kao ...) zbog čega je kao što je naprijed navedno zaključilo da se sa ublaženom kaznom može postići svrha kažnjavanja.

3. Odvraćanje i društvena rehabilitacija

421. Dužina zatvorske kazne kao kazne za zločin u većini slučajeva predstavlja legitimno sredstvo prevencije. Ovo počiniocu daje mogućnost da razmotri posljedice svojih radnji na žrtve, razmisli o svojim greškama iz prošlosti i iskupi se za svoja djela.

422. Član 10. stav 2. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima glasi: „Kazneni sistem mora obuhvatati postupke prema osuđenima čiji je glavni cilj promjena njihovog ponašanja i društvena rehabilitacija“.

D. ZAKLJUČAK

423. Sud nalazi da je kazna zatvora u izrečenoj dužini trajanja, s obzirom na sve otežavajuće i olakšavajuće okolnosti, te učešće i ulogu optuženog u počinjenju krivičnog djela, proporcionalna težini krivičnog djela i da će se ovom sankcijom ostvariti svrha kažnjavanja predviđena članom 39. KZ BiH

IX. ODLUKA O TROŠKOVIMA KRIVIČNOG POSTUPKA I IMOVINSKO PRAVNOM ZAHTJEVU

---

¹²⁷ Nalaz i mišljenje dr. Zorice Lazarević od 02.12.2013. godine – O-40;

424. Vijeće je na osnovu člana 188. stav 4. i 189. stav 1. ZKPBiH, s obzirom na slabo imovno stanje optuženog, istog oslobodilo od dužnosti plaćanja troškova postupka i paušala, tako da ovi troškovi padaju na teret budžetskih sredstava Suda.

425. Na osnovu člana 198. stav 2. i 3. ZKPBiH, oštećeni se sa eventualnim imovinskopravnim zahtjevom upućuju na parnični postupak jer bi utvrđivanje činjenica u pogledu visine imovinskopravnog zahtjeva iziskivao duži vremenski period.

PREDSJEDNIK VIJEĆA

SUDIJA

Darko Samardžić

ZAPISNIČAR:

Elma Karović

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ove presude dozvoljena je žalba Apelacionom vijeću Suda BiH u roku od 15 (petnaest) dana od prijema pismenog otpravka presude.

X. DOKAZI

LISTA MATERIJALNIH DOKAZA TUŽILAŠTVA

T1	Fotografija Mostine;
T2	Fotografija Lovački dom;
T3	Potvrda o lojalnosti svjedoka M1;
T4	Zapisnik o saslušanju svjedoka Trgo Rabija, broj KT RZ 40/05 od 24.02.2010. godine;
T5	Zapisnik o saslušanju svjedok Đerić Desimira, broj KT-RZ-40/05 od 06.maja 2010. godine;
T6	Dopis Tužilaštva BiH upućen Ministarstvu pravde BiH od 25.06.2010. godine
T7	Molba za ukidanje imuniteta od 08.10.2010. godine
T8	Izvod iz matične knjige umrlih na ime Trgo Mehmeda od 11.05.2010. godine
T9	Zapisnik o saslušanju svjedoka Drakovac Amele, broj KT-RZ-40/05 od 12.03.2010. godine;
T10	Zapisnik o saslušanju svjedoka Ibrahima Pirije od 08.03.2010. godine
T11	Zapisnik o saslušanju svjedoka Kešan Sajme od 29.03.2010. godine
T11a	Uputnica specijalisti na ime lica Pirija; (Službena zabilješka da dva dokaza imaju isti broj 11, pa će uputnica nositi broj 11a)
T12	Čajniče – snimak Mostine nakon ubistava, 18.5.1992. godine
T13	Izvod iz matične knjige umrlih na ime Glušić Enever od 22.2.2010. godine
T14	Izvod iz matične knjige umrlih na ime Šišić Džemail
T15	Izvod iz matične knjige umrlih na ime Bavčić Hamzalija od 05.04.2010. godine
T15b	Izvod uz matične knjiže umrlih za lice Čaušević Salko; Službena zabilješka da dva dokaza nose isti broj 15, pa će Izvod iz matične knjige umrlih na ime Čaušević Salke nositi broj 15b;
T15A	Zapisnik o saslušanju svjedoka Čaušević Salke sastavljen dana 10.04.2003 godine u Kantonalnom sudu u Goraždu;
T16	Izvod iz matične knjige umrlih za lice Džambegović Džemal
T17	Izvod iz matične knjige umrlih za lice Džambegović Dževad
T18	izvod iz matične knjige umrlih za lice Džabegović Enver
T19	Izvod iz matične knjige umrlh za lice Džambegović Fuad
T20	Izvod iz matične knjige umrlh za lice Džambegović Izet
T21	Izvod iz matične knjige umrlh za lice Džambegović Suad

T22	Potvrda o eksploziji u radnji obučar u Čajniču
T23	Izvod iz matične knjige umrlih za lice Fazlagić Ajka:
T24	Zapisnik o saslušanju svjedoka Fazlagić Ajke od 28.11.2006. godine
T25	Izvod iz matične knjige umrlih za lice Fazlagić Mehmed
T26	Izvod iz matične knjige umrlih za lice Bičo Safet
T27	Zapisnik o saslušanju svjedoka Bičo Safet, broj KT-RZ -40/05 od 29.04.2010. godine,
T28	Poziv za pomoć od 03.10.1992. godine
T29	Saopštenje građanima Čajniča od 08.04.1992. godine
T30	Fotografija
T31	Otpusna lista na ime Čolak Mirzet
T32	Crtež lica mjesta 33/02 od 06. i 07.09.2002.godine;
T33	Fotodokumentacija 33/02 od 17.02.2002. godine;
T34	Crtež lica mjesta broj 34/02 od 21. i 22.10.2002. godine;
T35	Fotodokumentacija broj 80/81-2002;
T36	Crtež lica mjesta 98/06
T37	Fotografija;
T-38	Zapisnik o saslušanju svjedok Tanjo Safeta, od 09.09.2011.godine
T39	Medicinska dokumentacija na ime Tanjo Safet;
T40	Vojna knjižica serijskog broja: 04075 izdata na ime Kornjača Miluna dana 05.04.1973. godine;
T41	Medalja za vojne zasluge dodjeljenja Kornjača Milunu
T42	Odlikovanja od strane Radovana Dr.Karadžića predsjednika Republike Srpske, Kornjača Miluna medaljom za vojne zasluge od 28.06.2003. godine i prijedlog za odlikovanje Komande 3.PLPBP broj: 9183 od 23.05.2003. godine,
T43	Odlikovanja od strane Radovana dr.Karadžića predsjednika Republike Srpske, Kornjača Miluna medaljom heroja Milana Tepića od 30.05.1996.godine;
T44	Potvrda Ministarstva pravde BiH - Sudske policije o prijemu osobe lišene slobode- Kornjača Miluna broj: SP-213/09 od 16.12.2009.godine;
T45	Foto-dokumentaciju CJB Istočno Sarajevo – Odeljenje kriminalističke tehnike i PDZ Istočno Sarajevo o pretresu kuće Kornjača Miluna broj: 17-14/1-7/103-09 od 16.12.1009.godine;

T46	Obavještenje Državne agencije za istrage i zaštitu – Regionalni ured Sarajevo u pretresu kuća Kornjača Duška i Kornjača Miluna broj: 17-14/1-7-04-1-01/10 od 04.01.2010.godine;
T47	Medicinska dokumentacija – specijalistički nalazi, ocjene i mišljenje, izvještaj specijaliste i otpusno pismo na ime Kornjača Miluna;
T48	Podatak iz kaznene evidencije Policijske stanice Čajniče za osumnjičene Kornjača Miluna, Živković Milorada i Tadić Duška broj:11-1-9/01-235-26-47/10 od 08.04.2010. godine,
T49	Zapisnik o uviđaju Kantonalnog suda Goražde, broj:KRI:23/02 od 07.09.2002. godine, povodom izvršene ekshumacije u mjestu Mostina, opština Čajniče,
T50	Zapisnik Kantonalnog suda u Goraždu, broj: KRI:22/02 od 12.09.2002.godine, o izvršenim ekshumacijama na području općine Čajniče,
T51	Izvještaj Ministarstva unutrašnjih poslova Goražde o ekshumiranim tijelima na području opština Foča-Srbije, Višegrad i Čajniče broj:09-1/1-04-4982/02 od 13.11.2002. godine
T52	Službena zabilješka MUP-a Goražde, broj:09-1/01-90 od 13.11.2002.godine, o izvršenim ekshumacijama posmrtnih ostataka Bošnjaka-civila na području općine Foča-Srbije, Višegrad i Čajniče,
T53	Zapisnik o uviđaju istražnog sudije Kantonalnog suda Goražde KRI- 24/02 od 24.10.2002.godine,
T54	Zapisnik istražnog sudije Kantonalnog suda u Goraždu o izvršenoj ekshumaciji broj: KRI-26/02 od 22.10.2002.godine,
T55	Zahtijev Kantonalnog tužilaštva Goražde za izdavanje naredbe o ekshumaciji posmrtnih ostataka na području opštine Rogatica – Borike i teritorije općine Čajniče – Mostina broj: KTA-42/2006 od 21.06.2006.godine,
T56	Naredba sudje za prethodni postupak Kantonalnog suda u Goraždu da se izvrši ekshumacija posmrtnih ostataka nastradalih osoba na području općina Rogatica i Čajniče broj:005-0-KPP-06 000 004 od 23.06.2006.godine;
T57	Zapisnik Kantonalnog tužilaštva Goražde o ekshumaciji tijela lica bošnjačke nacionalnosti ubijenih ratnim dejstvima u mjestu Čajniče broj: KTA-42/2006 od 28.06.2006. godine;
T58	Zapisnik Federalne komisije za traženje nestalih osoba Sarajevo - Odjeljenje Goražde od 29.06.2006.godine o izvršenoj ekshumaciji dana 28.06.2006.godine tijela lica bošnjačke nacionalnosti na teritoriji opštine Čajniče – Mostina;

T59	Naredba Kantonalnog suda u Goraždu broj: KRI:22/02 od 09.09.2002.godine za obdukciju i identifikaciju tijela ekshumiranih na području opštine Čajniče,
T60	Obavještenje MUP-a Goražde, broj:09-1/01-04-3985/02 od 16.09.2002.godine o izvršenoj obdukciji od strane doc.dr. sudske medicine Cihlarž Zdenka, za 18 posmrtnih ostataka, tijela Bošnjaka-civila, pronađenih u masovnoj grobnici na lokalitetu Mostina, opština Čajniče, Republika Srpska,
T61	Službena zabilješka MUP-a Goražde, broj:09-1/01-91 od 13.11.2002.godine, o izvršenoj obdukciji posmrtnih ostataka 18 tijela Bošnjaka-civila pronađenih u masovnoj grobnici na lokalitetu Mostina, opština Čajniče
T62	Izveštaj Kantonalnog suda u Goraždu broj:Kri-22/02 o sudsko medicinskoj ekspertizi posmrtnih ostataka na lokalitetu Mostina, općina Čajniče, 06. i 07.09.2002.godine, broj slučaja 561, dokaz u optužnici broj:92) i obaviještenje MUP-a Goražde, broj:09-1/01-04-546/03 od 13.02.2003.godine, o preuzimanju od strane članova porodice tijela Čaušević Jusa, koje je ekshumirano na području općine Čajniče u mjestu Mostina pod identifikacijskim brojem NN 561,
T63	Izveštaj Kantonalnog suda u Goraždu, broj:Kri:22/02 o sudsko medicinskoj ekspertizi posmrtnih ostataka na lokalitetu Mostina, općina Čajniče, 06. i 07. 09.2002.godine, broj slučaja 562, DNA Izveštaj ICMP-a za slučaj broj 562, Zapisnik Federalne komisije za traženje nestalih osoba, Sarajevo, odjeljenje Goražde od 07.05.2004.godine, o utvrđivanju identiteta DNK analizom za slučaj broj 562, zapisnik o utvrđivanju identiteta Kliničkog centra Tuzla, Zavoda za sudsku medicinu,
T64	Izveštaj Kantonalnog suda u Goraždu, broj:Kri:22/02 o sudsko medicinskoj ekspertizi posmrtnih ostataka na lokalitetu Mostina, općina Čajniče, 06. i 07.09.2002.godine, broj slučaja 563,
T65	Izveštaj Kantonalnog suda u Goraždu, broj:Kri-22/02 o sudsko medicinskoj ekspertizi posmrtnih ostataka na lokalitetu Mostina, općina Čajniče, 06. i 07.09.2002.godine, broj slučaja 564,
T66	Izveštaj Kantonalnog suda Goražde, broj:Kri-22/02 o sudsko medicinskoj ekspertizi posmrtnih ostataka na lokalitetu Mostina općina Čajniče, 06. i 07.09.2002.godine, broj slučaja 565, DNA Izveštaj ICMP-a za slučaj 565 od 18.jula.2003.godine,
T67	Izveštaj Kantonalnog suda u Goraždu, broj:Kri-22/02 o sudsko medicinskoj ekspertizi posmrtnih ostataka na lokalitetu Mostina općina Čajniče, 06. i 07.09.2002.godine, broj slučaja 566 i DNA Izveštaj ICMP-a za slučaj 566,

T68	Izveštaj Kantonalnog suda u Goraždu, broj: Kri-22/02 o sudsko medicinskoj ekspertizi posmrtnih ostataka na lokalitetu Mostina općina Čajniče, 06. i 07.09.2002.godine, broj slučaja 567,
T69	Izveštaj Kantonalnog suda u Goraždu, broj: Kri-22/02 o sudsko medicinskoj ekspertizi posmrtnih ostataka na lokalitetu Mostina općina Čajniče, 06. i 07.09.2002.godine, broj slučaja 568,
T70	Izveštaj Kantonalnog suda u Goraždu, broj: Kri-22/02 o sudsko medicinskoj ekspertizi posmrtnih ostataka na lokalitetu Mostina općina Čajniče, 06. i 07.09.2002.godine, broj slučaja dokaz 569
T71	Izveštaj Kantonalnog suda u Goraždu, broj: Kri-22/02 o sudsko medicinskoj ekspertizi posmrtnih ostataka na lokalitetu Mostina općina Čajniče, 06. i 07.09.2002.godine, broj slučaja 570,
T72	Izveštaj Kantonalnog suda u Goraždu, broj: Kri-22/02 o sudsko medicinskoj ekspertizi posmrtnih ostataka na lokalitetu Mostina općina Čajniče, 06. i 07.09.2002.godine, broj slučaja 571,
T73	Izveštaj Kantonalnog suda u Goraždu, broj: Kri-22/02 o sudsko medicinskoj ekspertizi posmrtnih ostataka na lokalitetu Mostina općina Čajniče, 06. i 07.09.2002.godine, broj slučaja 572,
T74	Izveštaj Kantonalnog suda u Goraždu, broj: Kri-22/02 o sudsko medicinskoj ekspertizi posmrtnih ostataka na lokalitetu Mostina općina Čajniče, 06. i 07.09.2002.godine, broj slučaja 573,
T75	Izveštaj Kantonalnog suda u Goraždu, broj: Kri-22/02 o sudsko medicinskoj ekspertizi posmrtnih ostataka na lokalitetu Mostina općina Čajniče, 06. i 07.09.2002.godine, broj slučaja 574
T76	Izveštaj Kantonalnog suda u Goraždu, broj: Kri-22/02 o sudsko medicinskoj ekspertizi posmrtnih ostataka na lokalitetu Mostina općina Čajniče, 06. i 07.09.2002.godine, broj slučaja 575
T77	Naredba Kantonalnog suda u Goraždu broj: Kri:25/02 od 24.10.2002.godine, dokaz u optužnici broj:116,
T78	Obavještenje MUP-a Goražde broj: 09-1/01-04-4676/02 od 30.10.2002.godine, o dostavljanju podataka o sprovedenoj identifikaciji NN tijela ekshumiranih iz masovnih grobnica na lokalitetu Podjovanovići, opština Čajniče,

T79	Službena zabilješka MUP-a Goražde broj:09-1/01-96 od 14.11.2002.godine, o izvršenoj identifikaciji 16 tijela na osnovu pronađenih ličnih predmeta, dokumenata, odjeće i obuće od strane užih članova porodice nastradalih,
T80	Izveštaj MUP-a Goražde broj: 09-1/01-04-4943/02 od 14.11.2002.godine, o ekshumiranim tijelima na području općine Čajniče,
T81	Izveštaj Kantonalnog suda u Goraždu broj: Kri-25/02 o sudsko medicinskoj ekspertizi posmrtnih ostataka na lokalitetu Podjovanovići, općina Čajniče, 22.10.2002.godine, broj slučaja 582
T82	Izveštaj Kantonalnog suda u Goraždu broj: Kri-25/02 o sudsko medicinskoj ekspertizi posmrtnih ostataka na lokalitetu Podjovanovići, općina Čajniče, 22.10.2002.godine, broj slučaja 584 sa DNA Izveštajem za broj slučaja 584
T83	Izveštaj Kantonalnog suda u Goraždu, broj: Kri-25/02 o sudsko medicinskoj ekspertizi posmrtnih ostataka na lokalitetu Podjovanovići, općina Čajniče, 22.10.2002.godine, broj slučaja 586
T84	Izveštaj Kantonalnog suda u Goraždu, broj: Kri-25/02 o sudsko medicinskoj ekspertizi posmrtnih ostataka na lokalitetu Podjovanovići, općina Čajniče, 22.10.2002.godine, broj slučaja 590
T85	Izveštaj Kantonalnog suda u Goraždu, broj: Kri-25/02 o sudsko medicinskoj ekspertizi posmrtnih ostataka na lokalitetu Podjovanovići, općina Čajniče, 22.10.2002.godine, broj slučaja 591,
T86	Izveštaj Kantonalnog suda u Goraždu, broj: Kri-25/02 o sudsko medicinskoj ekspertizi posmrtnih ostataka na lokalitetu Podjovanovići, općina Čajniče, 22.10.2002.godine, broj slučaja 592
T87	Izveštaj Kantonalnog suda u Goraždu, broj: Kri-25/02 o sudsko medicinskoj ekspertizi posmrtnih ostataka na lokalitetu Podjovanovići, općina Čajniče, 22.10.2002.godine, broj slučaja 593
T88	Izveštaj Kantonalnog suda u Goraždu, broj: Kri-25/02 o sudsko medicinskoj ekspertizi posmrtnih ostataka na lokalitetu Podjovanovići, općina Čajniče, 22.10.2002.godine, broj slučaja 595
T89	Izveštaj Kantonalnog suda u Goraždu, broj: Kri-25/02 o sudsko medicinskoj ekspertizi posmrtnih ostataka na lokalitetu Podjovanovići, općina Čajniče, 22.10.2002.godine, broj slučaja 596 i DNA Izveštaj ICMP-a za slučaj broj 596,

T90	Izveštaj Kantonalnog suda u Goraždu, broj: Kri-25/02 o sudsko medicinskoj ekspertizi posmrtnih ostataka na lokalitetu Podjovanovići, općina Čajniče, 22.10.2002.godine, broj slučaja 597,
T91	Izveštaj Kantonalnog suda u Goraždu, broj: Kri-25/02 o sudsko medicinskoj ekspertizi posmrtnih ostataka na lokalitetu Podjovanovići, općina Čajniče, 22.10.2002.godine, broj slučaja 598i DNA Izveštaj ICMP-a za slučaj broj 598,
T92	Izveštaj Kantonalnog suda u Goraždu, broj: Kri-25/02 o sudsko medicinskoj ekspertizi posmrtnih ostataka na lokalitetu Podjovanovići, općina Čajniče, 22.10.2002.godine, broj slučaja 599 i DNA Izveštaj ICMP-a za slučaj broj 599,
T93	Izveštaj Kantonalnog suda u Goraždu, broj: Kri-25/02 o sudsko medicinskoj ekspertizi posmrtnih ostataka na lokalitetu Podjovanovići, općina Čajniče, 22.10.2002.godine, broj slučaja 600
T94	Izveštaj Kantonalnog suda u Goraždu, broj: Kri-25/02 o sudsko medicinskoj ekspertizi posmrtnih ostataka na lokalitetu Podjovanovići, općina Čajniče, 22.10.2002.godine, broj slučaja 601,
T95	Izveštaj Kantonalnog suda u Goraždu, broj: Kri-25/02 o sudsko medicinskoj ekspertizi posmrtnih ostataka na lokalitetu Podjovanovići, općina Čajniče, 22.10.2002.godine, broj slučaja 602 i zapisnik Kliničkog centra Tuzla, Zavoda za sudsku medicinu, o utvrđivanju identiteta za slučaj broj 602,
T96	Izveštaj Kantonalnog suda u Goraždu, broj: Kri-25/02 o sudsko medicinskoj ekspertizi posmrtnih ostataka na lokalitetu Podjovanovići, općina Čajniče, 22.10.2002.godine, broj slučaja 603 i DNA Izveštaj ICMP-a za slučaj broj 603,
T97	Izveštaj Kantonalnog suda u Goraždu, broj: Kri-25/02 o sudsko medicinskoj ekspertizi posmrtnih ostataka na lokalitetu Podjovanovići, općina Čajniče, 22.10.2002.godine, broj slučaja 604 i A Izveštaj ICMP-a za slučaj broj 604
T98	Izveštaj Kantonalnog suda u Goraždu broj: Kri-25/02 o sudsko medicinskoj ekspertizi posmrtnih ostataka na lokalitetu Podjovanovići, općina Čajniče, 22.10.2002.godine, broj slučaja 605 i DNA Izveštaj ICMP-a za slučaj broj 605,
T99	Naredba Kantonalnog tužilaštva Goražde broj: KTA-42/2006, od 22.06.2006.godine, o obdukciji i identifikaciji posmrtnih ostataka više osoba na području općine Rogatica-Borike, i lokalitetu Mostina-općina Čajniče,
T100	Zapisnik Federalne komisije za traženje nestalih osoba Sarajevo, Odjeljenje Goražde od 02.11.2006.godine, o utvrđivanju identiteta DNK analizom

T101	Zapisnik Federalne komisije za traženje nestalih osoba Sarajevo, Odjeljenje Goražde od 06.11.2006.godine, o utvrđivanju identiteta DNK analizom,
T102	Izveštaj Kantonalnog suda u Goraždu, broj: Kri-42/06 o sudsko medicinskoj ekspertizi posmrtnih ostataka na lokalitetu Mostina, općina Čajniče od 28.06.2006.godine, broj slučaja ČAJ 790, DNA Izveštaj ICMP-a za slučaj broj 790, zapisnik o utvrđivanju identiteta za slučaj broj: 790,) i nalog Kantonalnog tužilaštva Goražde broj:KTA-42/2006 od 07.11.2006.godine za preuzimanje tijela koje je označeno brojem 790,
T103	Izveštaj Kantonalnog suda u Goraždu, broj: Kri-42/06 o sudsko medicinskoj ekspertizi posmrtnih ostataka na lokalitetu Mostina, općina Čajniče od 28.06.2006.godine, broj slučaja ČAJ 794, DNA Izveštaj ICMP-a za slučaj broj 794, zapisnik o utvrđivanju identiteta za slučaj broj 794, i nalog Kantonalnog tužilaštva Goražde broj:KTA-42/2006 od 07.11.2006.godine za preuzimanje tijela koje je označeno brojem 794,
T104	Obavještenje Federalne komisije za nestale osobe broj:01-41-3645/2006 od 18.07.2006.godine, sa spiskom osoba nestalih na području opštine Čajniče i spisak osoba ekshumiranih i identificiranih na području opštine Čajniče
T105	Karta opštine Čajniče,
T106	Osnovni podatci o opštini Čajniče u čijem prilogu se nalazi i karta opštine Čajniče u razmjeri 1:200.000,
T107	Struktura i broj stanovništva opštine Čajniče po popisu iz 1991.godine
T108	Pismo grupe građana opštine Čajniče
T109	Obavještenje Izvršnog odbora Demokratske stranke Čajniče sredstvima informisanja i MUP-u BiH
T110	Obavještenje Opštinskog odbora muslimansko-bošnjačke organizacije Sarajevo, Odeljenje Čajniče od 29.02.1992.godine,
T111	Zajedničko saopštenje za javnost IO SDA i IO MBO Čajniče,
T112	Saopštenje za javnost Izvršnog odbora muslimansko-bošnjačke organizacije Sarajevo, Odjeljenje Čajniče od 03.03.1992.godine,
T113	Uputstvo Glavnog odbora Srpske demokratske stranke Bosne i Hercegovine o organizovanju i djelovanju organa srpskog naroda u Bosni i Hercegovini u vanrednim okolnostima 19.12.1991.godine,
T114	Izvod iz Uputstva za rad kriznih štabova srpskog naroda u opštinama od 26.04.1992.godine

T115	Dopis Kriznog štaba SDS Čajniče upućen vladi SRBiH Sarajevo i ministru i zamjeniku ministra MUP-a SRBiH broj:01/1-5/92 od 03.03.1992.godine,
T116	Odluku o verifikaciji proglašanih srpskih autonomnih oblasti u Bosni i Hercegovini broj:37-02/91 od 21.11.1991.godine,
T117	Odluka Srpske Republike Bosne i Hercegovine Ministarstva odbrane Sarajevo o formiranju teritorijalne odbrane Srpske Republike Bosne i Hercegovine kao oružane snage SRBiH, i Odluka Predsjedništva SRBiH o proglašenju neposredne ratne opasnosti, opštoj i javnoj mobilizaciji na cijelokupnoj teritoriji SRBiH broj:1/92. od 16.aprila 1992.godine,
T118	Odluka Predsjedništva Srpske Republike BiH o proglašenju neposredne ratne opasnosti i naređenju mobilizacije na cijelokupnoj teritoriji od 15.04.1992.godine,
T119	Naredba Srpske Republike Bosne i Hercegovine - Ministarstva unutrašnjih poslova Sarajevo, strogo pov.broj:01-1/92. od 15.05.1992.godine
T120	Naredba Kornjača Duška, predsjednika Kriznog štaba opštine Čajniče o predaji naoružanja, municije i eksplozivnih sredstava broj: 01/1-02-52 od 18.04.1992.godine,
T121	Naredbu komadanta GŠ Vojske srpske Republike Bosne i Hercegovine o formiranju i ustrojstvu vojske Srpske Republike Bosne i Hercegovine strogo pov.broj:30/18-17 od 16.06.1992.godine
T122	Zapisnik o stanju predatog oružja od strane nesrpske nacionalnosti iz juna 1992.godine,
T123	Spisak oružja – lovačkih karabina koje je dato za potrebe štaba TO Čajniče,
T124	Obavještenje Radovana dr.Karadžića, predsjednika predsjedništva Srpske Republike Bosne i Hercegovine od 14.07.1992.godine
T125	Naredba Glavnog štaba vojske Srpske Republike BiH o razoružanju paravojnih formacija strogo pov.broj:31 od 28.07.2002.godine
T126	Izveštaj Tošić Čede i Vuković Vojina, inspektora milicije Srpske Republike BiH o ponovnom nadzoru nad realizacijom Naredbe Ministarstva za unutrašnje poslove SRBiH broj:Strogo pov.10-17/92 od 27.07.1992.godine, dokaz u optužnici broj:44,Spisak zarobljenih i nestalih lica opštine Čajniče
T127	Spisak ubijenih lica bošnjačke nacionalnosti,
T128	Popis žrtava u opštini Čajniče (ubijenih i nestalih)
T129	Crno – bijele fotografije optuženog Kornjača Miluna i osumnjičenog Kornjača Duška

T130	Isječak iz lista Hercegovačkog korpusa "Hercegovac" broj: 4 iz marta 1995.godine,
T131	Novinski izvještaj pod nazivom "Ubice i danas žive u gradu, u kojem je Duško Kornjača već deset godina načelnik",
T132	In memoriam Tanacković Velimira-Veljo – isječak iz lista Hercegovačkog korpusa "Hercegovac" broj:4 iz marta 1995.godine,
T133	Foto-dokumentaciju Državne agencije za istrage i zaštitu zgrade Policijske stanice, zgrade općine i dvije džamije u Čajniču broj:17-14-7-58/10 od 28.04.2010.godine,
T134	Zahtjev Tužilaštva Bosne i Hercegovine broj:KT-RZ-40/05 od 11.12.2009.godine za izdavanje naredbe za pretresanje porodičnih kuća kao i drugih objekata u vlasništvu ili posjedu osumnjičenih Kornjača Duška, Kornjača Miluna, Živković Milorada i Tadić Duška,
T135	Naredba Suda Bosne i Hercegovine broj:X-KRN-09-484 od 15.12.2009.godine radi pronalaženja i oduzimanja predmeta koji se pronađu prilikom pretresanja porodične kuće kao i drugih objekata u vlasništvu ili posjedu osumnjičenog Kornjača Miluna ili se mogu dovesti u vezi sa izvršenjem krivičnog dijela zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačke h) u vezi sa tačkama a), e), f), i) i k) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine,
T136	Zapisnik Državne agencije za istrage i zaštitu o lišenju slobode Kornjača Miluna broj:17-04/2-04-2-20/09 od 16.12.2009.godine,
T137	Zapisnik Državne agencije za istrage i zaštitu – Centar za istraživanje ratnih zločina o pretresu stana, drugih prostorija i pokretnih stvari od Kornjača Milun broj:17-04/2-3-04-2-42/09 od 16.12.2009.godine, ,
T138	Zapisnik Državne agencije za istrage i zaštitu o predaji Kornjača Miluna nadležnom tužiocu broj:17-04/2-04-2-20/09 od 16.12.2009.godine
T139	Službeni izvještaj Državne agencije za istrage i zaštitu o postupanju po Naredbama Suda BiH za pretres stana, drugih prostorija i pokretnih stvari broj:17-04/2-3-04-2-457-33/06 od 17.12.2009.godine,
T140	Izvod iz matične knjige umrlih opštine Čajniče na ime Tadić Velimira broj:02/6-2002-1-683 od 10.06.2003.godine
T141	Naziv vjerskih objekata na opštini Čajniče i godina njihovog razaranja
T142	Izvod matične knjige umrlih opštine Centar Goražde izdat na ime Agović Mehmeda broj:06-15-202-7705/10 od 05.04.2010.godine

T143	Izvod matične knjige umrlih opštine Centar Goražde izdat na ime Bakal Mirsad broj: 06-15-202-7709/10 od 05.04.2010.godine,)
T144	Izvod matične knjige umrlih opštine Centar Goražde izdat na ime Hurlov Sabahudina broj:06-15-202-7715/10 od 05.04.2010.godine,
T145	Izvod matične knjige umrlih opštine Centar Goražde izdat na ime Kekić Hasana broj:06-15-202-7716/10 od 05.04.2010.godine,
T146	Izvod matične knjige umrlih opštine Centar Goražde izdat na ime Kešan Hamše broj:06-15-202-7717/10 od 05.04.2010.godine
T147	Izvod matične knjige umrlih opštine Centar Goražde izdat na ime Kešan Ibre broj:06-15-202-7718/10 od 05.04.2010.godine,
T148	Izvod matične knjige umrlih opštine Centar Goražde izdat na ime Pirija Sulje broj:06-15-202-7726/10 od 05.04.2010.godine,
T149	Izvod matične knjige umrlih opštine Centar Goražde izdat na ime Šehović Dede broj:06-15-202-7727/10 od 05.04.2010.godine,
T150	Izvod matične knjige umrlih opštine Centar Goražde izdat na ime Bukva Mehe broj:06-15-202-7732/10 od 05.04.2010.godine,
T151	Izvod matične knjige umrlih opštine Centar Goražde izdat na ime Gazap Hajrudina broj:06-15-202-7744/10 od 05.04.2010.godine
T152	Izvod matične knjige umrlih opštine Centar Goražde izdat na ime Hurlov Safeta broj:06-15-202-7745/10 od 05.04.2010.godine,
T153	Izvod matične knjige umrlih opštine Centar Goražde izdat na ime Vrana Mušana broj:06-15-202-7747/10 od 05.04.2010.godine,
T154	Izvod matične knjige umrlih opštine Centar Goražde izdat na ime Živojević Mehmeda broj:06-15-202-7748/10 od 05.04.2010.godine,
T155	Izvod matične knjige umrlih opštine Centar Goražde izdat na ime Čelik Fuada broj:06-15-202-7783/10 od 05.04.2010.godine,
T156	Izvod matične knjige umrlih opštine Čajniče izdat na ime Hasović Hasana broj:02/6-202-1-45/10 od 22.02.2010.godine
T157	Izvod matične knjige umrlih opštine Čajniče izdat na ime Gabela Fuada broj:02/6-202-1-47/10 od 22.02.2010.godine
T158	Izvod matične knjige umrlih opštine Goražde izdat na ime Šišić Džemala broj:06-15-202-7746/10 od 05.04.2010.godine,
T159	Izvod matične knjige umrlih opštine Goražde izdat na ime Džambegović Džemala broj: 06-15-202-7734/10 od 05.04.2010.godine

T160	Izvod matične knjige umrlih opštine Goražde izdat na ime Džambegović Dževada broj: 06-15-202-7737/10 od 05.04.2010.godine
T161	Izvod matične knjige umrlih opštine Goražde izdat na ime Džambegović Envera broj: 06-15-202-7738/10 od 05.04.2010.godine
T162	Izvod matične knjige umrlih opštine Goražde izdat na ime Džambegović Fuada broj: 06-15-202-7740/10 od 05.04.2010.godine
T163	Izvod matične knjige umrlih opštine Goražde izdat na ime Džambegović Izeta broj: 06-15-202-7741/10 od 05.04.2010.godine
T164	Izvod matične knjige umrlih opštine Goražde izdat na ime Džambegović Suada broj: 06-15-202-7742/10 od 05.04.2010.godine
T165	Izvod matične knjige umrlih opštine Goražde izdat na ime Fazlagić Mehmeda broj: 06-15-202-7714/10 od 05.04.2010.godine,
T166	Okvir za municiju;
T167	Jedno zrno u komadu zelene tkanine - broj slučaja 559,
T168	Jedna čahura, lokalitet – broj slučaja 560
T169	Tri čahure i komad platna - broj slučaja 561
T170	Nož sa bjelom drškom i zatvarač filtera maske - broj slučaja 561,
T171	Jedno zrno u tkanini - broj slučaja 565,
T172	Dva zrna u crvenoj tkanini - broj slučaja 566,
T173	Jednu čahuru - broj slučaja 573,
T174	Jednu čahuru i jedan metak, lokalitet Podjovanovići - broj slučaja 576 - grobno mjesto 1,
T175	Pet čahura i komad platna, lokalitet Podjovanovići – broj slučaja 577 - grobno mjesto 1,
T176	Jednu čahuru i jedno zrno i komad vunene tkanine, lokalitet Podjovanovići – broj slučaja 581 – grobno mjesto 1
T177	Prva grobnica Podjovanovići tri čahure - grobno mjesto 1,
T178	Podjovanovići – broj slučaja 583 - grobno mjesto 1,
T179	Jedno zrno - lokalitet Podjovanovići – broj slučaja 585 - grobno mjesto 2,
T180	Dva zrna - lokalitet Podjovanovići – broj slučaja 586 - grobno mjesto 2,
T181	Jedno zrno - lokalitet Podjovanovići – broj slučaja 588 - grobno mjesto 2,
T182	Dva zrna - lokalitet Podjovanovići – broj slučaja 594 - grobno mjesto 2,
T183	Jedno zrno i dvije čahure - lokalitet Podjovanovići – broj slučaja 596 - grobno mjesto 3,

T184	Jedno zrno - lokalitet Podjovanovići – broj slučaja 599 - grobno mjesto 3,
T185	Jedna čahura - lokalitet Podjovanovići – broj slučaja 603 - grobno mjesto 3,
T186	Potvrda Državne agencije za istrage i zaštitu – Centar za istraživanje ratnih zločina o privremenom oduzimanju predmeta od Kornjača Milke broj:17-04/2-3-04-2-32/09 od 16.12.2009.godine,
T187	Zapisnik Tužilaštva BiH o otvaranju i pregledu privremeno oduzetih predmeta i dokumentacije od Kornjača Milke, broj:KT-RZ 40/05 od 18.02.2010.godine,
T188	Obavještenje Doma zdravlja Pljevlje broj: 01-364 od 26.03.2012. godine – odgovor na dopis Tužilaštva broj: T20 0 KTRZ 0000213 05 od 24. februara 2012. godine.
T189	Naredba o postavljenjima, komande 3. PLBr, Pov.br. 675/93 od dana 14.04.1993. godine
T190	Zabilješka Komande Hercegovačkog korpusa – Organa za bezbjedonosno-obavještajne poslove str.pov.broj: 140/42 od 14.02.1995. godine.
T191	Pismeni nalaz stalnog sudskog vještaka dr. Hamza Žuje, iz predmeta T 20 0 KTRZ 000021305 za oštećenog Trgo Mehmeda. (prilozi: Uputnica specijalisti na ime Trgo Mehmed, Nalaz na ime Trgo Mehmed medicinskog centra-antituberkulozni dispanzer Pljevlja i Naredba za vještačenje Tužilaštva BiH broj T20 0 KTRZ 0000213 05 od 20.04.2011. godine.)
T192	Pismeni nalaz stalnog sudskog vještaka dr. Hamza Žuje, iz predmeta T20 0 KTRZ 000021305 za oštećenog Hurlov Hamdu. (prilozi: Uputnica u bolnicu na ime Hurlov Hamdo i Naredba za vještačenje Tužilaštva BiH broj T20 0 KTRZ 0000213 05 od 13.01.2012. godine.)
T193	Izjava svjedoka Trgo Mehmeda, RBiH, MUP, CJB Goražde, broj: 02-139/96 od 12.03.1996. godine, Haški broj: 01016948, uloženi u spis kao dokaz Tužilaštva T-193

LISTA MATERIJALNIH DOKAZA ODBRANE KORNJAČA MILUNA

Broj dokaza	Sadržaj dokaza	Prigovor
O-1	Zapisnik Državne agencija za istrage i zaštitu o saslušanju svjedoka Cicvara Hiba broj 17-04/2-04-2-745/06 od 07.12.2006.	
O-2	Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-45/05 o saslušanju svjedoka Cicvara Hiba od 03.10.2008. godine	
O-3	Zapisnik o saslušanju svjedoka Agović Šerfija, Tužilaštvo BiH broj: KT-RZ-40/05 od 12.03.2010. godine	
O-4	Zapisnik o prikupljanju izjava od svjedoka Rasim Korora, Državna agencija za istrage i zaštitu, broj: 17-14/3-1-141/06 od 24.11.2006. godine	
O-5	Deklaracija osobe Čolak Mirzet koja je dala pismenu izjavu u skladu s Pravilom 92 bis od 16.04.2002. godine u Sarajevu, haški broj 02186214.	
O-6	Zapisnik o saslušanju svjedoka Čolak Himze, Tužilaštvo BiH, broj: KT-RZ-40/05 od 19.02.2010. godine	
O-6a	Zapisnik o prikupljanja izjava od osoba-svjedoka Čolak Himze, Državna agencija za istrage i zaštitu, broj: 17-14/3-1-25/07 od 27.02.2007. godine	
O-7	Zapisnik o saslušanju svjedoka Drakovac Amele, Tužilaštvo BiH, broj: KT-RZ-40/05 od 12.03.2010. godine	
O-8	Fotokopija nalaza, ocjene i mišljenja za Kornjača Miluna, Institut za ocjenjivanje radne sposobnosti u oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja Sarajevo	Relevantnosti
O-9	Fotokopija Rješenja o priznavanju prava na invalidsku penziju za Kornjača Miluna, Samoupravna interesna zajednica penzijskog i invalidskog osiguranja BiH, filijala Sarajevo, matični broj: 107052378 od 14.06.1991. godine	Relevantnosti

O-10	Uvjerenje opštine Čajniče kojim se utvrđuje učešće u ratu na osnovu podataka iz službene evidencije-Administrativna služba opštine - Odjeljenje za opštu upravu br :02-835-1-18/2013g od 10.04.2013. godine	
O-11	Uvjerenje opštine Čajniče o postavljanju Kornjača Miluna za komandira 7. pješadijske čete 3. PLPBr i za komandira druge pješadijske čete 14. HLPBr -Administrativna služba opštine- Odjeljenje za opštu upravu br: 02-835-1-26/2013g od 14.05.2013.	
O-12	Uvjerenje opštine Čajniče kojim se potvrđuje da je Kornjača Milun proizveden u čin potporučnika-Administrativna služba opštine- Odjeljenje za opštu upravu br : 02-835-1-27/2013 od 14.05.2013.g.	
O-13	Uvjerenje vojske Republike Srpske Komanda 3. Plp. Čajniče br:666/94 od 06.05.1994.g	
O-14	Uvjerenje vojske Republike Srpske Komanda 3. Plp. Čajniče br :1672/93 od 25.12.1993.g.	
O-15	Ljekarska potvrda bolnice Pljevlja od 11.05.1992.g.	
O-16	Rješenje opštine Čajniče kojim se Kornjača Milunu priznaje status ratnog vojnog invalida - Administrativna služba opštine- Odjeljenje za opštu upravu br: 02/3-560-19/93 od 09.11.2009. godine	
O-17	Saopštenje građana Čajniče od 08.04.1992. godine	
O-18	Potvrda udruženja boraca NOR-a Čajniče 08.04.1992.godine	
O-19	Otpusna lista sa ekspertizom ZO SOB N.Banjica Beograd br:1-11/2-SR za vrijeme liječenja od 11.04.1994.godine do 30.04.1994.godine	
O-20	Specijalistički nalaz Kliničkog centra Istočno Sarajevo Psihijatrijska klinika u Sokocu od.03.09.2009.godine	
O-21	Uputnica za bolničko liječenje br-142K i	
O-21-a	Specijalistički nalaz Kliničkog centra Istočno Sarajevo- Psihijatrijska klinika u Sokocu od 19.02.2008. godine	
O-22	Otpusno pismo Kliničkog centra Istočno Sarajevo klinike bolničke službe Foča br:01-13/9 od 22.02.2010.godine	

O-23	Nalaz, ocjena i mišljenje Odjeljenja za ocjenjivanje radne sposobnosti u prvom stepenu Iliđa br:ORS-3643/91 od / bez datuma	
O-24	Informacija br:4/7-5262/10 od 04.05.2010.godine (sa priloženom dokumentacijom)	
O-25	Zdravstveni list Ministarstva Pravde, Pritvorska jedinica na državnom nivou za Kornjača Miluna kod dolaska u zatvor sa danom 18.12.2009.g / 11 stranica	
O-26	Specijalistički nalaz psihijatrijske klinike u Sokocu br:113/09 od 03.09.2009.godine	
O-27	Specijalistički nalaz psihijatrijske klinike u Sokocu od 19.02.2008.g	
O-28	Uputnica za bolničko liječenje za Kornjača Miluna br-142/K bez datuma	
O-29	Anamneza i nalazi od 05.03.2010. godine	
O-30	Otpusna lista psihijatrijske bolnice Sokolac br:16401 od 01.04.1991.godine	
O-31	Otpusno pismo psihijatrijske bolnice Sokolac br-16401 od 01.04.1991.godine	
O-32	Nalaz i mišljenje psihologa Dr. Kostić Snežane od 04.03.2010. godine	
O-33	Nalaz pneumofiziologa Dr. Radmile Čeranić /bez broja i datuma/	
O-34	Nalaz Dr.Skoko Dragana od 08.11.2013.godine	
O-35	Fotografija Kornjača Miluna u Uniformi, zajedno sa drugim uniformisanim licima	
O-36	Pismo upućeno sudinici Vidović, od strane zamjenika tužioca/bez potpisa i broja/	
O-37	Izvod iz medicinske dokumentacije Klinički centar Istočno Sarajevo klinike i bolničke službe Foča br-01-13/9 od 22.02.2010.godine	
O-38	Uvjerenje opštine Čajniče br:02/3-56-3-20/13 od 23.05.2013.godine	
O-39	Rješenje opštine Čajniče br.02/3-56-6-274/00 od 20.02.2001.godine	

O-40	Nalaz i mišljenje Dr. Zorica Lazarević, od dana 01.12.2013.godine;	
------	---	--